

ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΠΑΠΑ-ΝΙΚΟΛΑ ΚΟΥΚΟΛΗ
ΑΠ' ΤΟ ΛΙΜΠΟΧΟΒΟ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1817-1926)

*Μνημόσυνο τῶν ἀφανῶν ἀγωνιστῶν
τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα (1904-1908)*

A. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Τὸ Ἡμερολόγιο ποὺ δημοσιεύω παρακάτω εἶναι ἔνα μικρὸ ἐμπορικὸ κατάστιχο σὲ πολὺ καλὴ κατάσταση, δεμένο μὲ μαῦρο πανί, μὲ διαστάσεις ὅψ. 0,21 καὶ πλάτ. 0,13, μὲ 160 σελίδες, ἀλλὰ μὲ γραμμένες μονάχα τὶς 140. Περιεχόμενό του εἶναι γεγονότα λογῆς - λογῆς τοῦ περασμένου καὶ τοῦ πρώτου τέταρτου τοῦ δικοῦ μας αἰώνα τοῦ Λιμπόχοβου, ἐνὸς χωριοῦ ποὺ τώρα τὸ λένε Δίλοφο καὶ παλιότερα γιὰ κάποιο διάστημα Βραχοπλαγιά, τῆς Ἐπαρχίας Βοΐου — παλιότερα Ἀνασελίτσης — τοῦ Νομοῦ Κοζάνης τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας. Τόχει γράψει ὁ παπᾶ-Νικόλας Κουκόλης κι ἀνήκει στὴν κ. Ἀθηνᾶ Κουκόλη, νύφη τοῦ παπᾶ-Νικόλα, γυναίκα δηλαδὴ τοῦ γιοῦ του, καὶ μοῦ τόδωσε πρὶν ἀπ' τὸν πόλεμο δ φίλος γυμνασιάρχης κ. Ἀχιλλ. Τζιούφας, ἀνεψιὸς αὐτὸς τῆς κ. Κουκόλη, γιὰ νὰ τὸ ἐκδώσω.

Τὸ Ἡμερολόγιο αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ προσωπικὸ κανενὸς λογίου, ἀλλὰ ἔνα ἀπλὸ βιβλίο, ὃπου ὁ παπᾶ-Νικόλας Κουκόλης, παπᾶς τοῦ Λιμπόχοβου ἀπ' τὰ 1895, ἔπιασε κι ἀντέγραψε ὅλα τὰ χρονικὰ καὶ τὶς ἐνθυμήσεις ἀπ' τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τοῦ χωριοῦ ἢ ἀπὸ ἄλλα τεφτέρια. Μιὰ δήλωση τοῦ ἴδιου στὴν πρώτη σελίδα τοῦ Ἡμερολογίου τὰ λέει ὅλα: καὶ τὸ περιεχόμενο καὶ τὶς πηγές καὶ τὸ σκοπό του. Κι ἐπειδὴ εἶναι αὐτόγραφη τοῦ παπᾶ τὴν ἀντιγράφω ἐδῶ μὲ ὅλα τὰ δρθιογραφικά της λάθη.

«Χρονολογικῶς Πίναξ δυλοποιοῖ τά Συμβάντα Τοῦ Δεκάτου εννάτου (19) ἑώρως Τῆς χώρας λυμποχώβου. Εσυντάχθισαν ὡπὸ εμού Τού Ελαχίστου Ιερέος Νικολάου Δ. Κοκόλη Τώ 1895 ὅταν εχειροτονίθειν Ιερεῦς ὡπό Τοῦ Σ.Μητροπ.Κ.Κ. Ἀθανασίου Τοῦ Από Κώνου μετατιθέντος εξελέχθισαν Από τά Ιερά Βιβλία Τῆς Εκκλησίας Τά Αρχέα καὶ Από Δευτέρια καθός φένοντε γεγραμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διὰ νά τά γνορίζωσιν καὶ οἱ Μεταγενέστεροι· καὶ περικαλοῦμεν καὶ οἱ μέ τά ταύτα Διαδοχί μας νά τά γράφοσιν λυπτομερός».

‘Η όμολογία αυτή είναι ειλικρινής καὶ δὲ χρειάζεται σχόλια. “Οταν μάλιστα σκεφτῇ κανεὶς πώς δὲ παπάς αὐτὸς δὲν ἥξερε πολλὰ γράμματα, δῆμος ἔτρεφε μεγάλο σεβασμὸν στὶς εἰδήσεις ποὺ εἶχαν «τ’ ἀρχαῖα Ἱερά βιβλία καὶ τὰ τεφτέρια», γιὰ νὰ μεταχειριστῷ τὴν ἐκφραστή του, πρέπει νὰ πιστέψουμε πώς τὶς μάζεψε καὶ μ’ ὅση μεγαλύτερη εὐλάβεια καὶ προσοχὴ μποροῦσε, χωρὶς ἵσως τίποτε νὰ παραλείψῃ ἢ νὰ παραλλάξῃ, καὶ μᾶς τὶς δίνει συγκεντρωμένες τώρα ἔτσι, ὅπως τὶς ἔχουμε μπροστά μας.

Ἐξάλλου ύπάρχουν ἐνθυμήσεις, ὅπως θὰ παρατηρήσῃ ὁ ἀναγνώστης τοῦ Χρονικοῦ, ποὺ τὶς δίνει μαζὶ μὲ τ’ ὄνομα ἐκείνου ποὺ τὶς ἔγραψε. Αὐτὸ ἀν δὲν είναι μιὰ ἀπόδειξη, είναι δῆμος μιὰ ἐνδειξη πώς ὁ παπα-Νικόλας φρόντισε, ὅσο μποροῦσε, νὰ δώσῃ ὅ,τι εὔρισκε γραμμένο στὰ περιθώρια τῶν βιβλίων, ποὺ εἶχε γιὰ πηγές του. Γιαυτὸ καὶ τὶς ἀνορθογραφίες τοῦ Χρονικοῦ, ποὺ είναι πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα ἀνορθογραφίες δικές του, τὶς διόρθωσα δλεῖς.

2. Ἀλλὰ τὸ Χρονικὸ δὲ σταματάει ἐδῶ. Μεγαλύτερη ἀξία ἔχουν τὰ κατοπινὰ γεγονότα ποὺ καταγράφει ὁ ἴδιος ὁ παπα-Νικόλας. Ἐτσι τὸ Χρονικὸ τοῦ Λιμπόχοβου ἀπ’ τὰ 1895 κι ὕστερα είναι τὸ προσωπικό του Ἡμερολόγιο. Ἀν ὡστόσο ἡ κατανομὴ τοῦ ὑλικοῦ του είναι ἀνισόμερη, αὐτὸ είναι κάτι ποὺ τὸ καθορίζει ἡ ἴδια ἡ ἐποχή. Γιαυτὸ κι ἔνα μεγάλο μέρος του τὸ πιάνει ὁ Μακεδονικὸς Ἀγώνας (1904-1908).

Συχνὰ μάλιστα τὶς εἰδήσεις αὐτὲς δὲ παπα-Νικόλας, ὕστερ’ ἀπὸ χρόνια, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ τὶς συμπληρώνῃ μὲ καινούργια στοιχεῖα, ὅπως θὰ τὸ παρατηρήσῃ κανεὶς ἀμέσως ἀπὸ τὴν διαφορὰ γρονολογίας ποὺ παρουσιάζουν οἱ εἰδήσεις αὐτὲς μεταξύ τους. Είναι δῆμος κι αὐτὸ μιὰν ἀπόδειξη, πόσο ἐνδιαφερόταν γιὰ τὸ Ἡμερολόγιο του ποὺ τόθελε νάναι ἀντικειμενικὸς χρονολογικὸς πίνακας ὅλων τῶν συμβάντων τοῦ χωριοῦ του. Γιαυτὸ κι ὅ,τι γράφει τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς τὸ βεβαιώνει μὲ τὴν ὑπογραφή του.

Ο παπα-Νικόλας Κουκόλης, μόλις θ’ ἀρχίση ὁ Μακεδονικὸς Ἀγώνας, θὰ μπῇ ἀπ’ τοὺς πρώτους κάτω ἀπὸ τὴν σημαία του. Γίνεται ὑπεύθυνος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀγώνα τοῦ χωριοῦ του κι είναι ἔνας ἀπ’ τοὺς 15 Λιμποχοβίτες ποὺ πῆραν ὅπλα. Ἀπ’ τὸ Ἡμερολόγιο του φαίνεται πώς συχνὰ φιλοξενεῖ ἀντάρτες στὸ σπίτι του κι αὐτὸς είναι ἡ ψυχὴ τῆς ἀντάρτικης κίνησης στὴν περιφέρειά του. Ἀπὸ τὴν θέση του αὐτὴ παρακολουθεῖ τὴν δράση ὅλων τῶν ἀντάρτικων διμάδων καὶ καταγράφει μιὰ-μιὰ κάθε τους κίνηση. Γιαυτὸ καὶ ἔχει ωρίζει τοὺς ἀληθινοὺς πατριῶτες, ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τοὺς λησταντάρτες καὶ τοὺς ἀπειθεῖς, ὅπως τοὺς λέει, πού, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν μισθό, γιὰ νὰ ζήσουν, ληστεύουν.

‘Η προσφορὰ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ παπα-Νικόλα Κουκόλη στὴν ἱστορία τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα εἶναι πολύτιμη. Γιατὶ τὰ Ἡμερολόγια τῶν διαφόρων διπλαρχηγῶν, ποὺ ἔχουν βγεῖ ὡς τώρα, μιλοῦν γιὰ τὴν πρωσπική τους δράση καὶ βάζουν σὲ δευτερότερη μοίρα τὴν συμβολὴν τοῦ Μακεδονικοῦ Λαοῦ. Κι ὅμως δίχως τὴν συμβολὴν τῶν Μακεδόνων ποὺ πῆραν μέρος στὸν ἀγώνα αὐτὸν ὅλοι τους χωρὶς ἐξαίρεση, ἄντρες καὶ γυναῖκες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοὶ ποὺ τὰ δνόματά τους πᾶνε νὰ σκεπάσουν τὴν ἀπρόσωπη δράση τῶν ἀπλῶν ἀγωνιστῶν τῆς Μακεδονίας, δὲν θὰ πετύχαιναν πολλὰ πράματα. Γιατὶ τὰ χωριὰ τους δίνουν πληροφορίες, τους κρύβουν, τους ταιζουν, τους ὀδηγοῦν σὲ λημέρια ἢ στοὺς τόπους ποὺ θέλουν νὰ πᾶνε, τους ἐνισχύουν οἰκονομικὰ μὲ μηνιάτικες εἰσφορές.

Γιαυτὸ καὶ τὸ Ἡμερολόγιο τοῦ παπα-Νικόλα Κουκόλη εἶναι ἔνας ἀντικειμενικός καὶ τίμιος μάρτυρας πώς τὸ μεγαλύτερο βάρος, γιὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἑλληνικότητα της ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους κομιτατζῆδες, τὸ σήκωσε ἡ ἴδια ἡ Μακεδονία μὲ τὴν καθοδήγηση καὶ τὴ βοήθεια τῶν ἀντάρτικων δμάδων. ‘Η ἀπρόσωπη ἱστορία λέει πάντα τὴν ἀλήθεια.

‘Απ’ ὅλ’ αὐτὰ ὅμως φαίνεται πώς ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης εἶναι ἀπ’ τοὺς Ἱερωμένους ἐκείνους ποὺ μὲ τὸ φλογερὸ πατριωτισμό τους τίμησαν τὸ ράσο καὶ τὸ ὑψωσαν σὲ σύμβολο. ‘Η ἱστορία μας μπορεῖ νὰ καμαρώσῃ πολλοὺς τέτοιους πατριώτες Ἱερωμένους, ἀλλὰ ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης εἶναι ὁ πρῶτος-πρῶτος τῆς ἐποχῆς του. Τὸ Ἡμερολόγιο του, ποὺ εἶναι γεμάτο φιλοπατρία, εἶναι ὁ καλύτερος μάρτυρας τῆς μεγαλοσύνης του.

3. Ἄκολουθεῖ ὕστερα ἡ ἀνακήρυξη τοῦ Συντάγματος τῶν Τούρκων (Ἐπανάσταση τῶν Νεοτούρκων) στὰ 1908. Τὴν εἰδηση αὐτὴν ὁ παπα-Νικόλας τὴν χαιρετίζει μὲ ἴδιαίτερη χαρά: «Εἰς τὰς 18 Ἰουλίου», σημειώνει, «μᾶς ἥλθεν χαροποιὰ ἀγγελία, διότι ἐκηρύχθη τὸ Σύνταγμα ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Μοναστήριον τῇ ἐνδεκάτῃ Ἰουλίου, τονρυιστὶ ἐσασὶ κανοὸν (Σύνταγμα) ἀδαλέτι, χονριγέτι, μουσαβαὰτ (δικαιοσύνη, ἐλευθερία, ἵστηση) . . . . ἐδόθη ἀμνηστία γενική».

‘Υστερ’ ὅμως ἀπὸ δυὸ χρόνια ὁ παπα-Νικόλας ἀναγκάζεται νὰ συμπληρώσῃ τὴν εἰδηση αὐτὴν μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ κρίση: «Ἄλλὰ τὸ Σύνταγμα εἶναι καθαρὸν τονρυκιὸν γενιτζάρικον θέλουν νὰ ἐκτονωκίσουν τοὺς Χριστιανούς. 1910 γράφω».

4. ‘Απ’ τὰ 1913 κι ὕστερα τὸ Ἡμερολόγιο του παύει νὰ ἔχῃ ἐνδιαφέρο. ‘Η διήγησή του γίνεται σύντομη καὶ τὸ γράψιμό του δίχως τὴν πρωτυτερινή του ζεστασιά. Κι εἶναι πολὺ φυσικὸ αὐτό, μιὰ καὶ ἡ χώρα τοῦ Λιμπόχοβου ἀνάπνεε πιὰ τὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας. ‘Η ἐθνικὴ ἀποστολὴ τοῦ παπα-Νικόλα, ὅπως τὴν δραματίστηκε, ὅταν νέος παπᾶς στὰ 1895 πρωτάρχισε

νὰ γράφῃ τὸ Ἡμερολόγιό του, εἶχε τελειώσει. Καὶ μπορεῖ βέβαια ν' ἀποθέτη τὴν πέννα του ἀπὸ δῶ καὶ πέρα, ὅμως καὶ πάλι θὰ σημειώνῃ κάπου-κάπου κανένα στιγμιότυπο ἀπ' τὰ δύσκολα χρόνια ποὺ ἀκολουθοῦν. "Ετσι δι παπα-Νικόλας πρὶν ἀκόμα χαρῇ τὴν ἐθνική του ἐλευθερία καὶ ἀρχίσῃ νὰ βασιλεύῃ στὴν ταλαιπωρημένη «χώρα» του ἡ εἰρήνη κι ἡ πρόοδο, βλέπει νὰ ξεσπάν δ Α' παγκόσμιος πόλεμος (1914-1918) καὶ σὲ λίγο ὥμοδς κι ἀνελέητος δ ἐθνικὸς διχασμὸς (1915-1922).

Τὰ σαστισμένα μάτια τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων τοῦ Λιμπόχοβου βλέπουν νὰ φιγουράρουν μπροστά τους Βενιζελικοί, Γουναρικοί, Ἐπίστρατοι, ὅλοι "Ἐλληνες βέβαια, μὰ κι δλοι τους φανατισμένοι, νὰ σκοτώνουνται μεταξύ τους, δίχως νὰ καταλαβαίνουν οἱ Λιμποχοβίτες τὸ γιατί, καὶ νὰ μαχαιρώνουν πισώπλατα τὴν ἐθνική ψυχὴ τοῦ χωριοῦ τους, ποὺ αἰῶνες λαχταροῦσε τὴν ἐλευθερία του καὶ πάλευε σκληρά, ὥσπου νὰ τὴν καταχτῆσῃ.

Θὰ μιλήσῃ ἀκόμα γιὰ τὴν ἐπιστράτευση ποὺ ἀκολουθεῖ καὶ γιὰ τὴν ἀκρίβεια ποὺ ὑψώνεται ἐφιαλτικὴ στὸ φτωχὸ πιὰ χωριό τους. Στὸ σημεῖο αὐτὸ μάλιστα θὰ σταματήσῃ μὲ μιὰ μεγάλη ἐνθύμηση μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Ἐνθύμιον πείνης, 27 τοῦ Μάρτη 1917», γιὰ νὰ φτάσῃ στὶς 11 τοῦ Μάρτης ἴδιας χρονιάς καὶ νὰ γράψῃ: «Ἐπιχραμεν ὀκάδες 450 πρὸς 2 καὶ 25 λεπτὰ σιτάρι καὶ καλαμπόκι ἀναμειγμένας καὶ ἐτρέχαμεν ὅλοι μὲ τὰς σακούλας. Δυστυχία. Φρίκη».

"Αλλὰ γιὰ τὸν ἀγνὸ πατριώτη παπα-Νικόλα πιὸ δραματικὴ εἶναι ἡ συμφορὰ τοῦ 1922. Τὴ δίνει ἐπιγραμματική: «Τὸ 1922 ἔγινε μεγάλη ἥττα τοῦ στρατοῦ μας ἀπὸ τὸ Μονσταφᾶ Κεμάλη».

"Εδῶ τελειώνει οὐσιαστικὰ τὸ Ἡμερολόγιο τοῦ παπα-Νικόλα Κουκόλη. Τὸ συνεχίζει ὕστερα μὲ τρεῖς ἐνθυμήσεις, μιὰ τοῦ 1923, καὶ δυὸ τοῦ 1925 κάποιος ψευτολόγιος τοῦ Λιμπόχοβου, γιὰ νὰ τὸ κλείσῃ πάλι μιὰ γιὰ πάντα δ παπα-Νικόλας μὲ τὴν τιμὴ τοῦ συναλλάγματος τοῦ 1925 καὶ 1926.

"Η ἐπιθυμία του ὠστόσο «νὰ γνωρίζουν τὰ συμβάντα τῆς χώρας τοῦ Λιμπόχοβου καὶ οἱ μεταγενέστεροι» δὲν ἔμεινε ἀνεκπλήρωτη. Τὸ Ἡμερολόγιό του, ποὺ μὲ τόσο μεγάλη φροντίδα τὸ κρατοῦσε 32 δλάκερα χρόνια καὶ μ' ἀκόμα μεγαλύτερη τὸ συμπλήρωνε, καθὼς δημοσιεύεται τώρα, ἀνταποκρίνεται μὲ τὸν πιὸ εὐλαβικὸ τρόπο στὸν ἱερό του σκοπό: «νὰ γνωρίζουν τὰ συμβάντα τῆς χώρας τοῦ Λιμπόχοβου καὶ οἱ μεταγενέστεροι».

5. Ἀπὸ τὸ ὄλικὸ τοῦ Χρονικοῦ αὐτοῦ διαγράφεται τὸ πανεπιστημίου κ. Ἀπ. Βακαλόπουλος, ἔγραψε στὰ 1940 τὴν μελέτη «Ἐνα σπουδαῖο Χρονικὸ περὶ τῶν Μακεδόνων στὸ 1821» («Ἡμερολόγιο Φάρος τῆς Βορείου Ἑλλάδος», τ. Β', Θεσσαλονίκη 1940, σ. 111-119) κι ἀργότερα διαβαστὸς καθηγητῆς μου κ. Α. Σιγάλας δυὸ ἐπιφυλλίδες, στὶς 19 καὶ 23 Ιουνίου 1949, στὴν ἐφημερίδα τῆς Θεσσαλονίκης «Μακεδονία».

Αλλὰ οἱ ἐργασίες αὐτές, ἐνῶ δὲν ἔξαντλοῦν τὸ περιεχόμενο τοῦ Χρονικοῦ, μαρτυροῦν ὡστόσο τὴν ἱστορική του ἀξία. Κι ἀληθινὰ στὶς σελίδες του κάποτε θὰ σκύψουν καὶ ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ γλωσσολόγος καὶ ὁ λαογράφος καὶ ὁ οἰκονομολόγος καὶ ὁ κοινωνιολόγος καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἰδικοί, ποὺ θὰ διψοῦν νὰ μάθουν καὶ θὰ χρειαστοῦν νὰ φωτίσουν μὲ περισσότερα στοιχεῖα τὶς ἔρευνές τους. Προπάντων γιὰ τὸν ἱστορικὸ ποὺ θὰ θελήσῃ νὰ δώσῃ σὲ μιὰ σύνθεση τὴν ζωὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, τὸ Χρονικὸ τοῦ Λιμπόχοβου θάναι ἔνας μάρτυρας ἀπλὸς ἵσως, μὰ εἰλικρινής, ποὺ θὰ τοῦ δίνῃ δχι μονάχα στοιχεῖα ἀπ’ τὴν ἴδιωτικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, μὰ καὶ θὰ θυμίζῃ πόσο μόχθησαν οἱ πατέρες μας στὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια, γιὰ νὰ κρατηθοῦν σ’ αὐτὰ ἐδῶ τὰ προγονικά τους χώματα, ποὺ τὰ πότισαν δάκρυ καὶ αἷμα αἰῶνες ὀλάκερες γενεές γενεῶν.

Ἡ ἱστορία βέβαια δὲ μπορεῖ νὰ σταματήσῃ στὸ Χρονικὸ τοῦ κάθε χωριοῦ καὶ ν’ ἀφουγκραστῇ μονάχα τὸ δικό του πόνο. Κι δημος κάποια τέτοια Χρονικὰ θὰ τὴ βοηθήσουν νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἀσύγαστη πάλη τοῦ λαοῦ μας, γιὰ τὴν ἑθνικὴ του ἐλευθερία καὶ τὴν κοινωνικὴ του δργάνωση, ὥστε νὰ δώσῃ ἔτσι τὴ γενικὴ της εἰκόνα ξεκαθαρισμένη κι ἀκέρια.

Ἐτσι τὸ ταπεινὸ Χρονικὸ τοῦ Λιμπόχοβου θὰ μείνη ἔνα κείμενο μ’ ἀγέραστη ἀξία καὶ μέσ’ ἀπ’ τὶς σελίδες του θὰ μιλάῃ ἀσώπαστη ἡ θρησκευτικὴ κι ἑθνικὴ παράδοσή του, ποὺ φύλαξε στοργικὰ στοὺς κόρφους της ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ φωτίζῃ καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀπογόνους, ὅπως τὸ λαχτάρησε δὲ σεμνὸς παπα-Νικόλας Κουκόλης «τῆς χώρας τοῦ Λιμποχόβου».

B. ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ *

Χρονολογικὸς Πίναξ

1

Δηλοποιεῖ τὰ συμβάντα τοῦ δεκάτου ἐνάτου (19) αἰῶνος τῆς χώρας Λιμποχόβου. Ἐσυντάχθησαν ὑπ’ ἐμοῦ, τοῦ ἐλαχίστου ἰερέως Νικολάου Δ. Κουκόλη τῷ 1895, ὅταν ἐχειροτονήθην ἰερεὺς ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου κ. κ. Ἀθανασίου τοῦ ἀπὸ Κώου μετατιθέντος. Ἐξελέχθησαν ἀπὸ τὰ Ἱερὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀπὸ δευτέρια καθὼς φαίνονται γεγραμμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ, διὰ νὰ τὰ γνωρίζουν / καὶ οἱ μεταγενέστεροι καὶ παρακαλοῦμεν καὶ οἱ μετὰ ταῦτα διάδοχοί μας νὰ τὰ γράφουν λεπτομερῶς.

2

* Οἱ ἀριθμοὶ στὸ περιθώριο δείχνουν τὶς σελίδες τοῦ χειρογράφου. Οἱ ἀγκύλες [ ] σημαίνουν προσθῆκες στὸ κείμενο τοῦ Χρονικοῦ ἀπὸ ἄλλο χέρι. Οἱ γωνίες < > σημαίνουν συμπλήρωση λέξης.

1895 Μαρτίου 18, ἔχειροτονήθην διάκονος εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς Μητροπόλεως καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, τῇ 19, ἔχειροτονήθην ιερεὺς ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. κ. Ἀθανασίου τοῦ ἀπὸ Κώου μετατιθέντος, γόνος δὲ ἦν ἐκ Θεραπείων Κων/πόλεως. Ἱεροδιάκονος ἦτον ὁ κ. Μαργαρίτης Τουμπαλίδης καὶ ιεροκήρυξ τῆς Μητροπόλεως, γόνος δὲ ἐξ Ὁζούν-Κιοπρού τῆς Ἀδριανούπολεως. Πνευματικός μου δὲ ὁ Αἰδεσιμώτατος παπὰ-Χατζῆς Βασίλειος, Σιατιστεύς.

Νικόλαος ιερεὺς Δ. Κουκόλης ἐκ / Λιμποχόβου γράφω δι' ἐνθύμιον.
Δηλοποιῶ. 3

1817 Μαρτίου 25.

Ἐσυμφώνησαν οἱ ιερεῖς καὶ οἱ προϊστάμενοι ὅλοι τοῦ χωρίου Λιμποχόβου διὰ νὰ κρατοῦμεν ὅλην τὴν ἔβδομάδα τὴν διακαινίσμον, ἥτοι τοῦ Πάσχα, καὶ τὰς Πέμπτας νὰ δουλεύωμεν ὅσον νὰ βρίσκεται τὸ χωρίον νὰ μὴ χαλάσῃ αὐτὸ τὸ κανόνι¹ καὶ ὅποιος τὸ γυρίσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κοβέντα νὰ ἔχῃ τὸν ἀφορισμὸν ἀπὸ τοὺς 318 πατέρες καὶ ιερεῖς καὶ πάντων τῶν Ἀγίων

Καλλίνικος Ἱερομόναχος γράφω κατὰ προσταγὴν τῆς χώρας
[ἐκ παλαιοῦ «Πεντηκοσταρίου» κειμένου ἐν τῷ ναῷ μας].

1817 Ἀνοιξις. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον ἐκτίσθη ἡ βρύσις, ἡ ὅποια εἶναι εἰς τὸν πέραν μαχαλὰ τὸν μικρό, ὑπὸ Θεοδώρου Παπαδήμου καὶ ἀπὸ τότε καὶ ἔπειτα ἐκανονίσθη διὰ νὰ πηγαίνωμεν τὰ Θεοφάνεια διὰ νὰ γίνεται ὁ Μέγας Ἀγιασμὸς ἐκεῖ. 4

Καλλίνικος Ἱερομόναχος.

1821. Κατὰ Ἀπρίλιον ἐκτίσθη καὶ ἡ βρύσις, ἡ ὅποια εἶναι εἰς τὸ λιβάδι ἄντικρου καὶ ὀνομάσθη «Μακρυγιάννη», πάλιν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Παπαδήμου.

Καλλίνικος Ἱερομόναχος.

Τὸ 1821, Ἀνοιξις. Ἐξερράγη ἡ Ἑλληνικὴ γνωστὴ Ἐπανάστασις καὶ διήρκεσεν μέχρι τοῦ 1828. Ὁκτὼ ἔτη κατὰ σειράν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἔφευγον εἰς τὰ δάση, εἰς σπήλαια· ἐκεῖ ἦτον ἡ κατοικία των. Ἀπερνοῦσαν στρατεύματα ἀλβανικὰ καὶ δὲν εἶχον πειθαρχία, ἥτον ὅλοι ἐθελονταὶ (τουρκιστὶ μπασιποζούνκ) καὶ ἔκαναν μεγάλες καταχρήσεις, ἔκλεβον, ἐφόνευαν, αἰχμαλώτιζαν, ἐπρόσβαλναν καὶ πολλὰ ἄλλα. Πολλοὶ κάτοικοι ἀπέθνησκον εἰς τὰ δάση καὶ τὰς νύκτας τοὺς ἔφερναν καὶ τοὺς ἔθαπταν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐφημέριος τῆς χώρας ἦτον ὁ Νικόλαος ιερεὺς Ντρούγκας.

Εἰς τὰ 1828 ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ἡ Πανάγιω, ἀδελφὴ τοῦ παπα-Κώ-

6

1. κανόνι (τὸ)· συνήθεια.

στα Ζήκου καιὶ Πούλου Βραμπαῖοι μαζὶ μὲ τοὺς υἱούς της Ἰωάννην καιὶ Ζαχαρῆ καιὶ ἐκατοίκησεν εἰς Ἀδριανούπολιν, κώμην Καραγάτζ ἔνεκα τὰ κακουργήματα καιὶ τὰ πληρώματα.

Εἰς τὰ 1826 ἐπῆγαν ἀγγάρειαν 7 ἄνθρωποι μὲ τὰ ζῶα των εἰς τὴν ἐπανάστασιν τὴν Ἑλληνικὴν καιὶ ἐκάησαν μαζὶ μὲ τὰ ζῶα των εἰς Φανάριον Θεσσαλίας, ἐπειδὴ εἶχον φορτώματα πυρῖτιν καιὶ φυσίγγια.

Τὸ 1829, ἄνοιξιν.

Ἡτον κάποιος ἀρχιληστῆς Τζώρτζιος ἐκ Ζουπάν¹ καιὶ ἐζητοῦσεν τὸ καπιταλίκι, δηλαδὴ νὰ περιφέρῃ τὰ χωριὰ ὡς Ἀρχηγὸς διὰ πειθαρχία καιὶ ἐμασεν τὰ γαλάρια² ἀπὸ τὴν μάντρα ἀπὸ Ντάλα τὸ ἀλώνι ὅπισθεν τοῦ Προφήτη³ Ἡλία, 1.600, καιὶ τὰ πῆγαν εἰς τὸ Ζουπανότικο τὸ μέρος καιὶ τὰ ἐβάσταξαν ἡμέρας πέντε καιὶ τοὺς ἔστειλαν γρόσια χίλια ἑξακόσια (ἀρ. 1.600) ὡς λάφυρα καιὶ ἔπειτα τὰ ἄφησαν.

Τότες εἰς τὴν χώραν κεφαλὲς ἥτον ὁ Κων/νος Κοτρότζιος, Νικόλαος Τζικολός, Γεώργιος Ντελής καιὶ Νίκος Φίκας καιὶ Γεώργιος Κομπορέλας καιὶ Καραγιάννης ἀδελφός του.

Τὸ 1829, καλοκαίριον.

Ἐπὶ τῆς ἐνδόξου βασιλείας τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ τοῦ Β' ἥλθεν νέος σατραζάμης, δηλ. Βαλῆ-πασάς, εἰς Βιτόλια καιὶ ἐπροσκάλεσεν τοὺς ἀρχηγοὺς Ἀλβανοὺς Ἀσλάν βέην, Καπλάν βέην καιὶ Βελίκο Γιάτζον καιὶ ἄλλους μικροτέρους βέηδες, διὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὰ μηναῖα, ὅπου ἀγωνίσθησαν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος καιὶ ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν χώραν μας καιὶ ἀπὸ τὰ πέριξ χωριὰ ἔως τρεῖς χιλιάδες Ἀλβανοὶ (μπασὶ μποζούκ) καιὶ ἐκαυχόνταν καιὶ ἔλεγαν, «ἐὰν μᾶς πληρώσῃ ὁ σατραζάμης τὰ μηναῖα καλῶς, εἰδὲ καὶ δὲν μᾶς τὰ πληρώσῃ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τὰ χωρία θὰ τὰ κάψωμεν ὅλα» καιὶ ἐπῆγαν εἰς Βιτόλια καιὶ τοὺς ἔκανε συμπόσιον ὁ σατραζάμης· τοὺς ἔβγαλεν διὰ νὰ τοὺς γυμνάσῃ καὶ / τότες ἐκαταρτίσθη καιὶ ὁ τακτικὸς στρατὸς (δηλ. τὸ νιζάμ ἀσκέρ) καιὶ τοὺς περικύλωσαν καιὶ τοὺς ἐπυροβόλησαν καιὶ τοὺς ἐφόνευσαν καιὶ ὅσοι ἐπρόκαναν ἔφυγαν. Πολλοὶ δλίγοι καιὶ διεσκορπίσθησαν καιὶ ἔγινε ἡσυχία ἀπὸ καταλύματα καιὶ ἀπὸ κακουργήματα καιὶ ἄλλα κακά³.

Τὸ 1832, ἄνοιξη.

Πάλιν ὁ Τζώρτζιος ἀρχιληστῆς ἐζητοῦσεν τὸ ἀρματολίκι (νερβεγανλίκι) καιὶ ἐζητοῦσεν χαράτσι ἀπὸ τὸ χωρίον μας καιὶ ἥλθον καιὶ ἐσκότω-

7

8

9

1. Ζούπάν(ι). Πεντάλοφον.

2. γαλάρια (τὰ) ζῶα θηλυκά ποὺ τὰ ἀρμέγουν· ὁ ἐνικός σπανιότερος.

3. Αὐτὸς ἔγινε στὶς 30 Ιουλίου τοῦ 1830.

σαν ἔνα μουλάρι τοῦ Ἀδάμου, ἔκαψαν καὶ τὸ δσπίτιον τοῦ Τζουμάδικο εἰς τὴν κορυφὴν τῆς χώρας.

Ἐπειτα ἥλθεν ὁ Ἰσούφ βέης ἀπὸ Λιαψίστι καὶ ἐφώναξεν τὸν καπετὰν Γεωργάκη ἀπὸ τὸ Τζέρον¹ τὸ χωρίον καὶ τὸν ἔδωσεν τὸ καπιτανιλίκι / ἐπειδὴ ἡτον πατρογονικός καπιτάνιος καὶ ὁ καπιτάν Γεωργάκης ἐκ Τζέρου ἐφώναξεν τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Τζώρτζη καὶ τοὺς ἐπῆρεν αὐτὸς καὶ ὁ Τζώρτζιος ἔμεινε μὲ δυὸς-τρεῖς ἐκλεκτούς του. Καὶ ἐπειτα τὸ καλοκαίριον τὸ ἴδιον ἔτος ἐπῆγαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν εἰς τὸ Πάππου τὸ πηγάδι εἰς τὸ μέρος τὸ Ζωπανιώτικο. Καὶ ἐλευθερώθησαν τὰ χωρία μας ἀπὸ ἔναν τύραννον.

Τὸ 1833.

Ἐκτίσθη ἡ βρύσις Κούσαβος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Μεγάλου Μαχαλᾶ. Αὐτὸ τὸ ἔτος ἔφυγαν εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ οἱ ἀδελφοί τοῦ Κατζανίκου Βλαχοστέργιος καὶ Ἀντώνιος.

1833.

Ἀπερνώντας ὁ καιρός, ὁ καπιτάν Γεωργάκης ἐκ τοῦ χωρίου Τζέρου, βαθμηδὸν ἄρχιζαν καὶ αὐτοὶ / νὰ κάνουν πολλές καταχρήσεις, ἀπὸ ντιρβεναγάδες, ἄρχεψαν νὰ κάνουν καὶ τοὺς κλέφτας. Ἐστάλη ἀναφορὰ εἰς Βιτόλια εἰς τὸν πασάν ἀπὸ τὰ χωρία καὶ ἔστειλεν ὁ πασάς τὸν φοβερὸν Καφτάναγα τοῦ 1835, ὁ ὅποιος ἔκανε καὶ τὸ γεφύρι εἰς Λιαψίστι² καὶ δονομάζεται Καφτάναγα γιοφύρι.

Τὸ 1836.

Ἡλθεν εἰς Ζωπάνιον ὁ Καφτάναγας, ἐφώναξεν τοὺς μοχτάρηδες τοῦ κάθε χωρίου καὶ εἶπαν τὰ παράπονά των. Καὶ τοὺς ἐδίωξαν τοὺς ἀρματολοὺς μὲ τὰ ὅπλα καὶ ἔφυγεν ὁ καπετὰν Γεωργάκης μὲ τὴν συμμορίαν του, διὰ νὰ ἀπεράσῃ πέρα κατὰ τὴν Σιάτιστα, ἀλλὰ ὁ ποταμὸς εἰς Λιαψίστι εἶχεν πολὺ νερὸν καὶ δὲν ἀπερνοῦσιν, ἐρρίφθησαν εἰς / μίαν τρύπαν εἰς τὸ χωρίον Κύναμι³, ἐβγῆκαν εἰς τζομπάνον νὰ πάρουν ψωμί, τοὺς ἐπρόδωσεν καὶ ἐπῆγεν ὁ Καφτάναγας καὶ τοὺς ἔπιασεν ζῶντας δέκα ἑπτὰ (17) ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς Βιτόλια. Ἐφώναξεν ὁ πασάς πάλιν ἀπὸ τὰ χωρία νὰ κάνῃ ὁ καθεὶς τὸ παράπονόν του. Ἀπὸ τὸ χωρίον μας ἐπῆγεν ὁ Γεώργης Ντελής· ἔδωσεν ἀνάκριση ὁ Ντελής καὶ εἶπεν καλοὶ εἶναι ἀλλὰ μὲ τὸ χέρι εἶπεν κόψι. Ὁ Βαλῆ-πασάς εἶπεν μὴ φοβῆσθε ἐγὼ κόψι γιαπατζάιμ δναρί⁴. Ἐπειτα τοὺς ἔβαλε καὶ ἐχόρεψαν ἔναν καλὸ χορὸ καὶ ἐπειτα τοὺς ἀπεκεφά-

10

11

12

1. Τζέρος Τσέρος· ἐρειπωμένο παλιό χωριό κοντά στὸ Δίλοφο.

2. Λιαψίστι· Νεάπολις.

3. Κιναμή· Πολύλακκο.

4. γιαπατζάιμ δναρί· φράση τούρκικη, που θὰ πή αὐτὸς θὰ γίνη.

λισεν δλους. Ἀλλὰ ὁ καπετάν Γεωργάκης ἥτον ἔνας ἄνδρας γενναῖος.
Τέλος καὶ ἀπὸ αὐτῆν τὴν τυραννίαν ἐλευθερώθησαν τὰ χωρία μας.

Πάλιν τὸ 1836, Ἀπρίλιον.

13

Εἰς τὸ μανδρὶ Παλαιόκαστρον τῆς ἐπαρχίας Ἐλασσῶνος ἐπῆγαν οἱ λησταὶ καὶ αἰχμαλώτισαν τοὺς δύο συγχωριανούς μας Μήλιον Δούβαλην καὶ Κοντοπούλιον Παπακώστα καὶ τοὺς ἐπῆγαν εἰς τὸν Ὄλυμπον τὸ δρος καὶ δὲν ἡμπόρησαν νὰ συνεννοηθοῦν οἱ λησταὶ μὲ τοὺς χωριανούς μας νὰ στείλουν τὰ λάφυρα καὶ τὸν Μήλιον τὸν ἀπόλυταν καὶ ἥλθεν ἐλεεινός, τὸν δὲ Κοντοπούλιον ἐμάζευσαν ἔως δύο χιλιάδας γρόσια (2.000) καὶ τὰ ἔστειλαν μὲ ἔναν Μετσοβίτην καὶ τὸν ἄφησαν ἐλεύθερον· τὸν ἔκοψαν δὲ καὶ τὰ ὅτα του, ἀλλὰ ὅταν ἥλθεν καὶ αὐτὸς ἐλεεινός ἥτον, καθὼς ὁμολογοῦσαν οἱ γνωρίσαντες αὐτούς.

Τὸ 1837.

14

Εἰς τὴν Κων/πολιν κατὰ Ὁκτώβριον ἥτον ἡ φοβερὰ νόσος πανώλης (πανούκλα) καὶ οἱ χωριανοί μας οἱ εύρισκόμενοι ἔφυγον καὶ ἥλθον ἐδῶ· ἥτον ὁ Ζαχαρῆς Κωσταβέλης, Ἀντώνιος Κωσταβέλης, Δῆμος Δούβαλης, Δημήτριος Καβέλλας, Γιάννης Σιάκας καὶ ἄλλα ἔως 15 ἄτομα καὶ ἥλθον ἔως τὴν Τζούκαν, εἰς τὸ Σμόλκα, εἰς τοῦ Τζατζαρογιάννη τὴν καλύβα καὶ ἐκάθισαν ἔνα μῆνα σχεδὸν καὶ ὑστερον τοὺς ἐπέτρεψαν καὶ ἥλθον εἰς τὸ χωρίον, οἱ τότες πρόκριτοι, διὰ νὰ μὴ μολύνωσιν.

Τὸ 1839, Ἰουλίου Δ'.

15

Ἄπεθανεν ὁ Σουλτάν Μαχμούτ ὁ Β', αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεὺς τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους καὶ ἀνηγορεύθη ὁ νιός του Σουλτάν Ἀπτούλ Μετζίτ.

Αὐτὸς ἔκοψεν τὰ ἀργυρᾶ μετζίτια τῶν εἴκοσι γροσίων καὶ τὴν λίρα τὴν δθωμανικὴ τῶν 100 γροσίων. Ἔως τότες ὑπῆρχον φλουριά τῶν εἴκοσι γροσίων ὀνομαζόμενα μαχμούτιέδες καὶ μεταλλικὰ τῶν 5 γροσίων, 1 γροσίου καὶ εἴκοσι παράδων.

Τὸ 1844, Δ' Σεπτεμβρίου.

16

Ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος καὶ ἀνηγέρθη ἡ ἐκκλησία τῆς χώρας μας ἐπὶ δύνοματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τὰ δὲ ἔξοδα ἔκανεν ἡ Κοινότης καὶ ἀπὸ εἰσπραξιν τῆς ἐκκλησίας.

Τὸ 1845, Ὁκτωβρίου 18.

Ἐγκαινιάσθη ἡ ἐκκλησία ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κ. Κ. Λεοντίου, ἀλλὰ ἔνεκα τοῦ γήρατος εἶχεν τινὰ ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν τίτλον Μακαριουπόλεως Γρηγόριος· αὐτὸς ἐτέλεσεν τὰ ἐγκαίνια· προϊστάμενος ἰερεὺς ἥτον ὁ Νικόλαος ἰερεὺς Ντρούγκας.

Τὸ 1846.

17

Μοχτάρης ἥτον ὁ Νικόλαος Τζικλὸς Κατζόγιανος· 400 γρ_οσια πρόστι-

μον ἔδωσαν τοὺς Βέηδες διὰ τὴν ἐκκλησίαν [εἶχον γίνει τὰ παράθυρα μεγαλύτερα] 55 γρ. τοὺς μαμουζάδες, ὅπού ἐμέτρησαν τὰ κοσούρια τῆς ἐκκλησίας (γρ. 455).

Τὸ 1847 μοχτάρης Κώτας Νούλας.

580 γρ<όσια>, 4 ζῶα πρὸς 145 γρ<όσια> τὸ ζῶον ἀγγάρεια εἶχον στείλει τὸν Κώστα ἀπὸ Κριμίνι,

370 δύο ἔτερα ζῶα πρὸς 185 τὸ ζῶον,

357 ἔτερα δύο ἀλόγατα τὸν Μπρίκα ἔστειλαν,

186 γρ<όσια> βούτυρον τὸν Γιαγιάμπεη Ἀλβανὸν,

306 δύο ἀλόγατα μὲ τὸν Ντελὴν Γεώργην πάησαν εἰς Ἀργυρόκαστρον,

181 ἕνα ποδάρι τοῦ ἀλόγου ἀγγάρεια ἔτερη δηλαδὴ ἐν τέταρτον τοῦ ἀλόγου.

1980

Τὸ 1848 καλοκαίρι.

18

Ἡτον ἡ μεγάλη χολέρα εἰς Κων/πολιν καὶ ἀπέθανον ἐκεῖ τρεῖς χωριανοί μας.

Τὸ 1850, Δεκεμβρίου 20.

Οἱ χωριανοὶ ὁμοφώνως ἔβγαλαν ἀφορισμὸν ἐναντίον ἐκείνους ὅποὺ λύνουν καὶ δένουν ἀνδρόγυνα (δηλ. ἀποδένουν)· τὸ ἐξέδωκεν ὁ Μητροπολίτης Σισανίου Λεόντιος· εὑρίσκεται τὸ ἐπιτίμιον εἰς τοῦτο τὸ παρὸν χρονογραφικὸν βιβλίον.

Εἰς τὰ 1851 Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον.

19

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κοριτζᾶς χωρίον Κιφεζέζ ἐγένετο μιὰ μεγάλη πλάνη εἰς τὸν λαὸν ἐνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς βάσεως¹. Ὁ λαὸς ἔτρεχαν σωρηδὸν διὰ νὰ ἰδοῦν· ἔλεγαν δτι ἐφανερώθη ἡ Παναγία καὶ οἱ ἄνθρωποι δτι μεταξωτὰ φορέματα καὶ ἀν εἶχον ἐπάνω τους τὰ ἔρριχναν· ὅποις δὲν τὰ ἔρριπτεν, ἔλεγον, θὰ ἀνάψουν ἐπάνω του. Καὶ δσοι εἶχον σώας τὰς φρένας τὰ ἐμάζευαν. Λοιπὸν τελειώνοντας εἰς τὸ Κιφεζέζ ἐφανερώθη εἰς τὸ πλησίον μας χωρίον Κωνστάντζικον². Εἰς τὸ Κιφεζέζ ἐπῆγον ἀπὸ τὸ χωρίον μας ἔως 50 ἄνθρωποι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Εἰς τὸ Κωνστάντζικον ἐπῆγον σχεδὸν ὅλοι ἀπὸ ἐδῶ· δσα μαντίλια, ἀλατζάδια, σειρίτια ἀγοραστά, ὅλα τὰ ἔρριξαν καὶ μετὰ ὀλίγον τὰ ἐγύρευον. Ποῦ τὰ εῦρεσκαν!

Εἰς τὰ 1852.

20

Μοχτάρης ἥτον ὁ Κων/νος Κωτρότζος [πατήρ τοῦ Παπαδήμου] γρ<όσια> 3.225 ἔδωσαν ἕνα τζερεμὲν³ τοὺς Βροστανίτες ἀγάδες· διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν εἶχον γραμμένο εἰς τὸ δεφτέρι τὸ χωριανικόν. Τὸ αὐτὸ ἔτος Σεπτέμβριον

1. βάσις· καταγωγή, μόρφωση.

2. Κωστάντζικο· Αύγερινός.

3. τζερεμέν· πρόστιμο.

ἔπεσεν δὲ γερο-Κολίκας ἀπὸ τὴν Καστανιὰ εἰς Σμούρδα¹ καὶ ἀπέθανεν [δὲ πατὴρ τῆς Τσιτσοπούλας].

1853 μοχτάρης ἡτον Κώνστας Κωτρότζος.

280 γρ^oσια > ἔδωσαν κριάρια εἰς τοὺς ληστάς.

1854 ἡτον δὲ Ρωσοτουρκικός πόλεμος καὶ ἐπῆγεν ἀγγάρεια ὁ Ἀδάμος χωριανός μας καὶ ἐκάη εἰς Σούμλαν Βουλγαρίας μὲ τὰ κανόνια.

Εἰς τὰ 1854 Μάϊον.

Ἡτον μεγάλη ἐπανάστασις² ἐβγῆκεν ὁ ἀρχηγὸς Ζάκας μὲ 300 ἄτομα ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν. Ἀπὸ τὸ / χωρίον μας ἐπαναστάται ἡτον οἱ ἔξῆς : Νικόλαος Κουκόλης - Κώστας Κάτζου - Στέργιος Κ. Νούλας - Νικόλαος Κομπορέλας - οἱ ἀδελφοὶ δύο Δημήτρης καὶ Βασίλειος Τζουφαῖοι - Χρῆστος Τζούβαλης - Κώστας Κωσταβέλης [Λάμπρου πενθερὸς] - καὶ Κώστας Ζαχ. Κωσταβέλης [ὁ ἀντάρτης] ἥλθον εἰς Δεμενίτζα³, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, καὶ ἔκαναν μία μεγάλη μάχη μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ Γκέκηδες. Ἐκ τῶν ἐπαναστάτηδων ἐφονεύθησαν 5 καὶ ἐπληγώθησαν 15. Ἀπὸ τοὺς χωριανούς μας ἐπληγώθη ὁ Νικόλας Κουκόλης καὶ τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐκεῖ πλησίον ὀνομάζεται Ζιμνάτζι· καὶ ὁ Νικόλαος Κομπορέλας ἡτον φύλαξ τῶν πληγωμένων.

21

Ἐπειτα ἥλθον εἰς τὸ Σπήλαιον καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ ἕνα μῆνα καὶ μετὰ ταῦτα ἔφυγον. Ἐφυγον δὲ καὶ τὰ γυναικόπαιδα ἀπὸ τὰ βλαχοχώρια⁴ καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἐπέστρεψαν αἱ οἰκογένειαι. Ἀρχηγὸς τῶν Τούρκων ἡτον ὁ Αὐδὴ πασάς.

1. Σ μούρδα· τοποθεσία.

2. Εἶναι ή ἐπανάσταση ποὺ ξέσπασε στὰ 1854 στὴν Ἡπειρο, στὴ Θεσσαλία καὶ στὴ Μακεδονία μὲ ἀφορμὴ τὸν Κριμαϊκό πόλεμο (1853-1856). Γιὰ τὴν ἐπανάσταση αὐτὴ δὲν ἔχουμε ἀκόμα καμίαν ἔξαντλητική μελέτη. Ο Μίλτος Παπαϊωάννου, στὴ μελέτη του «Ο Θεόδωρος Ζιάκας καὶ ή ἐπανάσταση τοῦ 1854», Θεσσαλονίκη 1961 (ἀνατύπωση ἀπ’ τὸ 15 τόμο (1961) σ. 15-45, τῶν «Χρονικῶν» τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καὶ σὲ ξεχωριστὸ τεύχος σ. 13-23, ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐκδήλωσή της στὴ Δυτικὴ Μακεδονία καὶ πάντοτε, σὲ σχέση μὲ τὸ Ζιάκα. Ἐκεῖ βρίσκει κανεὶς κι δῆλη τὴν πρόσφατη βιβλιογραφία.

3. Δεμενίτζα· ἡ Δεσκάτη.

4. Βλαχοχώρια· σχετικὰ μὲ αὐτὰ ὁ Μίλτος Παπαϊωάννου γράφει : «Μὲ τὴν λέξη βλαχοχώρια ἔννοεῖ [δηλαδὴ ὁ παπα-Νικόλας Κουκόλης] τοὺς κατοίκους τῶν χωριῶν τῆς περιφερείας Γρεβενῶν, ποὺ εἶναι ἀμειγῶς ἐλληνόφωνοι καὶ μιλοῦσαν ἀνέκαθεν καθαρότατα ἐλληνικά καὶ μάλιστα χωρίς σχεδόν καθόλου τοὺς ιδιωματισμοὺς τῶν ἄλλων περιοχῶν, ὅπως τῆς Σιάτιστας, τῆς Κοζάνης, τῆς Καστοριᾶς, ἐκτὸς ἀπ’ τὴν κάποια συγκοπὴ τῶν φωνητῶν ποὺ εἶναι κοινὸ χαρακτηριστικό τῶν βορειοελλαδικῶν ιδιωμάτων. Μόνο 4 - 5 δρεινά χωριά τῶν παρυφῶν τῆς Πίνδου καὶ συγκεκριμένα ἡ Σαμαρίνα, ἡ Ἀβδέλλα, τὸ Περιβόλι, ἡ Σμίζη, ἡ Κρανιὰ μιλοῦν βλάχικα, μὰ κι ἐκεῖ ἀκόμα τὸ βλάχικο

Εἰς τὰ 1855 Ἰούνιον.

Οἱ λησταὶ ἥλθον ἔνα ἑσπέρας εἰς τὸ χωρίον μας καὶ ἔγδιασαν¹ τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου Ἱερέως Ντρούγκα καὶ τὸν ἐπῆραν ἕως 7.000 γρόσια. Τὸ αὐτὸν ἑσπέρας ἐπῆγαν καὶ εἰς τοῦ Ἰωάννου Σακαλῆ τὴν οἰκίαν καὶ αὐτὸς ἐβάσταξεν ἀπὸ μέσα μὲ τὸ ὅπλον του. Ἀλλὰ ἔπειτα ἔφυγεν μαζὶ μὲ τὴν γυναῖκα του· δύο παιδία καὶ ἔνα κορίτσι τὰ ἄφησαν μέσα· κοιμοῦνταν· καὶ οἱ λησταὶ ἔθεσαν πῦρ καὶ ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν του. Καὶ τὰ ἀθῶα τὰ τέκνα του εὗρον τὸν πικρὸν θάνατον ἐν μέσῳ τῶν φλοιογῶν.

400 γρ^{όσια} ἔδωκεν βοήθεια τὸ χωρίον εἰς τὸν Ἰωάννην Σακαλῆν, ἐπειδὴ τὸν εὑρεν τὸ δυστύχημα. 4.600 γρ^{όσια} κονάκια ἀπὸ στρατεύματα εἶχον· αὐτὸν τὸ ἔτος εἰς τὸ χωρίον μας μεγάλως ὑπέφεραν.

Αὐτὸν τὸ ἔτος ἐλήστευσαν καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολ. Κουκόλη καὶ τὸν ἐπῆραν γρ^{όσια} 16.000, ὅλο τάλαρα Αὐστριακά· αὐτὸς ἔφυγεν εἰς τὸ Ἑλληνικόν· τὴν σύζυγόν του τὴν ἐζημάτισαν· ὑπόφερε πολὺ.

1857 μοχτάρης Πούλος Βράμπας.

23 234 γρ^{όσια} ἔδωσαν τὸ Μελέτη Βεκίλ.

Εἰς τὰ 1858 οἱ χωριανοί μας ἔγιναν δικτὼ (8) ἀδελφοί, καθὼς φαίνονται εἰς τὸ Ἰλλάμι² καὶ εἰς τὸ Δευτέριον τοῦ Τζέρου καὶ ἔδωσαν λίρας 300, γρ^{όσια} 30.000 καὶ ἀγόρασαν τὸ παλαιὸν χωρίον Τζέρον καὶ 1.600 γρ^{όσια} ἔδωσαν τὸν Ἱεροδίκην (Κατήν) καὶ τοὺς ἔδωσεν τὸ Ἰλλάμι (δηλ. τὴν ἀπόφασιν) καὶ 400 γρ^{όσια} ἔγιναν ἔτερα ἔξοδα καὶ ἔγινεν ὅλον τὸ ποσὸν γρ^{όσια} τριάντα-δύο χιλιάδες (ἀριθ. 32.000).

Εἰς τὰ 1859 μοχτάρης Πούλιος Βράμπας.

24 500 γρ^{όσια} τὸν Κουτζούκη Ἀλίβεην λουφέν³,

500 βοήθεια ἔδωσαν εἰς Βιτόλια,

33 γρ^{όσια} μία δορκάδα δῶρον τὸν μπέη,

1033.

1861 κατὰ Ἰούνιον.

Ἄπειθανεν δὲ Σουλτάνην Ἀπτούλη Μετζίτη Βασιλεὺς καὶ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεὺς δὲ ἀδελφός του Σουλτάνην Ἀπτούλη Αζίζ.

1862 μοχτάρης Πούλιος Βράμπας.

Ιδίωμα τείνει νὰ ἔξαφανισθῇ. Πέφτει δηλ. κι ὁ χρονογράφος τοῦ Λιμποχόβου στὸ ίδιο βασικὸν λάθος μὲ πολλοὺς ἄλλους ποὺ ἀπὸ ἄγνοια ἀσύγγνωστη ἡ θεληματικά παρουσιάζουν τὴν περιφέρεια Γρεβενῶν νὰ κατοικήται ἀπὸ βλαχόφωνο πληθυσμό». (δ. π., σ. 34 (22), σημ. 27).

1. ἔγδιασαν.

2. Ἰλλάμι ἀπόφαση Ἱεροδικείου.

3. λουφέν.

250 γρ<όσια> κομάρικα¹ διὰ ἐν ἄλογον εἰς Μαυροβούνιον.

1863 Μέγας (ἱραδὲς)².

Διάταγμα ἔδωσεν δὲ Σουλτάνῳ Ἀποοὐλ Ἀζίζης καὶ ἐκόπησαν τὰ ντερβένια, διότι ἀπὸ ἐπαρχίαν εἰς ἐπαρχίαν ἀν ἐπήγαιναν ἐπλήρωνεν φόρον / δὲ ἄνθρωπος μὲ τὸ ζῶον του. Ἐπλήρωνεν γρ<όσια> 2.20, ἀλλοῦ 5, ἀλλοῦ 10 καὶ δύπλας ἥθελαν οἵ ντερβεντζῆδες ἔτζι τὸ ἔκαναν καὶ ἐγλύτωσαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν τυραννίαν οἵ ἄνθρωποι καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυσκολία.

25

1863 Δεκεμβρίου 15.

οἱ Ἀδελφοὶ Βασίλειος Κώστα Μπίνγκας καὶ Δημήτριος Κώστα ἔξι ἀπροσεξίας ἔρριχναν ὅπλα εἰς τὰ πουλιὰ ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐφόνευσαν τὴν Ἀναστασία Ιωάννου Κατζούλη, σύζυγον τοῦ Ιωάννου Δήμου Ντούβαλη. Ἀλλὰ οἱ γονεῖς της καὶ δὲ σύζυγός της δὲν ἔκαναν ἀγωγὴν ἐναντίον τους· μόνον ἡ Κυβέρνησις τοὺς ἐτιμώρησεν χρηματικῶς.

Τὸ αὐτὸν ἔτος ἔφυγον εἰς τὸ Ἐλληνικὸν³ οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Κατζαῖοι Κων/νος, Φώτιος καὶ Νικόλαος καὶ ἐκατοίκησαν εἰς Θήβας.

26

Εἰς τὰ 1864 Ἰανουάριον⁴ καὶ Φεβρουάριον.

Ἡτον εἰς τὰ μικρὰ τὰ παιδία ἔνας βήχας δυνατὸς καὶ λαιμὸς καὶ ἀπέθανον ἔως 10 μικρὰ κάτω τῶν πέντε ἐτῶν. Ἀλλὰ ίατροὶ ἐπιστήμονες ἥτον ἔλλειψη· ὑπῆρχον τότες πολλοὶ πρακτικοὶ ἀγύρται καὶ τοὺς ἔστειλαν ἄναυλα εἰς τὸν Ἀδην.

Εἰς τὰ 1865.

Ἡτον χολέρα εἰς Κων/λιν καὶ ἀπέθανον δύο χωριανοί μας, ὁ Στέργιος Κατζόγιαννος καὶ Ιωάννης Στεργίου Καραγιαννούλης.

1866 Μαΐου 31.

Ἡμέρα Δευτέρα ἔπεσεν πολλὴ χάλαζα καὶ χάλασεν τὰ ἀμπέλια καὶ ὅλα τὰ δπωρικά.

Εἰς τὰ 1866.

3.424.20 Τρεῖς χιλιάδες τετρακόσια εἴκοσι-τέσσερα καὶ μισὸν ἔδωσαν βοήθειαν εἰς τὸν Σουλτάνον μας,

3.125 Κονάκια ἀπὸ στρατεύματα,

100 γρ<όσια> ἔδωσαν ἔναν ίατρόν,

6.749.20 τὸ ὅλον ἔξι χιλ. καὶ ἐπτακόσια σαράντα ἐννέα.

27

1867 μοχτάρης Δ. Πούλιος [δό Μίτσκος].

Φανερώνομεν πόσα ἔξοδα ἐκάμαμε μὲ τὸν Σιρέτη⁵ Στέργιον διὰ τὶς κάμαρες τὶς βακούφικες εἰς Σουλτάν Μεμέτ Κων/λεως.

1. κομάρικα· λέξη ἄγνωστη.

2. ἵραδές· ἀνώτερη διαταγή.

3. Τὸ Ἐλληνικόν [Βασίλειον] ἡ ἐλεύθερη Ἐλλάδα.

80 γρ<όσια> τὸν Γεώργ. Κούρναβον		Εἰς Λιαψίστι
108 » δῶρον		
112 εἰς Ἰωάννην Σιάκαν		
48 εἰς Δημήτριον Πούλιου		
96 εἰς Κοσμᾶν Ντελῆν		
<u>444</u>		

Τὸ 1867.

28

444 γρ<όσια> μία ἀγγάρεια εἰς Καλιάρ¹, 9 πράματα² πρὸς 8 γρ<όσια> τὴν ἡμέραν καὶ 4 ἄνθρωποι· 1590 αὐτὸ τὸ ἔτος ἦτον ἔξοδα ἀπὸ καταλύματα τῶν ντερβεναγάδων.

Εἰς τὰ 1867 μοχτάρης Δημήτρης Πούλιου.

Ίούλιον καὶ Αὔγουστον ἦτον μία ἀσθένεια· τὴν ὠνόμαζαν καρδιάν, δηλαδὴ ἡμιχολέραν καὶ ἀπέθανον μικροὶ μεγάλοι ἔως 20 ἄτομα.

Τὸ 1868 μοχτάρης Δημήτριος Πούλιου.

29

1.200 γρ<όσια> τὸν μαστόρους ἐπλήρωσαν διὰ μία ἐργασία Βασιλικὴν ἀγγαρεία εἰς Γενῆ Παζάρ,

295 γρ<όσια> χάρτζια³ διὰ ντερβέναγαν,

1.495

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἔγιναν καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Προφήτου Ἡλία ἀρχιερατεύοντος Ἀλεξάνδρου Μητροπολίτου Σισανίου, Λασκάρεως

115 γρ<όσια> ἔξοδα διὰ τὰ ἐγκαίνια.

1869 Μάϊον.

Εἰς θέσιν λεγομένην Τζαπουρνιὰ ἐμάλωσαν καὶ ἐδάρθησαν οἱ χωριανοί μας μὲ τοὺς Μαεργιώτας διὰ τὸν τόπον καὶ ἔφερον ἐπιτοπίως τὸ δικαστήριον τὸν ἵεροδίκην (Κατὴν) καὶ δύο μεμουράδες⁴, καὶ ἔδωσαν / δῶρα καὶ ἔξοδα τέσσαρες χιλιάδες (4.000) ἦτοι λίρας 40.

1869 μοχτάρης ἦτον ὁ Δημήτρης Πούλιου.

967.20 διὰ τὸν δρόμον Ὁστροβόν

984.20 ἔτερα διὰ δρόμους1.951

Τὸ 1870 μοχτάρης Δημ. Πούλιου.

500 γρ. μία βοήθεια εἰς Γενῆ Παζάρ.

30

1. Καλιάρι ή Πτολεμαῖς.

2. πράματα ζῶο φορτηγό.

3. χάρτζια σειρήτι, γαϊτάνι· χρυσαφένια ή ἀσημένια κλωστὴ γιὰ ράψιμο.

4. μετρούρας δικαστικὸς ὑπάλληλος.

Τὸ 1871 μοχ^{τάρης} Δημ. Πούλιον.
1.000 χίλια γρ^{όσια} κομάρικα.

Τὸ αὐτὸν ἔτος κατὰ Σεπτέμβριον κακόβουλοί τινες εἰσήλασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γιάννη Ζαχαρᾶ Σακαλῆ καὶ τὸν ἀφήρεσαν ἔως ἐπτὰ χιλιάδας γρ^{όσια} (ἀριθ. 7.000)· ὁ ἴδιος ἔλειπεν εἰς Κων/λιν.

1872 κατὰ Σεπτέμβριον.

Ἐξέδωκεν ἐπιτίμιον ὁ Ἰωάννης Ζαχαράς εἰς τοὺς κακόβουλους ὅπου εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν του πρὸ ἐνδός ἔτους ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κ. Ἀμβροσίου. Καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ αἰδεσμωτάτου ἐφημερίου τῆς χώρας μας παπᾶ-Ιωάννου Ντρούγκα.

Εἰς τὰ 1873 Ἰανουαρίου 3.

Ἐγράφθη ὅτι ὁ χειμῶν σῦτος ἦτον μεγάλη καλοκαιρία· καὶ ἐνόμιζον οἱ ἄνθρωποι ὅτι εὑρίσκοντο εἰς τὸ καλοκαίρι.

Δημήτριος Ζαχ. Κούρναβος

Εἰς τὰ 1873 Σεπτέμβριον.

Ἡ Περιστέρου, θυγάτηρ τοῦ Μπαρπαγιάν^{νη} καὶ πρώτη σύζυγος τοῦ Γεωργ. Τζότζολα ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἀμύντελον νὰ τινάξῃ μιὰ καστανιὰ καὶ ἔπεσεν καὶ ἐφονεύθη.

Τὸ 1873 Αὔγουστον.

Ἐκτίσθη τὸ σχολεῖον τὰ χρήματα ἐστάλησαν ἐκ Κων/πόλεως ἀπὸ τὰ ἀκαρέτια τῆς ἐκκλησίας. Ἐξοδεύθησαν λίρες 60 (ἔξήκοντα).

Τὸ 1874 καλοκαίριον.

Ο Στέργιος Δημητρίου Κατζόγιανος ἡλικίας 16 ἐτῶν ἐργάζονταν εἰς Κων/πολιν καὶ ἔπεσεν ἐν ξύλον ἀπὸ τὴν σκεπήν, τὸν ἐκτύπησεν καὶ ἐφονεύθη.

Τὸ 1874, ἄνοιξιν.

Ἐφυγεν ἡ Δέσπω Τζιολίκα μὲ τὸν υἱόν της Δημήτριον καὶ ὁ Ἰωάννης Κατζανίκου καὶ ἔμειναν εἰς Φιλιππόπολιν.

Τὸ 1875 Μάϊος.

Ἡλθεν ἡ καταγραφὴ καὶ κατέγραψαν οἰκίας, χωράφια καὶ ἀμπέλια. Μοχτάρης ἦταν ὁ Νικόλαος Κώστα Κωτρότζου.

Τὸ 1876 κατὰ Μάϊον.

Ἐφονεύθη ὁ Σουλτάν 'Απτούλ 'Αζίζ βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ ἔξελέγη ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀνεψιός του Σουλτάν Μουράτ καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπαραιτήθη καὶ ἐνθρονίσθη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάν Μουράτ, Σουλτάν 'Απτούλ Χαμίτ Χάν ὁ Β' τῇ 19ῃ Αὔγουστου.

1876, μοχ^{τάρης} Νικόλαος Μήλιος.

31

32

33

34

- 100 μικερέδης¹ ἄλογα εἰς Βιτόλια
 1005 τὸν Ἀλήμβενον μαμούρην ὃποὺ ἦλθεν πέρυσι εἰς τὴν καταγραφὴν
 300 ἔτερα τοὺς μαμουράδες καταγραφὴ
 620 ἕνα ἄλογον ἀπὸ Παπαλέκου Ντόλου² ἀγγάρεια διὰ Ἐρζεγοβίνη
 123 ἐν ἄλογον τὸν Ἀλούσβεην
 205 τὸν Ἀμπιτὴν βέην διὰ ἄλογα
 700 ἐν ἄλογον ἀπὸ Τζοτύλιον διὰ Ἐρζεγοβίνην³
 675 βοήθεια τὸν Σουλτάν Μουράτ
 800 ἐν ἄλογον ἀπὸ Γεώργ. Βράμπα διὰ Σουφαρίδη
 620 ἔτερον ἄλογον διὰ ἀγγάρεια
 325 Μισὸς ἄλογον
 219 ἔξιδα διὰ τὰ ἀλόγατα
 75 γρ<όσια> πέντε κιλὰ στάρ διὰ στρατὸν
 154 γρ<όσια> βούτυρον διὰ τὸν στρατὸν
211 ξεκλεμές³ ἐν ἄλογον
 6.132 Τὸ δῦλον.

Εἰς αὐτὸ τὸ ἔτος 1876 ἦταν πόλεμος· εἶχον ἐπαναστατήσει ἡ Βόσνα, ἡ 35
 Ἐρζεγοβίνη καὶ ἡ Σερβία ἐναντίον τῆς Ὄθωμανικῆς κυβερνήσεως καὶ
 ἡμεῖς ἐβοηθήσαμεν τὴν Κυβέρνησιν βιαστικῶς.

Κατὰ Σεπτέμβριον τὸ 1876 ὁ Γεώργιος Νικολ. Κατεσούλη [υἱὸς τῆς
 Σταμάτας, ἀδελφῆς Κεχαγιᾶ] κατεπλακώθη εἰς τὸ λατομεῖον εἰς χωρίον
 Καλοχί τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν καὶ ἀπέθανεν.

Τὸ 1877 μοχτ<άρης> Κοσμᾶς Ντελής.

Κατὰ Σεπτέμβριον ἀπέρασαν Ἀλβανοὶ ἐθελονταὶ διὰ Θεσσαλίαν ἔως
 90 καὶ διὰ νὰ μὴν κάνουν καταλύματα τοὺς ἔδωσαν λίρ. 4 : γρ<όσια> 400.

Μετὰ 15 ἡμέρας ἀπέρασαν ἄλλοι ἔως 35 ἄτομα καὶ διὰ νὰ μὴν κάνουν
 καταλύματα τοὺς ἔδωσαν λίρ. 2 ½ : γρ<όσια> 250.

1877 ἔφυγαν ἡ οἰκογένεια Μάγκου καὶ οἰκογένεια Νικόλαος Λέσος εἰς
 Θεσσαλίαν ἐπαρχία Φάρσαλα.

Τὸ αὐτὸ τὸ 1877

Ἐπλήρωσεν τὸ κάθε νεφοὺς⁴ δηλαδὴ στέφανον, βοήθεια γρ<όσια> 13
 1.300 βοήθεια τὰ 100 νεφούζια

600 γρ<όσια> ἐπληρώσαμεν ὅπλα διὰ τὴν Κυβέρνησιν.

1877 ἦταν ὁ Μέγας Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος.

36

1. μικερές· λ. ἄγνωστη.

2. Ντόλος· Βυθός.

3. ξεκλεμές· λ. ἄγνωστη.

4. νεφούζι· πιστοποιητικὸς ἥλικιας.

Τὸ 1878 Μαΐου 20.¹

Ἐβγῆκαν ἐπαναστάται ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς Βορρᾶν· ἐβγῆκεν ἔνας ἀρχηγὸς Καραγιώργους ἐκ Βορβοσκό² εἰχεν ἔως 80 ἐπαναστάτας.

β' φορὰν δὲ Καραμῆτζου Κωνσταντζότης μὲ 35 ἐπαναστάτας.

Ἄπο αὐγούστου 1878 οἱ ἐπαναστάται ἔγιναν λησταὶ / καὶ ἐφορολογοῦ-³⁷
σαν τοὺς κατοίκους.

Τὸν Σεπτέμβριον 1878 ἐφορολόγησεν τὸ χωρίον μας δὲ Καραμῆτζος καὶ
ἐπῆρεν λίρας 35, γρ^oσια 3.500, φουστανέλλες καὶ τζαρούχια ίδιαίτερα.

Τὸ 1878 περὶ 20 Σεπτεμβρίου.

Ἐγένονταν γάμοι· δὲ Κώστας Καρακίτζου ἀπὸ Μαέρην³ ἐπαιρνε θυγα-
τέρα τοῦ Νικολάου Μαλτέσου ἐκ τοῦ χωρίου μας καὶ ἥλθον καὶ οἱ λησταὶ
συμπεθεροὶ καὶ δὲ Καραμῆτζος δὲ καπετάνιος ἦτο καὶ σύντεκνος ἦτοι νουνός.

Καὶ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἔφθασεν δὲ ντερβέναγας Ντόκος Ἀλβανὸς μὲ
20 Ἀλβανοί, ἔξυλοκόπησαν τὸν γαμβρόν, ἐτζερεμέτισεν⁴ καὶ τὸ Λιμπόχοβο
καὶ Μαέρην ἀνὰ 5 ἔως 6 λίρας, 2 κάθε χωρίον.

Τὸ 1878 ἀπὸ καταλύματα, ἀπὸ δῶρα, ἀπὸ δύλον ὑπόφεραν πολὺ τὰ χω-³⁸
ρία αὐτὸν τὸ ἔτος.

Αὐτὸν τὸ ἔτος Ιούλιον ἡ Σούλτου Ἀθανασιάδινα, γριὰ 50 ἑτῶν, ἀνύμφευτη
ἐπῆγεν εἰς τὸ ἀμπέλι μὲ δυὸ ἀρνιὰ μανάρια. Ἀνέβη διὰ νὰ κόψῃ κλαδιὰ εἰς
ἔνα σφεντάνι καὶ ἐπεσεν κάτω καὶ ἐφονεύθη· εἶχε κτυπήσει εἰς τὴν κεφαλήν.

Τὸ 1878 Ὁκτώβριος.

Οἱ Κώστας Κοσμᾶς Ντελής ἐργάζονταν εἰς τὸ μύλον εἰς τὴν Βοχορίνα,
δὲ ὁποῖος ἦτον ιδιοκτησία του κι ἐκεῖ ὅπου ἐφόρτωνεν πέτρες / μὲ τὸ μουλάρι
του ἔξ ἀπροσεξίας ἐπεσεν μία πέτρα καὶ τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὴν κεφαλὴν
καὶ ἐφονεύθη.

Αὐτὸν τὸ ἔτος 1878⁵, καθὼς φαίνονται εἰς Δευτέρια, χωριανικὰ ἔξοδα
ἀπὸ καταλύματα τοῦ στρατοῦ καὶ ντερβέναγάδων ἦτον ἔξ χιλιάδας
(ἀρ. 6.000).

1. Γιὰ τὰ γεγονότα αὐτὰ κοίταξε τὴν παλιά, μὰ πολὺ καλὴ μελέτη τοῦ Μίλτ. Σ. Σεϊζάνη, ‘Η πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1878 ἐν Μακεδονίᾳ, Ἡπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ, ’Αθῆναι 1878.

2. Βορβοσκό· Ἐπταχώριον.

3. Μαέρη· ή Μαγέρη· Δασύλλιον.

4. τζερεμέτισεν· προστιμέρω.

5. Γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ 1878 στὴ Μακεδονία βλέπε, ’Αρχεῖον Στεφάνου Νικ. Δραγούμη, ’Ανέκδοτα ἔγγραφα γιὰ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1878 στὴ Μακεδονία, εἰσαγωγὴ καὶ ἐπιμέλεια ’Ιω. Σωτ. Νοτάρη, Θεσσαλονίκη 1966.

1879 Ιουνίου 24.

Κυριακή ἐσπέρας ἥλθον οἱ λησταὶ ὁ ἀρχηγὸς Καραμῆτζος καὶ ἔγδυσαν τὴν οἰκίαν τοῦ παπα-Ιωάννου Ντρούγκα καὶ τὸν ἀφαίρεσαν ἕως 80 λίρας τουρκικάς· τὴν θείαν τοῦ Βασίλινα τὴν ἐζεμάτισαν καὶ πολὺ ὑπόφερεν· τὶς νύφες τοῦ ἔξαδελφοῦ του τὰς ἔλαβεν αἰχμάλωτες καὶ τὶς βάσταξαν πέντε ἡμέρας καὶ ἔστειλαν ἄλλες ίδι/αίτερες πεντήκοντα λίρας (ἀριθ. 50) καὶ τὰς ἀπόλυκαν.

40

παπα-Ιωάννης γράφω διὰ ἐνθύμισιν.

Τὸ 1879 Σεπτέμβριον.

Μία κόρη τοῦ Κοσμᾶ Καπζὲ ὠνομάζονταν Περιστέρου, ἡλικίας 13 ἔτῶν, ἔπεσεν ἀπὸ τὴν καρυδιὰ εἰς τοῦ Μακρυγιάννη τὴ βρύση εἰς τὸν λάκκον καὶ ἐφονεύθη

Τὸ αὐτὸς ἔτος Ὁκτώβριον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Κων/ντῖνος Βασιλείου Ντρούγκας, ἔξαδελφος τοῦ παπα-Ιωάννου καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Βουλγαρίαν εἰς ἐπαρχίαν Καβαλῆ. Ἐφυγεν καὶ ὁ Θωμᾶς Α. Ντιλῆς καὶ ἔμεινεν εἰς Φιλιππούπολιν Βουλγαρίας.

Τὸ 1879 ἥτο δυστυχισμένον ἔτος. Ἀπὸ ἐν μέρος λησταὶ πολλοὶ· ἐξ ἄλλου τὰ στρατεύματα τοὺς ἔδιωχναν· οἱ λησταὶ ἔφευγον, οἱ Τοῦρκοι ἔρχονταν.

41

Ἐπλήρωσαν ἔξοδα κλέφτικα καὶ καταλύματα τῶν ντερβεναγάδων πρ. 3 γρ. τὸ γρόσι τὸ βεργὶ¹ 3.200 βεργὶ· ἔπεσαν ἔξοδα γρόσια 10.500 δέκα χιλιάδες καὶ πεντακόσια καὶ 30 γρόσια τὸ στέφανον.² Ἄλλα ἑκατὸ στέφανα ἔτερα 3.000 χιλιάδες ἥτοι τρεῖς.

Τὸ 1879 Ἀνοιξιν, τὴν Μεγάλην Πέμπτην, ἐσπέρας ἥλθεν ἔνας ντερβέναγας ἀπὸ Βρόστανηκ, Μεχμέτ ὀνομαζόμενος, μὲ δώδεκα δπαδοὺς καὶ τοὺς ἔκαναν κατάλυμα εἰς τὸν Μικρὸν Μαχαλὰ καὶ τὸ ἐσπέρας / ή ὥρα δώδεκα ἥλθον καὶ 7 ἔως 8 λησταὶ εἰς τὸν Μεγάλον Μαχαλάν· ζητοῦσαν ψωμὶ καὶ τοὺς ἔδωσαν· ἔδωσαν εἰδησιν τὸν ντερβέναγα καὶ ἐβγῆκαν καὶ τοὺς ἐπυροβόλησαν καὶ ἔπειτα εἶπεν ὁ ντερβέναγας «έπιτηδες μὲ ἐφέρατε εἰς τοῦτον τὸν μαχαλὰ, ἐπειδὴ οἱ κλέπται ἥτον εἰς τὸν ἄλλον, διὰ νὰ μὲ φονεύσουν» καὶ τὸν ἔδωσαν λίρας δέκα (ἀριθ. 10) καὶ ἡσύχασαν.

42

Τὸ 1879 Σεπτέμβριον.

Ἡλθεν ἔνας δερβέναγας Ἀλβανός, Ἀμπετίνας· ἐμάζευεν ὅπου τὸν ἄρεζεν τραγιὰ καὶ κριάρια καταδυναστικῶς· ἔξυλοκόπησεν καὶ τὸν Νικολ. Ἀναγνώστου καὶ ἔλαβε δέκα λίρας πρόστιμον, ἄνευ αἰτίας· τοιαύτη ἐποχὴ ἥτον τὶ ὑπόφερναν τὰ χωριά μας!

1. βεργὶ· φόρος τοῦ δημοσίου.

2. στέφανος· ή οἰκογένεια.

Ἐδειραν καὶ τὸν Ἰωάννην Καραβαγγέλην, τζομπάνον, καὶ τὸν πῆραν καὶ αὐτὸν λίρας ἐπτὰ (ἀρ. 7).

Εἰς τὰ 1880 Ἱανουαρίου 6, τὸ ἑσπέρας.

Ο Κώστας Ζαχαρής, ἀντάρτης, ἦτον τζομπάνος εἰς Ἀργυρουπούλι¹ καὶ ἐκεῖ διαχείμαζαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ληστῶν Δ. Καραμῆτζος καὶ Νικόλ. Τζέρμας, ἐσυνεννοήθησαν μὲν ἐναν Κωνσταντζιώτην Ζῆκον Κρούταν καὶ τοὺς ἐφόνευσαν διὰ πελέκεως καὶ τοὺς πῆραν ἔως 20 λίρας δθωμ. ἀπάνω τους.

Τὴν ἄνοιξη, ἀμα ἥλθεν εἰς τὴν πατρίδα, ἀπαράτησεν ἀπὸ τὰ πρόβατα καὶ ἐπῆγεν μὲ τὸν ντιρβέναγα διὰ νὰ τοὺς κυνηγήσουν τοὺς ἐτέρους ληστάς.

Κατὰ Ἰούλιον ὁ ντερβέναγας καὶ ὁ ἀρχιληστής Λεωνίδας Σαμαρνέας συνεπλάκησαν καὶ ἐπλήγωσαν τὸν Κώστα Ἀντάρη εἰς τὸ πόδι / καὶ εἰς τὸ χέρι εἰς τὸ δάχτυλον τὸ μικρόν· ἐπειτα ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς Ρεδαιστόν. Τὸ χινόπωρον ἥλθον οἱ λησταὶ καὶ τὸν ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν· τὸν Κώστα Ἀντάρη καὶ αὐτὸν, ἀν τὸν ἔπιαναν, θὰ τὸν ἐφόνευον. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος ὑπόφεραν ἀπὸ καταλύματα καὶ ἀπὸ ληστάς πάρα πολλὰ καὶ ἀπὸ ξύλον· Αὐτὸ τὸ ἔτος ἥταν ἔως ἐπτὰ χιλιάδες ἔξοδα (7.000 ἀρθ.).

Ποτὲς νὰ μὴ ἥλθῃ τοιαύτη ἐποχή !

Τὸ 1881 τὰ Θεοφάνεια ξημερώνοντας

ἥλθεν ἔνας ἀρχηγὸς ληστῆς Ἀθανάσιος Ρουμελιώτης καὶ ἐπῆραν τὰς οἰκίας μὲ τὴν σειράν καὶ ἐμάζευσαν ἔως 80 λίρας δθωμανικάς (ἀρ. 8.000 γρόσια). Καὶ μετὰ 15 ἡμέρας ἐπειτα γάμος ἐγίνονταν εἰς Λούντζι² καὶ αὐτὸς ἐτοιμάζονταν διὰ νὰ γενῇ σύντεκνος, ἥτοι νουνός, καὶ ἔνας Μιραλιώτης ἐπῆγεν καὶ ἐπῆρεν τὸν στρατὸ καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκύκλωσαν τὸ Λούντζι· οἱ ἄλλοι λησταὶ ἐπρόκαναν καὶ ἔφυγαν. Αὐτὸς μὲ τὸν ψυχογιό του δὲν ἐπρόκαναν καὶ τὸν ἐφόνευσαν καὶ τὸν πῆραν ἐπάνου του λίρες δθωμ. 150 καὶ ὁ γιούσμπασης τοὺς διεμοίρασεν στὸ στρατό. Ἡτον καὶ χιόνι ἔως δύο πιθαμές.

Τὸ 1881 Φεβρουαρίου 10.

Ο Ζήσης Γεωργίου Νούλας εἶχεν ὑπάγει εἰς τὰ Γρεβενὰ εἰς τὸ παζάρ καὶ ἐπιστρέφοντας ἄντικρου εἰς τὴν Μιραλή³ εἰς τοῦ παπα-Ζαχαρῆ τὴν καλύβα εἰς τὸν μάρμαρο τὸν μεγάλο ἐγλύστρησεν τὸ μουλάρι του καὶ ἔκανεν νὰ τὸ βαστάξῃ καὶ τὸν ἄμπωξεν κάτω καὶ ἐφονεύθῃ καὶ τὸν ἥφερεν ἀποθαμένον ἐδῶ καὶ τὸν ἔθαψαν.

1. Ἀργυρόποιούλι· χωριό τῆς Ἐπαρχίας Τυρνάβου.

2. Λούντζι· Καλλονή.

3. Μιραλή· Χρυσαυγή· ὁ κάτοικος Μιραλιώτης.

43

44

45

46

Τὸ αὐτὸ ἔτος Μαΐου 23.

Πόλεμος ἔγινεν εἰς Παλομάγερον¹ μὲ τὸν στρατὸν καὶ μὲ τὸν ἀρχιληστὴν Νταβέλην καὶ ἐφονεύθη εἰς ἀδελφὸς τοῦ Ντάβελη· Ἡλίας ὄνομάζονταν· ἐφονεύθη καὶ εἰς Κωνσταντζιώτης Γεώργιος, ὁ δόποιος / ἡτον μὲ τὸν στρατὸν· ἐφονεύθησαν καὶ ἔως 6 στρατιῶται, τὰ δὲ χωρία μας ὑπόφεραν ἀπὸ ξύλον, ἀπὸ καταλύματα καὶ ἀπὸ δωροδοκίες πάρα πολὺ. Ἡτον δὲ καὶ ἀκριβεια μεγάλη ἀπὸ ἔτος 1880 ἔως 81. Τὸ στάρι τὸ κιλὸ εἶχεν γρόσια 70, τὸ καλαμπόκι εἶχεν ἀπὸ 40 ἔως 45. Τὰ καταλύματα δὲν ἔλειπαν. Εἶχαμε δὲ καὶ ἔναν γύφτον Φώτιον, ὁ δόποιος ἡτον λησταποδόχος· αὐτὸς ἔκανε τὰ κινήματα δλα· ἐπρόδωνεν τοὺς χωριανούς μας, τοὺς ὑποχρέωνεν ἀλλουνούς, ψωμί, πανιά, φορέματα καὶ ὅ,τι ἡθελεν· ἔπειτα ἔκαναν ἀναφορὰ οἱ χωριανοί μας οἱ εὐρισκόμενοι εἰς Κων/λην Ν. Βράμπας, Εὐθύμιος Κατζόγιαννος, Στέργιος Τζότζολας, Βασίλειος Κωσταβέλ / καὶ ἄλλοι εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἐτελεγράφησεν καὶ τὸν ἐσύλλαβαν καὶ ἐπῆγεν ἐξορία καὶ οὔτε ἀκούσθη καὶ ἡσύχασεν τὸ χωρίον μας δλίγον. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος ἀπὸ καταλύματα ἔξοδα ἥταν ἔως ἔξ χιλιάδες γρόσια (ἀρ. 6.000).

Τὸ 1881 Ὁκτώβριος.

Ἡλθεν ἔνας μπίνυμπασης (χιλιαρχος) καὶ τοὺς ἐκυνήγησεν τοὺς ληστάς· Ἀπέρασαν καὶ ἀπὸ τὸ χωρίον μας καὶ οἱ λησταὶ ἥταν εἰς Μαέρην καὶ ἐφοβοῦνταν νὰ προδώσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἔξ ύλισεν τὸν Κοσμὰν Ντιλήν· ἡτον Μοχτάρης· καὶ τὸν Μπαρμπαγιάν καὶ ἔπαυσαν / πλέον οἱ λησταὶ· ἔπειδὴ ἡτον φανερά· δὲν φοβοῦνταν ἔως τότες· καὶ ἔγινεν ἡσυχία πλέον.

Τὸ 1882.

Ἐγινεν τὸ Μουδουρλούκι εἰς τὸ Ζουπάνιον καὶ διωρίσθη Μουδίρης ὁ Σαφεντήν μπέης ἐκ Λιαψίστι.

Τὸ 1882 Μαΐου 20.

Ἡλθαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν μαμούρης καὶ κιατίπης (γραμματεὺς) καὶ ἐκατέγραψαν πόσαι οἰκογένειαι καὶ πόσες ψυχὲς ἀρσενικὲς καὶ θήλεις εὑρίσκονται εἰς τὸ χωρίον μας καὶ διέταξαν τοὺς ἵερεῖς διὰ μέσου Μητροπόλεως νὰ βάζουν Ληξιαρχικὸν Κατάστιχον νὰ φανερώνουσι τὰς γεννήσεις, τοὺς θανάτους / καὶ τοὺς γάμους καὶ ἀπὸ τότες ἐβγῆκαν αἱ χαμιτιέδες². Ἐφημέριος ἡτον δ παπα-Ιωάννης Ντρούγκας.

Ἀπὸ τὸ 1882 Αὔγουστον.

Τὸ σχολεῖον ἐτακτοποιήθη καὶ διηρέθησαν εἰς τάξεις· ἔως τότες ἡτον ἀνώμαλον· διδάσκαλος πρῶτος ἐδιορίσθη ὁ Ζήσης Φωτιάδης ἐκ Ζουπάν.

1. Παλιομάγερος τοποθεσία.

2. χαμιτιές νόμισμα τούρκικο.

Τὸ 1883 Ἱανουάριον.

Οἱ ἀδελφοὶ Γεώργιος καὶ Γρηγόριος Νικολάου Κοσέρα ἔφυγον κρυψίως καὶ ἐπῆγαν εἰς Θεσσαλίαν, ἐπαρχίᾳ Τυρνόβου, χωρίον Καζακλάριον¹.

Τὸ αὐτὸν ἔτος Ἀπρίλιον δὲ Κώστας Ἀντάρης Κωσταβέλης μὲ δύο υἱούς του καὶ μὲ τὴν γυναίκα του ἔφυγαν εἰς Καζακλάριον.

Τὸ 1883 Σεπτεμβρίου 30.

51

‘Ο Ἰωάννης Ζήσου Ντρούγκας ἔφυγεν οἰκογενειακῶς εἰς Καζακλάριον.

‘Οκτωβρίου 30.

Ἐφυγεν καὶ ὁ Θωμᾶς Κοσέρας οἰκογενειακῶς εἰς Καζακλάριον.

Τὸ 1883 Ἰούλιος, μοχτάρης ἦτον δὲ Στέργιος Μήλιος.

Ἐπήγαιναν εἰς τὴν ἀγορὰν Τζουτλίου οἱ χωρικοί μας καὶ κάτωθεν εἰς τὴν Μιρασάν² τοὺς ἔγδυσαν οἱ λησταὶ καὶ τοὺς πῆραν ὅτι καὶ ἀν εἶχον τὸν δὲ Κώσταν Νούλην Σακαλήν τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον καὶ Κοσμάν Τζακνάκην ἀπὸ Ζουπάν καὶ Κοσμάν Πάρτην τοὺς Ζουπανιώτας τοὺς ἔκοψαν καὶ τὰ ὡτα. /Ἀρχηγὸς τῶν ληστῶν ἦτον ὁ Ἀθανάσης Ζβάρναρης, Ἀρβαντόβλαχος, καὶ ἐπῆγεν ὁ στρατὸς κατόπιν καὶ τοὺς ἐκυνήγησαν καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἔφυγαν. Ἀφοῦ ἐπιάσθηκαν εἰς τὸν πόλεμον καὶ μία ἑβδομάδα ἔπειτα ἐπῆγαν εἰς τὸ ποτάμι τὸ δικό μας ἄντικρυ εἰς τοῦ Παπαγιάν τὴν καλύβα καὶ τοὺς ἐπῆγαν ψωμί καὶ κρασὶ οἱ Ζουπανιώτες καὶ ἀπὸ κατόπιν τὸ στρατὸ τοὺς περικύλωσαν καὶ ἐφόνευσαν ἐκ τῶν ληστῶν δύτῳ καὶ ἔνας ἐπιάσθη ζωντανὸς καὶ ἔνας ἔφυγεν ἐπληγώθη καὶ ὁ Μελαζίμης εἰς τὸ ἀριστερὸν χέρι ὁδηγὸς ἦταν ὁ Χρῆστος Κατζίκας, τὰ δὲ πτώματα τῶν ληστῶν δὲν ἄφησαν νὰ τὰ θάψουν καὶ τὰ ἔφαγαν τὰ ὅρνεα.

Τὸ 1883 Ὁκτωβρίουν.

52

Ἐφυγαν κρυψίως ὁ Γεώργης Τζούφας μὲ τὰ παιδιά του Πασχαλήν καὶ Ἀθανάσιον, μὲ τές γυναικες των καὶ ἐπῆγαν εἰς Καζακλάριον, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Τυρνόβου Θεσσαλίας.

Τὸ 1884 μοχτάρης Ἀθανάσιος Ζήκου.

53

Διαταγὴ τοῦ ὑπουργείου διὰ νὰ γένωσιν οἱ δρόμοι καὶ ἐφορολόγησεν φόρον βαρὺν τὸ στέφανον μία λίρα καὶ μισή: 1 ½.

Γρ. 19.536 δέκα-έννεα χιλιάδες καὶ πεντακόσια τριανταέξ γρόσια

1.920 καὶ χίλια ἑνεακόσια εἴκοσιν ἔτερα διὰ γεφύρας πρ. 15 τὸ στέφανον (δηλ. τὸ νιφούζ) τὸ ὄλον

21.456 τὸ ὄλον 21 χιλιάδας καὶ τετρακόσια πεντήκοντα ἔξ

1.110 κονάκια ἀπὸ στρατεύματα,

22.536

1. Καζακλάριον (Τυρνάβου). Ἀμπελών.

2. Μιρασάνη. Μόρφη.

Τὸ 1884 ἄνοιξιν.

*Εφυγεν δὲ Ἰωάννης Δήμου Ντρούγκας διὰ Καζακλάριον οἰκογενειακῶς.
Τὸ αὐτὸ δέ τος, κατ' Αὔγουστον, δὲ Εὐάγγελος Ἰωάννου Μουλογιάννης ἐφο-
νεύθη μόνος του εἰς Ἐλευσίνα ἔξω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἔως δύο ὥρες· τὸ αἴτιον
κανεὶς δὲν ἐγνώρισεν· ἐδωσεν ἀνάκρισιν καὶ εἶπεν διτὶ ἐβαρέθηκεν τὴν ζωήν
του.

Τὸ 1885 Ἀπρίλιον.

Οἱ ἀδελφοὶ Παναγιώτης καὶ Εὐάγγελος Κουλοσάκη καὶ Ζῆσος Ν.
Σπέλας ἐμειναν εἰς Χαλκίδα καὶ ἐνυμφεύθησαν ἐκεῖ.

Τὸ 1885 Ἰούλιον.

*Εφυγεν οἰκογενειακῶς δὲ Χαρίζης Νικολάου Σπανός· ἐκατοίκησεν εἰς
Θήβας, εἰς τὸ Ἑλληνικόν.

Τὸ 1885 Μοχτάρης πάλιν δὲ Ἀθανάσιος Ζήκου.

Κατὰ Σεπτέμβριον ἔγινεν ἐπιστρατεία Τοῦρκοι καὶ Ἐλληνες (δηλ.
πόλεμος)

350 ζῶα ἀγγάρεια

570 ἔτερα· 3 Ἀλόγατα

624 χαρκάδες¹ καὶ τζιράπια² διὰ τὸν στρατὸν

300 βοήθεια τὸν Σαφεντίνμπεη μουδίρην

150 ἔτερα ἀγγάρεια

120 δὲ Γεώργιος Τζούβαλης ἐπῆγεν ἀγγάρεια

50 μιὰ ἀγγάρεια εἰς τὸ Καλιάρι³

1400 τὸν Καϊμακάμην διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀδάμινας· φαίνεται γεγραμμένο
κάτωθεν

50 ἀγγάρεια ἔτερη

3336 Κονάκια διὰ τὰ στρατεύματα

6.250

Τὸ 1885 περὶ τὰ μέσα Δεκεμβρίου.

Λησταὶ εἰσῆλθον εἰς τῆς Ἀδάμινας τὴν οἰκίαν καὶ ἐξημάτησαν τὴν
θυγατέρα της Δέσπω καὶ τὴν ἐπῆραν χρήματα καὶ ἀσήμια ἔως τρεῖς χιλιά-
δες γρόσια καὶ δὲ Νικόλαος Κουμπορέλας ἐβγῆκεν, διὰ νὰ ἴδῃ τὶ εἶναι καὶ
ἐπυροβόλησαν οἱ λησταὶ καὶ τὸν ἔσπασαν τὸ δεξιὸν χέρι εἰς τὸν ὕμον καὶ
ἔμεινε κουλός, ή δὲ θυγατέρα τῆς Δέσπως, σύζυγος Στέργιου Πρίτζου, Ἀγό-

1. χαρκάς· λ. ἄγνωστη

2. τζιράπι· τσουράπι, κάλτσα.

3. Βλ. σ. 270, σημ. 1.

ρου δνομαζόμενη, ἀπὸ τὸν φόβον καὶ ἀπὸ τὰς ἀνακρίσεις τῶν Τούρκων ἐτρελλάθη καὶ ἔμεινε τρελλὴ καὶ περιφέρεται ἐδῶ κι ἐκεῖ.

Ο Καϊμακάμης (δὴλ. ἔπαρχος) διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἔλαβε τὸ ἄντικρυ ποσὸν 1.400

Τὸ 1885 Νοεμβρίου 5, Ἐσπέρας.

Οἱ ἀστέρες ἔπιπτον ως ραγδαία βροχὴ καὶ ἀποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸ συμβεβηκός.

1886.

58

Ἐπειδὴ ἡτον ἡ ἐκστρατεία ἀπὸ τὸ πρώην ἔτος πάλιν εἶχαμε ἀγγαρεῖς.

250 Κομάρικα

200 Εἰς Λιαψίστι ὁ Γούλας Φίκας ἔδωσεν

242 Τὸν Κώσταν Τζούφαν μὲ 5 ζῶα

90 Κώστας Γκούπης μὲ ἓνα ζῶον

120 ἔτερα τὸν Κώστα Γκούπη

90 τὸν ἴδιον ἔτερα

150 τὸν Γεώργην ἀπὸ Μαέρην

90 τὸν Κώστα Νούλην Σακαλήν

Γρόσια 630

Τὸ αὐτὸν ἔτος Σεπτέμβριον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Ἀνδρέας Κατζόγιαννος καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Λάρισαν Θεσσαλίας. Ἐφυγεν καὶ ὁ Βασίλειος Ντιλῆς οἰκογενειακῶς ἐγκατεστάθη εἰς Καζακλάριον.

Τὸ 1887 μοχτάρης Κώστας Τζούφας.

59

Ἐκτίσθη τὸ χοκμάτι (ὑποδιοικητήριον) εἰς Ζωπάνιον καὶ ἐδώσαμεν βοήθεια γρόσια 200 ἥτοι διακόσια.

1888 μοχτάρης Ἀθανάσιος Ζῆκος.

1.110 χίλια ἑκατὸν δέκα κονάκια ἀπὸ στρατεύματα.

Κατ' Αὔγουστον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Ζῆκος Ἀντωνίου Σούτας εἰς Κων/λιν καὶ ἑκατοίκησεν εἰς Τατάουλα, ἐνορία τοῦ Ἅγιου Ἀθανασίου.

Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Ἀθανασίου Μητροπολίτου γέννημα ἡτον Ἀδριανουπολίτης.

1889 Σεπτέμβριον.

60

Περιοδεύοντος τοῦ Ἀρχιερέως ἡτον Συνοδικὸς εἰς Κων/λιν καὶ διάντητρόσωπός του ὁ αἰδέστιμος Χατζηπαπα-Βασίλειος ἐδιορίσθη ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς ἐκκλησίας ὁ Ἀθανάσιος Ζῆκος καὶ ἀπὸ τότες ἐτακτοποιήθησαν τὰ κατάστιχα τῆς ἐκκλησίας καὶ θεωροῦνται καὶ κατ' ἔτος οἱ λογαρισμοὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ κατὰ καιροῦ. "Εως τότε ὑπῆρχεν μεγάλη ἀνωμαλία καὶ ἀκαταστασία. Τὸ θεωροῦσαν μικροπρέπεια οἱ ἐπίτροποι νὰ διλωσι λογαριασμὸν ἔνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος.

Τὸ 1890 Μοχτάρης Καραγιῶργος Δημάκη.

61

Ἐξεδόθη (ἱραδὲς) διάταγμα διὰ τὴν ὁδοποιίαν νὰ πληρώνῃ τὸ κάθε στέφανον γρόσια 16, διὰ νὰ γίνωνται οἱ δρόμοι καὶ ἔξακολουθεῖ ἀπὸ 20 ἑτῶν μέχρι τῶν 60 καὶ δίδονται κατ' ἔτος.

Τὸ 1890 Ὁκτωβρίου 18.

62

Ο Παναγιώτης Δημητ. Κατζόγιαννος εἰς τὰ λατομεῖα εἰς Τρίκαλα, ὅπου ἐργαζόταν, ἐφονεύθη. Ἡτοῦ ἀδελφὸς τοῦ Στέργιου Δ. Κατζόγιαννου, ὁ δοποῖος ἐφονεύθη εἰς Κων/λιν τὸ 1874 καὶ μάλιστα δίδυμοι.

Τὸ 1890 20 Ὁκτωβρίου.

Κατ' ἐντολὴν πατριαρχικὴν ἔπαινσαν τὰς Ἱεροπραξίας Ἱερεῖς ἐντὸς τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους μέχρι τῆς 25 Δεκεμβρίου ἔνεκα τοῦ μεγάλου ζητήματος τῆς ἡμέρας, ἢτοι τοῦ προνομιακοῦ. Ἐπινεύσει τοῦ κραταιοτάτου ἥμῶν ἄνακτος Σουλτάνου Ἀβτούλ Χαμιτ ἐλύθη αἰσίως καὶ ἔδωσεν τὴν ἄδειαν δι Παναγιώτατος Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Ε' καὶ ἥρχισαν πάλιν νὰ λειτουργοῦν οἱ Ἱερεῖς¹. Ἐφημέριος τῆς χώρας ἥτον ὁ παπα-Ιωάννης Δ. Ντρούγκας.

Εἰς τὰ 1892 Ὁκτωβρίου 5.

Ο Δημήτριος Κων/νου Μπίνγκας ἥτον ταχυδρόμος καὶ τὸν ἐφόνευσαν οἱ λησταὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος εἰς τὴν νῆσον Εὕβοιαν, τὸν ἐπῆραν καὶ ἔως 2 χιλιαδές δραχμάς. Ἐφημέριος ἥτον ὁ παπα-Ιωάννης Δ. Ντρούγκας.

Τὸ 1893 Ἰανουαρίου 6 (τοῦ Φωτός).

63

Ἐρχονταν ἀπὸ τὸ Ζουπάνιον ὁ Θωμᾶς Γ. Κούρναβος· ἐπειδὴ ἐργάζονταν ἐκεῖ, ἥτον ὑποδηματοποιός, καὶ δὲν ἡμπόρεσεν νὰ σχίσῃ τὸν δρόμον ἔνεκα τοῦ πολὺ χιῶν καὶ τοῦ ἀέρος καὶ εὑρέθη νεκρὸς ὅπισθεν τῆς καστανιᾶς τῆς Δημακάδικας καὶ ἐπλήρωσεν τὸ χωρίον γρ. 60 εἰς τὸ χοκιμάτι Ζουπάνιον καὶ τὸν ἔθαψαν. Ἐφημέριος ἥτον ὁ παπα-Ζήσης Δ. Μπικιάρης ἐκ Ζιουπάν.

Τὸ 1894, Ιουνίου 28.

64

Μέγας σεισμὸς ἔγινε εἰς Κων/λιν καὶ ἐκρημνίσθησαν πολλὰ κτήρια καὶ οἱ χωριανοί μας, δσοι ἐργάζονταν ἐκεῖ, ἥλθον πολὺ εὐτυχισμένοι.

Κατὰ τὴν 24 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνεγνώσθη ἐπιτίμιον ἐναντίον ἐκείνων τῶν διαδωσάντων διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἀλεξάνδρας Καραγεώργου, συζύγου τοῦ Ἀθανασίου Θ. Ντρούγκα. Ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ τμήματος Ζιουπανίου αἰδεσιμ. οἰκονόμου κ. Παπακων/τίνου Βακάλη. Ἐφημέριος ἥτον ὁ παπα-Ζήσης Φ. Μπικιάρης.

---

1. Φιλάρετον Βαφείδη, Μητροπολίτου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἰστορία, τόμ. Γ' Μέρος Β', Ἀλεξάνδρεια 1928, σ. 22 - 51, § 255.

Τὸ 1895 Ἰούλιον.

Ἐφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Ζαχαρ. Μπαρμπαγιάννης καὶ κατοίκησε εἰς
Χαλκίδα. Ἐφημέριος παπα-Νικόλαος Κοκόλης.

Τὸ 1895 καλοκαίριον.

Ἐβγῆκαν λησταντάρτες ἐκ Βουλγαρίας καὶ ἐπερίφεραν τὰ μέρη τῆς
Μακεδονίας καὶ εἶχον δώσει φόβον εἰς τοὺς κατοίκους καὶ προπάντων εἰς
τὸ Ἑλληνικὸν Ἐθνος.

Τὸ 1896 κατὰ Ἰούλιον.

Ἐβγῆκαν λησταντάρται ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἀρχηγοὶ ἡτον Ἀθαν.
Μπρούφας καὶ Τάκης καὶ ἐπολέμησαν εἰς τὸ Ξηρολίβαδον μὲ τὸν Ὁθωμ.
στρατὸν καὶ πάλιν ἔφυγον.

Τὸ 1896 Σεπτεμβρίου 15.

Ἐβγῆκαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ λησταντάρται. Ἀρχηγοὶ ἡτον ὁ Γούλας
Κρούτας ἐκ Κωνστάντζικου μὲ 40 ἄτομα καὶ ἐπολέμησαν γενναίως μὲ 400
νιζάμηδες εἰς Νιτρούζι¹ καὶ ἐφονεύθη ὁ ἀρχηγὸς Γούλας.

Ἐφημέριος παπα-Νικόλαος Δ. Κοκόλης.

Τῇ δὲ 14ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἐπολέμησαν 17 λησταντάρται εἰς τὸ Παλαιομάγειρον μὲ 30 στρατιώ-
τας ὅθωμανούς. Ὁδηγὸς τοῦ στρατοῦ ἡτον ὁ Χρῆστος Κατζίκας ἀπὸ Ζιο-
πάνιον καὶ διά Κώστας Τζούφας ἀπὸ Λιμπόχοβον καὶ ἐφόνευσαν ἔναν ἀντάρ-
την ὀνομαζόμενον Γεώργιον· ἡτον ἀπὸ Τζεσμὲ ἀντίκρυ τῆς Χίου· ἐσύλλα-
βον καὶ ἔναν ζωντανὸν Μιχαὴλ ὀνομαζόμενον Ἡπειρώτην· ἐπῆραν ἔξ δπλα
γκρὰ καὶ ἔξακόσια φυσίγγια ἀπὸ τοὺς ἐπαναστάτας.

Ἐφημερεύοντος τοῦ Αἰδεσιμ. Νικολάου Δ. Κοκόλη

Τὸ αὐτὸν ἔτος 1896 ἐδώσαμεν βοήθειαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν γρόσια 600

Τὸ 1897.

Ο Ιανουάριος καὶ Φεβρουάριος ἡτον καλοκαιρία, ὥστε οἱ παλαιοὶ
δὲ ἐνθυμοῦνταν ἄλλοτες.

Τὸ αὐτὸν ἔτος Μάρτιον ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Στέργιος Σιώπης καὶ
ἐκατοίκησεν εἰς Καλαμπάκα. Καὶ τὸ ᾗδιον ἔτος, Ἀπριλίου 7, ἐκηρύχθη ὁ
Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος. Ἰδοὺ ὅπισθεν καὶ τὰ ἔξοδα καὶ βοήθειες, ὃποὺ
ἐδώσαμεν:

1897 ἀπὸ Ἀπρίλιον ἔξοδα τοῦ πολέμου ὅσα ἔδωσε ἡ χώρα,

Βοήθεια διὰ πληγωμένους Γρόσια	75
εἰς Μοναστήριον » »	20
	<hr/> 95

65

66

67

68

1 Νιτρούζι· παλιὸν ἐρειπωμένο χωριό τῆς Καλλονῆς.

		95
ἔτερα διὰ πληγωμένους	γρόσια	100
διὰ Κρητικούς »	»	150
εἰς Κρητικούς	ἔτερα	130
ἀρνιὰ δῶρα εἰς Ζιοπάνιον	»	80
3 ζῶα εἰς Λάρισαν	»	320
Μαΐου 6, 3 » » »	»	240
Μαΐου 8, 3 » »	ἔτερα	228
Μαΐου 9, 4 » » »	»	340
ἐν ἔτερον		60
Εἰς Ζιοπάνιον		100
3 ζῶα ἔτερα		210
1 ζῶον ἐπῆγεν ὁ Βελῆς ἀπὸ Πλάζομη ¹		65
ἔτερα 5 ζῶα		350
εἰς ζαπτιέν ²		40
ζῶα ἔτερα		195
Ἐξοδα διὰ τὰ ζῶα		165
Εἰς Μουδίρην		60
μερομίσθια τοῦ Μοχτάρ μαζὶ μὲ ζῶον του		254
εἰς ἄλλα δονόματα ἡμερομίσθια γρόσια		84
ἔτερες ἀγγάρειες ἔως Λιαψίστι καὶ		
ἡμερομίσθια		195
ἀγγάρεια τὸ δῦλον γρόσια		3.433
ἔτερα ἔξοδα 110 στέφανα πρὸς 40 γρόσια		
τὸ στέφανον ἀγγάρεια τὸ δῦλον		4.400
		8.833

Τὸ 1899 Μαρτίου 13.

70

Ἐφύσησεν ἔνας ἀέρας δυνατὸς καὶ ἐπεσαν οἱ καπνοδόχοι σχεδὸν δῆλοι ἀπὸ τὰς οἰκίας ἐκρήμνισεν καὶ ἔως 40 δένδρα εἰς τὸ Ἀνήλιον τὸ Μιγάλο καὶ εἰς τὸν Σιόποτον καὶ κάμποσες καστανιές. Ἐφημ. παπα-Κ. Δ.

Τὸ 1900, Μάρτιον.

Ἀπέθανεν ὁ Μητροπολίτης Ἀθανάσιος καὶ ἐξελέγη Μητροπολίτης Σισανίου ὁ Σεραφείμ Σκαρούλης, γέννημα Λέρου καὶ Καλύμνου.

Τὸ 1900 ἀπὸ Ἰανουάριον ἔως Μάρτιον ἥτον μία ἀσθένεια εἰς τὰ μικρά· 71

1. Πλάζομη· Όμαλή.

2. ζαπτιέν· χωροφύλακας.

ἐβηχοῦσαν· ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἰατρικὴ τὴν ὠνόμαζεν κοκκίτην· ἀπέθανον ἔως
5 μικρά· ἀλλὰ ὅλα τὰ μικρὰ ὑπόφεραν ἀπὸ τὸν κοκκίτην.

Ἐγραψε δι’ ἐνθύμιον ὁ Ἐφημέριος παπα - Νικόλαος Δῆμ.

Τὸ 1900, Σεπτέμβριος 9 ἡ Κονδύλω Ζαχαρῆ Κωσταβέλη, σύζυγος
Νικολ. Π. Βράμπα, ἐπῆγεν διὰ νὰ κλαρίσῃ κλαδὶ μὲ τὴν νύφη της Χρι-
στίνα εἰς Τσούκαν καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τὸ δένδρο καὶ ἐφονεύθη· ἔζησεν ἔως 4
ώρας καὶ ἀφοῦ ἥλθεν ὁ ἰατρὸς καὶ τὸ δικαστήριον καὶ τὴν ἐπιθεώρησεν
ἔλαβον ἀμοιβὴν 5 (πέντε) λίρας ὀθωμανικὰς καὶ ἔδωσαν ἄδειαν καὶ τὴν
ἐθάψαμεν.

Ἐφημέριος παπα-Νικόλ. Δ. μοχτάρης Κώστας Τζούφας.

Τὸ 1901· ἀπὸ Ἰανουάριον ἔως Ὁκτώβριον.

72

Ἐπαρουσιάσθησαν κάτι ἀσθένειες φοβερὲς εἰς διάφορα ὀνόματα·
3 (τρεῖς) ἀπέθανον ἐκ φθίσεως· δύο γυναικες εἶχον λευκὸν ὅγκον εἰς τὰ γό-
νατα τῶν ποδῶν καὶ ἄλλα εἶχαν νεφρίτιδα. Οἱ ἐπιστήμονες ἰατροὶ καὶ ἄλ-
λοι ἀγύρται, δηλ. μασκαρέοι ἔλαβον ἔως 50 (πεντήκοντα) λίρας ὀθωμανικὰς
ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀνόματα ὅπου ἔπασχον. Γράφω διὰ ἐνθύμιον.

Ο Ἐφημέριος παπα-Νικόλας Δ. Κουκόλης.

Τὸ 1901 Ὁκτώβριος 14.

Ἡ Ἀναστασία θυγάτηρ τοῦ Πούλιου Δ. Φίκα καὶ σύζυγος τοῦ Βασιλ.
Λάμπρου Κωσταβέλ ἔπασχεν ἀπὸ τὰς φρένας καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐπνίγη εἰς τὸν
ποταμὸν εἰς θέσιν Κόκκινη Μπιστιργιά καὶ ἀφοῦ τὴν ἐπιθεώρησεν / ὁ ἰα-
τρὸς καὶ τὸ Δικαστήριον ἔλαβον λίρας δύο ὀθωμανικὰς καὶ ἔδωσαν ἄδειαν
καὶ τὴν ἐθάψαμεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου εὑρέθη.

73

Γράφω διὰ ἐνθύμιον παπα - Νικολ. Δ.

Τὸ 1903, Ἰουνίου 24.

74

Αὐτοκτόνησεν ὁ Στέργιος Ν. Βράμπας εἰς Ἀθήνας, φοιτητὴς τριετής
τῆς ἰατρικῆς, καὶ εὐρέθη ἐπιστολὴ ἐπάνω του· ἔγραφεν :

«Εἰς τὸν πρῶτον, δστις μὲ εῦρη :

Νὰ μὴ ἐνοχοποιηθῇ κανείς. Αὐτοκτονῶ, διότι ἔχω δύο ἐρωμένας. Τὴν πατρί-
δα μου . . . . ζητήσατε ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος . . . καὶ Δευτέραν τὴν
Α. Τ. ἐν Χαλκίδι διατί; . . . .

Στέργιος Βράμπας τριτοετὴς φοιτητὴς τῆς Ἱατρικῆς»

Ἡ κηδεία του ἐγένετο ἄνευ ἱερέως.

Τὸ 1904 Ἀπριλίου 30.

75

Ἐγένετο πρακτικὸν καὶ ἐξέλεξαν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Ἀμε-
λικοῦ¹ καὶ διώρισεν ἡ Κοινότης ἐπιτροπὴν παπα-Νικόλ. Κοκόλην, Κώ-

1. Ἀ μελικόν ξενώνας τοῦ Δίλοφου.

σταν Β. Τζούφαν, 'Ιωάννην Γ. Κούρναβον, Βασίλειον Ζ. Κωσταβέλην, 'Ιωάννην Γ. Σαμαρᾶν, 'Ιωάννην Β. Τζούφαν, Βασίλειον Παπαδημήτρη γραμματεὺς καὶ Εὐάγγελος 'Ιω. Τζούφας ταμίας καὶ (έσυνάξαμεν) ποσὸν ἀπὸ τὴν Κοινότητα, καθὼς φαίνεται εἰς ἴδιαίτερον Κατάστιχον γρόσια 4.647, ἥτοι τέσσαρας χιλιάδας καὶ ἑξακόσια τεσσαράκοντα ἔπτα. Τὴν 30ὴν Ἀπριλίου ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος. Ἀρχιτέκτων ἦτον ὁ Ἡλίας Α. Μαλτέσιος.

Τὸ 1904 Μαΐου 3.

Δύο λησταὶ δονομαζόμενοι Γιάννηδες ἀπὸ χωρίον Ραδοσίνιστα ἐπαρ. Γρεβενῶν ἐπεριφέρονταν εἰς τὰ χωριά μας καὶ ἐφορολογοῦσαν τοὺς κατοίκους· ἐβγῆκεν χωροφυλακὴ καὶ τοὺς ἐπυροβόλησεν καὶ τὸν ἔνα ἐφόνευσαν εἰς Παλιομάγερο καὶ τὸν ἀπέρασαν ἀπὸ ἐδῶ νεκρὸν καὶ ἐπῆγαν καὶ τὸν ἔθαψαν εἰς Ζιοπάνιον καὶ ὁ ὄλλος συνελήφθη καὶ ἐπῆγεν εἰς φυλακὴν εἰς Σέρβια.

Τὸ 1904 Μαΐου 17.

76

'Εκεραυνοβολήθη ὁ 'Ιωάννης Γ. Σαμαρᾶς ἐντὸς τῆς οἰκίας του, ὅπου ἐκάθονταν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔμεινεν νεκρὸς καὶ ἥλθαν ἀπὸ Ζουπάνιον ἰατρὸς καὶ χωροφυλακὴ καὶ τὸν ἐπιθεώρησαν καὶ ἔδωσαν διαταγὴ καὶ τὸν ἔθαψαμεν.

παπα - Νικόλαος 'Εφημέριος.

Τὸ 1905, 'Ιούλιον, ἐφάνησαν τρεῖς λησταὶ ἄγνωστοι καὶ ἐχαράτζωσαν τὸν Λάμπρον Κωσταβέλη καὶ Γεώργιον Βράμπαν ἀπὸ 6 (ἕξ) λίρας τὸν ἔναν καὶ ώρολόγια καὶ κάλτζαι καὶ φανέλλες καὶ καπνὰ καὶ λουκούμια καὶ ρακὶ καὶ λοιπά.

παπα - Νικόλαος Δ.

Τὸ 1905 'Απριλίου 17¹.

77

'Εστάλησαν ἀπὸ 'Αρχηγὸν Βάρδα Γ. ἀποδείξεις πληρωμῆς διὰ Ἱερὸν σκοπόν.

'Απὸ Λιμπόχοβον λίρες δόθωμανικὲς ἕξ (6)

Λίρας διὰ τὸν Γ. Βάρδα

ἀπὸ Μαγέρην διὰ χειρὸς Χρ. Γαλάν δύο (2)

'Απὸ Λούντζι διὰ χειρὸς Παπα - Στεργίου τρεῖς (3)

'Απὸ Τριτσκὸ² διὰ χειρὸς Παπα - 'Ιωάννου μία (1)

'Απὸ Μιραλήν διὰ χειρὸς 'Ιωάννου Κάλφα τρεῖς (3)

1. 'Απ' τὴν ἡμερομηνίᾳ αὐτῇ ἔχουμε τὴν πρώτη πληροφορία γιὰ τὸ ρόλο τοῦ Λιμπόχοβου στὸ Μακεδονικὸ 'Αγώνα (1904 - 1908).

2. Τριτσκό. Τρίκορφο.

Ἄπὸ Σβόλιαν ¹ διὰ χειρὸς Ἀντων. Τζάτζου δύο	(2)
Ἄπὸ Μιρασάν διὰ χειρὸς Ἰωάννου Τζέπου τέσσαρας	<u>(4)</u>
Τὸ ὅλον εἴκοσι μία	21
Ἐστάλησαν εἰς Τζοτύλιον.	

Τὸ 1905 Σεπτεμβρίου 12.

Ο Παναγιώτης Κ. Τζούφας ἐφύλαξεν εἰς θέσιν Κουτζομύτην καὶ γυρίζοντας ὁ Νούλας Θεοδόσης ἀπὸ τὸ χωράφι τὸν ἔξυλοκόπησεν δυνατὰ καὶ ἥλθεν ἀπὸ Λιαψίτι καὶ Ζιοπάνη τὸ χοκιμάτι καὶ τὸν ἐπιθεώρησεν καὶ ἐδικάσθη ὁ Παναγιώτης φυλάκισιν δύο μῆνας καὶ ἔξοδα γρόσια τετρακόσια ἑβδομήντα (470).

Τὸ 1905 Ιουλίου 10.

Ἡλθον δύο ἐπαναστάται Ἀνδρέας καὶ Ἀχιλλεὺς μὲ δύο φορτώματα πολεμοφόδια καὶ τὰ ἐστείλαμεν εἰς Βορβοσκὸν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἀρχηγοῦ Μάλλιου Στεφάνου.

Ἀρχ. Ν. Δ.

Τὸ 1905, Αὐγούστου 29, ἀπέρασαν τρεῖς Κρητικοὶ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Βέργα μὲ ἕνα μουλάρι καὶ τοὺς ἐπῆγεν ὁ Καραγιᾶργος διὰ νυκτὸς εἰς Μπόρσιαν².

Τὸ 1905 Σεπτέμβριος 10.

Ἡλθεν ὁ ὁπλαρχηγὸς Κῶτζος Μπουρανιώτης μὲ 8 ἄτομα· ἐφιλοξενήθησαν 24 ὥρες καὶ ἔφυγον διὰ Βορβοσκόν.

Εἰς τὰς 13 Ὁκτωβρίου ἥλθεν ὁ Τζάρας μὲ ὀκτὼ ἄτομα καὶ ἐφιλοξενήθη ὥρας τρεῖς (3) καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Τὸ 1905 Δεκεμβρίου 4 ἥλθον οἱ ὁπλαρχηγοὶ Λούκας³, Πάππος καὶ Διαμάντης⁴ καὶ ἔβαλαν ἐπιτροπὴν Παπα - Νικόλαν, Κώσταν Τζούφαν, Κώστα Σπανόν, Ἀθ. Τζούφαν, Κώστα Νίκου, Γεώργιον Μαλτέσιον, Κυριαζῆν Ντελήν καὶ ἀγγελιαφόρον Ἡλίαν Α. Μαλτέσιον· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας τριάντα ἔξ (36) καὶ ἔφυγον διὰ Σβόλιανη. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ἡλίας Μαλτέσιος.

παπα - Ν. Δ.

Τὸ 1905 Δεκεμβρίου 25 ἥλθον οἱ ὁπλαρχηγοὶ Ν. Μπέλιος ἀπὸ Ζουπάνιον καὶ Ἀρκούδας μὲ 13 ἄτομα, ἐφιλοξενήθησαν 24 ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Μιραλήν τοὺς ἐπῆγεν ὁ Νικόλαος Γούσιας.

78

79

1. Ζ βόλιαν· Ἀγία Σωτήρα

2. Μ πόρσια· Κορυφή.

3. Λούκας (Λουκάς Κόκκινος ή Ρουμελιώτης).

4. Διαμάντης (Τσιάπρας).

Τὸ 1906 Ἱανουαρίου 24 ἥλθεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Κώστας Μαυρομάτης· ἐφιλοξενήθη ὥρας τριάντα ἔξ (36) καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.
παπα - Νικόλαος Δ.

1906 τῇ 27 Ἱανουαρίου ἥλθεν ὁ ἀρχηγὸς Ἀντωνάκης Λίτζας¹ μὲ πενήντα ἄτομα καὶ ἐφιλοξενήθη ὥρας εἴκοσι τέσσαρας καὶ ὁ ἀρχηγὸς Λίτζας ἔφυγεν διὰ Τρισκόν. 80

"Ἐνας ὀπλαρχηγὸς Γεωργάκης (Κρητικὸς) μὲ ἑνδεκα (11) ὀπαδοὺς ἔφυγεν διὰ Μερίχοβο εἰς Βιτόλια· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Δημ. Κωσταβέλης ἔως Μιρασάν.

Τῇ 12ῃ Φεβρουαρίου Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς ἥλθεν ὁ ἀρχηγὸς Α. Λίτζας μὲ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς Βαγγέλην, Λούκαν, Μπέλον καὶ Κῶτζον καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας εἴκοσι τέσσαρας. Ὁ Λίτζας ἀρχηγὸς ἔφυγεν διὰ Λούντζι μὲ τὸν Λούκα. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ἡλίας Μαλτέσιος. Ὁ Μπέλιος καὶ ὁ Βαγγέλης ἔφυγον διὰ Σβόλιανη μὲ εἴκοσι τέσσαρας ὀπαδούς· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Κώστας Κομπορέλας

παπα - Νικολ. Δ. Κουκόλης.

1906.

81

Εἰς τὰς 8 Μαρτίου ἥλθαν οἱ ὀπλαρχηγοὶ Μπέλιος καὶ Γεώργης Σούλιος μὲ δέκα δικτὼ ὀπαδούς· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας εἴκοσι τέσσαρας. Ὁ Μπέλιος ἐπῆγεν εἰς Ντόλο μὲ δόδηγὸν τὸν Ἡλία Μαλτέσιον, δὲ Γεωργάκης ἐπῆγεν εἰς Κωστάντζικον μὲ δόδηγὸν τὸν Δημ. Κωσταβέλη.

Εἰς τὰς 17 Μαρτίου ἥλθεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Λούκας μὲ εἴκοσι ὀπαδούς· ἐφιλοξενήθη ὥρας εἴκοσι τέσσαρας καὶ ἔπειτα ἐπῆγεν εἰς Σβόλιανη μὲ δόδηγὸν Ἡλία Αναστάσην Κούρναβον.

Εἰσπράξαμεν ἀπὸ πέντε γρόσια τὸ στέφανον διὰ νὰ καλύψωμεν τὰ ἔξοδα τὰ ὁδοιπορικὰ διὰ τοὺς ὀπλαρχηγούς.

παπα - Ν. Δ.

Τῷ 1906, Μάρτιος 26.

82

"Ἐφερον οἱ ἀγγελιαφόροι ἑνδεκα ὅπλα γκρὰ καὶ ἔξήκοντα φυσίγγια τὸν καθένα· εἶχεν δώσει ἀπόδειξιν ὁ ἀρχηγὸς Λίτζας προηγουμένως καὶ ἐπῆραν ἐν ὁ παπα-Νικόλ. Δ. Κοκόλη, ἐν ὁ Νικόλαος Γούσιας, ἐν ὁ Ἡθανάσιος Τζούφας, ἐν ὁ Νικόλαος Διαμαντῆς, ἐν ὁ Βασίλειος Παπαδημήτρης, ἐν ὁ Ἄλεξανδρος Παπαϊωάννου, ἐν ὁ Ζαχαρής Καρανίκας, ἐν ὁ Ἡλίας Μαλτέσιος, δύο ὁ Κυριτζῆς Ντελής, ἐν ὁ Νικόλαος ράφτης Δούβαλης καὶ ἔνα ὁ Βαγγ. Μήλιος. Καὶ ἐδώσαμεν ἀπὸ μισὴ λίρα Τουρκίας τὸν καθένα διὰ ἔξοδα ὁδοιπορικά. Γράφω δι ἐνθύμιον παπα-Νικόλ. Δημ. Κοκόλης.

---

1. Ἀντωνάκης Λίτζας (Ἀντώνης Βλαχόπουλος).

"Ἐν ὁ Ἀντώνιος Τζημοτζέλας, ἐν ὁ Δημ. Β. Κωσταβέλης, ἐν ὁ Ἀπόστολος Δημ. Μήλιος, τὸ δύον 15 ὅπλα ἔγιναν.

Αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἐνυμφεύθη ὁ Βασίλειος Εὐθυμίου Κατζόγιαννος εἰς τὸ Ἑλληνικόν, ἐπαρχία Θῆβαι, χωρίον Βάγια καὶ ἐγκατέλειψεν τὴν πατρίδα. Ἡτον παραγυιδός τοῦ Λάμπρου Κωσταβέλη.

παπα-Νικόλ. Δ. Κοκόλης.

1906 Ἀπριλίου 4, τρίτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

83

"Ηλθεν ὁ Λοχίας Ἀθανάσιος καὶ ἐκατέγραψεν τὰ ὅπλα μαζὶ μὲ ἀγγελιαφόρους Νικόλ. Γκάραν καὶ Ἰωάννην Καλόγηρον ἀπὸ χωρίον Βιβίστι¹ καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 10 καὶ ἔφυγον διὰ Δέλνον².

Εἰς τὰς 5 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐπῆγεν ὁ Ἀναστάσιος Ἰωάν. Κούρναβος εἰς Ζιοπάνιον εἰς τὸν μουδίρην Μεμέτ Ἀλῆ Μπέην καὶ ἐπρόδωσεν τὰ ὅπλα καθὼς καὶ τὸν λοχίαν ὃπου ἦλθεν καὶ τὰ κατέγραψεν.

Εἰς τὰς 7 τοῦ ἰδίου μηνός.

"Ηλθεν ἔνας ἀντάρτης, Βασίλειος δονομαζόμενος, ἀπὸ Κωστάντζικο καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγιέρι τὴν νύκτα.

Εἰς τὰς 10 τοῦ ἰδίου μηνός.

"Ηλθεν ἔνας ἀντάρτης, Νίκος δονομαζόμενος, ἀπὸ χωρίον Μπλίσια³ ἐπαρχ. Κονίτζης, ἀπὸ μέσον Ζοπανίου καὶ ἔφυγεν διὰ νυκτὸς διὰ Μαγιέρι.

παπα-Νικολ. Δ. Κοκόλης.

1906 Ἀπριλίου 2.

84

"Ο Ἀναστάσιος Ἰωάν. Κούρναβος ἀνεχώρησεν μυστικῶς διὰ νὰ φύγῃ εἰς Ἑλληνικὸν κράτος ἔνεκα ἐπρόδωσεν τὸ μυστικὸν καὶ εἰς τὰς 14 τοῦ ἰδίου μηνὸς τὸν ἑσύλλαβεν ὁ ἀρχηγὸς Ἀντώνιος Βλαχόπουλος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Λίτζας εἰς τὰ σύνορα χωρίον Ρίγκλαβον⁴ καὶ τὸν ἐφόνευσαν διὰ μαχαίρας. Τοιοῦτον θάνατον λαμβάνουν οἱ προδότες.

Εἰς τὰς 15 τοῦ ἰδίου.

"Απέρασαν δύο ἀντάρτες Μπλαχάβας καὶ Τζικούρας ἐκ τοῦ σῶμα τοῦ καπιτάν Μπέλου· ἐφιλοξενήθησαν 10 ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Λούντζι.

Εἰς τὰς 14 τοῦ ἰδίου μηνός.

"Ηλθεν ὁ διπλαρχηγὸς Λουκᾶς Κόκκινος μὲ εἴκοσι τέσσαρας διπαδούς· ἐφιλοξενήθησαν 24 ὥρας καὶ ἀνεχώρησαν διὰ χωρίον Ντοσκόν.

Εἰς τὰς 19 τρέχοντος ἔφυγεν ὁ Πούλιος Φίκας οἰκογενειακῶς διὰ Ἀθήνας, ἐπειδὴ ἔπασχεν ἡ θυγάτηρ του.

1. Βιβίστι· Ἐκκλησιά.

2. Δέλνον· Πρόσβορρον.

3. Μπλίσια· Μελίσσια (Γρεβενᾶν).

4. Ρίγκλαβο· χωριό ἄγνωστο.

1906. Είς τὰς 22 τοῦ ἵδιου μηνὸς ἥλθον τρεῖς ἀντάρται· ὁ εἰς ὀνομάζονταν Ζουρμπᾶς καὶ ἔτεροι δύο καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας δέκα καὶ ἀνεχώρησαν διὰ Γρεβενά.

Εἰς τὰς 25 τοῦ ἵδιου μηνός.

⁸⁵ Ἦλθεν ἔνας Καπιτάνιος Γεώργ. Σούλιος μὲ 15 ἄτομα ἄμισθοι ἀπὸ Κομιτάτον καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰς τὰς 26 ἥλθον καὶ ὁ Νικόλ. Γκάρας καὶ Ἰωάννης Καλόγηρος ἀπὸ Βιβίστι καὶ εἰς Ἀναστάσιος, Ζιοπανιώτης καὶ ἡ ὥρα εἰς τὰς 8 ἥλθον μέσα εἰς τὸ χωρίον μας, ἐσύλλαβαν τὸν Ἰωάννην Κούρναβον νὰ τὸν φονεύσουν, ἐπειδὴ ἐπρόδωσεν ὁ υἱός του. Καὶ δὲν τοὺς ἀφῆσαν οἱ χωριανοί· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσύλλαβον ἔνα Τούρκο Σαλῆ· εἶχε φέρει ἀλεύρι· ἐσύλλαβον καὶ τὸν Σουλιμάνη τὸν Ὁμάρ ἀπὸ Πλάζομη μὲ 5 ζῶα· ἔρχονταν νὰ πάρῃ ξενιτεμένους διὰ Βέροιαν καὶ τοὺς ἐπῆραν μαζὶ μὲ τὰ ζῶα τους καὶ τοὺς ἔκαναν¹ / κατὰ τὸν Ντοσκὸν καὶ τοὺς Ἀγάδες τοὺς ἐφόνευσαν οἱ αἴμοβόροι ἄδικα καὶ τὰ ζῶα τὰ ἐπῆγαν εἰς Τρίκαλα καὶ τὰ ἐπούλησαν.

Εἰς τὰς 5 Μαΐου 1906.

⁸⁶ Ἦλθεν ὁ ἑκατόνταρχος ἀπὸ Λιαψίστι, ὁ μουδίρης ἀπὸ Ζιοπάν, ὁ γραμματεὺς του ὁ Μηλιαζίμης ἀπὸ Ζιοπάν καὶ 50 στρατιῶται καὶ ἐκάθισαν ὥρας 24· ἔκαναν ἀνακρίσεις· ἐδώσαμεν καὶ πέντε λίρας ὀθωμ. δῶρα καὶ ἔφυγον. Διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἀγάδων ἐδόθησαν ἐτερες $3\frac{1}{3}$ λίρες.

Εἰς τὰς 8 τοῦ ἵδιου μηνός.

Απέρασαν ἀπὸ μέσα τοῦ χωρίου ἡ ὥρα 8 τῆς ἡμέρας ὁ Γεώργ. Σούλιος καὶ Ἀναστάσιος Ζιοπανιώτης καὶ ἔτεροι δέκα καὶ ἔφυγον διὰ τὸ Κλάδιο² τὸ Ζιοπανιώτικον.

Γράφω παπα-Ν. Δ. Κ. δι' ἐνθύμισιν.

Εἰς τὰς 7 τοῦ ἵδιου ἔγινεν μάχη εἰς χωρίον Ὁσνιτζα³, ἐπαρχ. Καστορίας, καὶ ἐφονεύθη ὁ ἀρχηγὸς Λίτζας μόνος ἐξ ἀπροσεξίας μὲ τὴν μπόμπαν καὶ ὁ ὀπλαρχηγὸς Λεωνίδας Πετροπουλάκης καὶ 14 ἀντάρται καὶ 4 συνελήφθησαν ζῶντες ὑπὸ Τουρκικοῦ στρατοῦ.

Εἰς τὰς 11 τοῦ ἵδιου ἔφυγον δύο οἰκογένειες τῶν ἀδελφῶν Γκούπη Στεφάνου καὶ Γεώργη διὰ Λάρισαν.

Εἰς τὰς 18 ἔφυγεν ἡ οἰκογένεια Στέργιου Ιωάν. Κουρνάβου διὰ Κων/ λιν. Ἐπέστρεψεν διπίσω τὸ 1909 Σεπτέμβριον.

1. τοὺς ἔκαναν τοὺς ὁδήγησαν, τοὺς πῆγαν.

2. Κλάδιο· τοποθεσία.

3. Ὁσνιτζα· ἢ Ὁσνίτσανη· Καστανόφυτον.

18 Μαΐου.

Ἄπέρασεν καὶ ἔνας ἀντάρτης, Νίκος ὀνομαζόμενος, ἐκ Μοναστηρίου καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ καπιτάνου Λούκα.

Εἰς τὰς 20 τοῦ ᾧλου ἦλθεν ὁ Μπέλιος καπιτάνιος μὲ 17 ἄτομα· ἐφιλοξενήθη ὥρας 10 καὶ ἔφυγεν διὰ Ντόλον.

Εἰς τὰς 28 τοῦ ᾧλου οἱ ὀπλαρχηγοὶ Λούκας καὶ Βαγγέλης μὲ 40 ἄτομα καὶ ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 15 καὶ ἔφυγον διὰ χωρίου Ντόλον.

Π. Ν.

1906, Μαΐου 29.

88

Ἄπέρασαν τρεῖς ἀντάρται· ἔρχονταν ἀπὸ Ἑλληνικὸν διὰ τὸ Σῶμα τοῦ καπιτάνου Μπέλιου καὶ ἔφυγον διὰ Σβόλιανη μαζὶ μὲ ντραγάτην Τζομοτζέλαν.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 13 Ἰουνίου ἔγινε πόλεμος μεταξὺ τοῦ Αὐ. Στρατοῦ καὶ ἀρχηγοῦ Ζιάκα εἰς τὸν σύνορον Μαγιέρης καὶ Λούντζι καὶ ἐφονεύθη εἰς ζαπτιές, Ἀπτούλας ὀνομαζόμενος.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 20 Ἰουνίου ἀπέρασεν ἔνας ἀντάρτης Εὐάγγελος Παπαμήλιου ἀπὸ Ζιουπάν, ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ καπιτάνου Λούκα.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 21 Ἰουνίου ὁ Ἀρχηγὸς Γ. Βάρδας μὲ ἔξήκοντα τρεῖς (63) ἄνδρας ἐκάθισεν εἰς Σμούρδα ὥρας 18 (δέκα ὀκτώ) καὶ ἔφυγεν διὰ Κορέστια. Τὸν ἐπῆγεν ὁ Δημ. Κωσταβέλλης ἔως Σβόλιανη.

Εἰς τὰς 21 τοῦ ᾧλου ἔφυγεν ἡ σύζυγος Στέργιου Καραγιώργου Βαγγελὴ μὲ τὴν κόρην της Σοφίαν διὰ Χαλκίδα.

Π. Ν.

*Ἐτος 1906.

89

Εἰς τὰς 14 Ἰουλίου ἐπῆγαν εἰς Λιαψίστι ὁ μοχτ. Καραγιώργος Κωστ. Σπανός, Νικόλ. Ράφτης, Γ. Γάτζος, Βασίλ. Χατζούλης, Κώστας καὶ Παπα-Νικόλαος καὶ τοὺς ἀνέκριναν διὰ τοὺς ἀγάδες Πλαζομίτας, δῶρον ἐχάθησαν.

Εἰς τὰς 19 Ἰουλίου ἀπέρασαν δύο ἀντάρται πληγωμένοι ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ αἵμοβόρου Γ. Σούλια καὶ τοὺς ἐπῆγαν εἰς Μαγιέρην. Τὴν ᾧδια νύκτα ἀπέρασαν ἄλλοι τέσσαρες (4) καὶ ἐπῆγαν διὰ Ντοσκόν.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 27 Ἰουλίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Γρ. Ζιάκας μὲ 23 ἄνδρας καὶ ἐκάθισεν εἰς Σμούρδαν ὥρας 48 καὶ ἔφυγεν διὰ Καστανοχώρια.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 23 Αὐγούστου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Γρ. Ζιάκας μὲ τοὺς ὀπλαρχη-

γοὺς Λούκαν, Σάββαν, Θεοδόσιον καὶ Σπύρον, τὸ δλον ἄνδρες 45, ἐκάθισαν εἰς Κατελάνην¹ ὥρας 24 καὶ ἔφυγον πρὸς Βορρᾶν.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 24 τοῦ ἵδιου ἥλθον δύο ἀντάρται ἐκ τῆς συμμορίας τῶν ἄνω καὶ ἐκάθισαν ὥρας 10 καὶ ἔφυγον διὰ Μερίχοβα.

Εἰς τὰς 27 τοῦ ἵδιου ἀπέρασεν ἔνας ἀντάρτης ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Κ. Μπέλιου, ἐκάθισεν ὥρας 3 καὶ ἔφυγεν διὰ Ἑλληνικόν. Εἶχεν ἐπιστολάς.

Π. Ν.

1906.

90

Εἰς τὰς 1 Σεπτεμβρίου ἥλθον δύο ἀντάρται· ὁ εἷς ἡτον ἀσθενής ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ καπ. Θεοδόση καὶ ἐκάθισαν ὥρας 72 καὶ τοὺς ἐπῆγεν εἰς Σβόλιανη ὁ Δημήτριος Κωσταβέλης καὶ Νικ. Μπολογιάννης.

Εἰς τὰς 7 Σεπτεμβρίου ἀπέρασεν ἔνας ἀντάρτης ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ καπιτάν Σπύρου, Γεώργιος, καὶ ἐπῆγεν εἰς Τρίκαλα.

Π. Ν.

Εἰς τὰς 4 Ὁκτωβρίου ἀπέρασεν εἷς ἀντάρτης, ὁ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, Ζιοπανιώτης, ἐκάθισεν ἐδῶ ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγιέρην.

Εἰς τὰς 6 τοῦ ἵδιου πάλιν ἐπέστρεψεν ὁ ἴδιος καὶ ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγε διὰ Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 12 τοῦ ἵδιου ἀπέρασαν 4 ἀντάρται, οἱ δύο ἀσθενεῖς, καὶ ἐκάθισαν ὥρας 5 καὶ τοὺς ἐπῆγαν εἰς Μαγιέρην μὲν δύο ζῶα ὁ Καραγιῶργος καὶ ὁ Κώστας Σπανός.

Εἰς τὰς 12 Ὁκτωβρίου μᾶς ἥλθεν καὶ ἀπὸ τὸ Κέντρον τοῦ Κομιτάτου ἐγκύκλιος διαταγὴ πῶς νὰ φέρωνται τὰ σώματα καὶ πῶς νὰ τοὺς δέχωνται τὰ χωρία: εἶναι γεγραμμένη ἀπὸ 28 Αὐγούστου.

Π. Ν. Δ.

1906.

91

Εἰς τὰς 24 Ὁκτωβρίου ἀπέρασαν δύο ἀντάρται· ἔρχονταν ἀπὸ Τρίκαλα καὶ ἐπήγαιναν εἰς τὸν ἀρχηγὸν Ζιάκαν· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ζῆσος Μπολογιάν εἰς Ζουπάν.

Νοεμβρίου 19.

Ἀπέρασεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Λούκας Κόκκινος μὲν δώδεκα ὀπαδούς· ἐφιλοξενήθη ὥρας 24 καὶ ἔφυγε διὰ Ζβόλιανη.

Εἰς τὰς 13 Δεκεμβρίου ἀπέρασεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Λούκας μὲν δύο ὀπαδούς, ἐφιλοξενήθη ὥρας 85 καὶ ἔφυγε διὰ Μαέρην τὸν ἐπῆγεν ὁ Κώστας Κομπορέλας.

Εἰς τὰς 30 Δεκεμβρίου ἥλθον οἱ ὀπλαρχηγοί Λούκας καὶ Φλώρος μὲν

1. Κατελάνη· τοποθεσία.

15 ἄνδρας· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαέρην. Τοὺς ἐπῆγεν δὲ Ζῆσος Μπολογιάννης.

Διὰ τὸ ἔτος 1906 ἔγιναν οἱ λογαριασμοὶ καὶ ἐπλήρωσαν τὸ στέφανον ἀνὰ 12 γρόσια ἀνταρτικά.

Π. Ν. Δ.

1907 Ἱανουαρίου 3.

92

Ἡλθον 4 ἀντάρται, ὁ Φλῶρος Κάρας, Καλόγηρος, καὶ εἰς Χριστος Ἀλβανός, ἄνευ ὀπλαρχηγοῦ· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ χωρίον Ντόλον τοὺς ἐπῆγαν δὲ Ζῆσος Μπολογιάννης καὶ Κώστας Κομπουρέλας.

Εἰς τὰς 14 Ἱανουαρίου ἤλθεν εἰς ἀντάρτης, ὁ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, ἀπὸ Ζουπάν· ἐφιλοξενήθη ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Μαέρην.

Εἰς τὰς 24 Ἱανουαρίου ἤλθον δύο ἀντάρται, ὁ Εὐάγγελος Παπαμήλιου καὶ Γεώργιος ἐκ Τζιράκι· ἐφιλοξενήθησαν ἡμέρας 5 καὶ ἔφυγον πάλιν διὰ Μαέρην.

Εἰς τὰς 3 Μαρτίου ἤλθον 5 ἀντάρται, Καλόγηρος ἀπὸ Βιβίστι, Καλύβας ἀπὸ Ζουπάν, Μιχαὴλ Μονόφθαλμος ἐκ Βοχορίνας καὶ Παναγιώτης ἐκ Βραβόνιστας καὶ Ἀλέξης ἐκ Τίστας¹ ἀμισθοί, χωρὶς πειθαρχίαν, καὶ ἐφιλοξενήθησαν δύο ἡμέρας καὶ ἔφυγον καὶ ἐπῆγαν εἰς Ζουπάν.

Π. Ν. Δ.

1907.

93

Μαρτίου 7· μᾶς ἤλθεν κανονισμὸς ἀπὸ ἀρχηγὸν Γρηγ. Ζιάκαν πῶς νὰ φέρωνται τὰ σώματα καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιτροπῆς. Ἰδε καὶ ἀνάγνωθι. Ἀρθ. 7.

Εἰς τὰς 16 Μαρτίου ἤλθον δύο ἀντάρτηδες, Εὐάγγελος Παπαμήλιου, ἀπὸ Ζουπάν καὶ Γεώργιος Ἀναγνώστου ἀπὸ Τζιράκι² ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάν.

Εἰς τὰς 2 Ἀπριλίου ἤλθεν δὲ Νικόλαος Γκάρας, ἀντάρτης, μὲ πυρίτιδα· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζουπάνιον.

Εἰς τὰς 11 Ἀπριλίου ἤλθον 4 ἀντάρται ἀπειθεῖς: Ἀν. Καλύβας καὶ Εὐάγγελος Παπαμήλιου, Ζουπανιῶται, Μιχαὴλ Μονόφθαλμος ἐκ Βουχορίνας καὶ Ἀλέξης ἀπὸ Σπήλαιον· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον.

1907.

94

Εἰς τὰς 17 Ἀπριλίου εἰς χωρίον Κριμίνιον ἐφόνευσαν οἱ Κριμινιῶτα

1. Τίστας Ζιάκα, χωρὶς τῆς Ἐπαρχίας Γρεβενῶν.

2. Τζιράκι "Αγιος Κοσμάς, χωρὶς τῆς Ἐπαρχίας Γρεβενῶν.

τὸν Νικ. Γκάραν ἐκ Βιβίστι, Ἀναστάσιον Καλύβαν ἀπὸ Ζουπάν καὶ Ἀλέξην ἀπὸ Σπήλαιον· ὁ δὲ Μιχαὴλ Μονόφθαλμος ἐπληγώθη καὶ ἔφυγεν μαζὶ μὲ τὸν Βαγγέλη Παπαμῆλιον. Ἐζητοῦσαν φόρον.

Εἰς τὰς 22 Ἀπριλίου, ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἥλθεν τὸ σῶμα τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Λούκα, Ἀνδρες 12, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημ. Τζάρα¹, ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαέρην.

Ἀπριλίου 28 ἥλθον οἱ δύο ἀναρχικοί, ἣτοι λησταί, Μονόφθαλμος Μιχαὴλ καὶ Εὐάγγελος Παπαμῆλιος ἐκάθισαν ὥρας 24 ἔξωθεν τοῦ χωρίου καὶ ἔφυγον διὰ Μιραλήν.

Εἰς τὰς 29 Ἀπριλίου ἥλθεν ὁ Νάκας ἐκ Γρεβενᾶ, Καλόγηρος ἐκ Βιβίστι καὶ Παναγιώτης ἐκ Βραβόνιστα, ἀντάρται· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ντοσκόν.

1907.

95

Εἰς τὰς 21 Μαΐου ἀπέρασαν πάλιν οἱ ἴδιοι λησταντάρται Μιχαὴλ Μονόφθαλμος καὶ Εὐάγγελος Παπαμῆλιος, ἐστάθησαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον.

Εἰς τὰς 1 Ιουνίου ἥλθον τρεῖς ἀντάρτηδες, Νάκας ἐκ Γρεβενῶν καὶ ἔτεροι δύο, ἐκάθισαν ὥρας 12· ὁ Νάκας ἢτον ἀσθενής· ἐπῆγεν εἰς Ζουπάν, οἱ δὲ δύο ἐπῆγαν εἰς Μαέρην.

Εἰς τὰς 4 Ιουνίου ἀπέρασεν ὁ ἀρχηγὸς Νικολ. Λαχτάρας μὲ εἴκοσιν ὅπαδοὺς καὶ ψυχογιὸν εἶχεν ἐκ τοῦ χωρίου μας τὸν Δημ. Κωσταβέλην· ἐλημέριασαν εἰς Σεντούκι εἰς τὸ Παλαιόκαστρον ὥρας 12 καὶ ἔπειτα ἔφυγον διὰ Κωνστάντζικον.

Εἰς τὰς 11 Ιουνίου ἥλθον οἱ τρεῖς λησταντάρται Μιχαὴλ Μονόφθαλμος καὶ Εὐάγγελος Παπαμῆλιου καὶ ἔνας Ζῆσος ἀπὸ Παλαιοχώριον Γρεβενῶν· ἐκάθισαν ὥρας 24 ἔξωθεν τοῦ χωρίου καὶ ἔφυγον διὰ Ντοσκόν.

1907.

96

Εἰς τὰς 19 Ιουνίου ἔφυγεν οἰκογενειακῶς ὁ Βασίλειος Τζάϊκα, γυνή του, ἐν κοράσιον καὶ ἐν νίδον καὶ ἐπῆγεν εἰς Ἐλληνικόν, ἐπαρχία Θῆβαι, εἰς κωμόπολιν Δόβραινα². Ἐπέστρεψεν τὸ 1910 Νοέμβριον.

Ίουλίου 8· ἀπέρασεν ὁ Δημ. Κωσταβέλης, ἀντάρτης, συγχωριανὸς μὲ γράμματα· ἐπήγαινεν εἰς Τρίκαλα· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 15 Ιουλίου ἐστείλαμεν ψωμὶ δκ. 60 εἰς ἀρχηγὸν Ν. Λαχτάραν εἰς Ψηλόραχη.

Εἰς τὰς 16 Ιουλίου μᾶς ἥλθεν ὁ ἀρχηγὸς Γεώργ. Στιμονερής ὑπὸ τὸ

1. Δημ. Τζάρας (Γεώργιος Στενομερής).

2. Δόβραινα (Θῆβαι). Κορίνη.

ψευδώνυμον Τζάρας μὲ εἰκοσι ᾔξ δπαδούς· ἐφιλοξενήθη ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ντοσκόν. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Γεώργιος Τζούβαλης, ντραγάτης.

Εἰς τὰς 19 Ἰουλίου μᾶς ἦλθεν ὁ καπιτάν Κώστας Μαυρομάτης μὲ 5 δπαδούς· ἐκάθισεν ὥρας 18 καὶ ἔφυγον διὰ Βορβοσκόν.

Εἰς τὰς 23 Ἰουλίου μᾶς ἦλθεν ὁ Δημ. Κωσταβέλης συγχωριανός μας μὲ τρεῖς χιλιάδες φυσίγγια συνάουερ καὶ 400 φυσίγγια μάλινχερ καὶ τὰ ἄφησαν ἐδῶ· ἐκάθισεν αὐτὸς δύο ημέρας καὶ ἔφυγεν ἐπῆγεν εἰς ἀρχηγὸν Λαχτάραν διὰ μέσου Ζβόλιανης.

1907.

97

Εἰς τὰς 24 Ἰουλίου ἦλθεν γράμμα ἀπὸ Χαλκίδα καὶ μᾶς ἔγραφαν εἰς τὰς 13 τοῦ τρέχοντος αὐτοκτόνησεν ὁ Πέτρος Μπαρμπαγιάννης, χωριανός μας, ἐτῶν 22.

Τῇ 9ῃ Αὐγούστου ἦλθον ἀπὸ ἀρχηγὸν Λαχτάραν ὁ Δημ. Κωσταβέλης, Ἰωάν. Καλόγηρος καὶ Παναγιώτης ἀπὸ Βραβόνιστα. Περίλαβον τὰ πολεμοφόδια καὶ τὰ ἐπῆγαν εἰς Βορβοσκόν. Ὁ δὲ Δημ. Κωσταβέλης ἔφυγεν διὰ Ἀμερικὴν· Ἐκάθισαν ἐδῶ ὥρας 24.

Εἰς τὰς 14 Αὐγούστου ἦλθον 2 ἀντάρται, Παναγιώτης καὶ Ἡλίας, ἀπὸ Φετόκ¹ καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρι. Ἐκάθισαν ὥρας 18. Ἀπέρασεν καὶ ὁ Καλόγηρος· μὲ βίαν ἐκάθισεν μόνον δύο ὥρας.

Σεπτεμβρίου 6. Ἀπέρασαν δύο ὅπλιται ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχ. Λαχτάρα· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζβόλιανη· τοὺς ἐπῆγεν ὁ Βαγγέλης Τζιμοτζέλας.

1907.

98

Εἰς τὰς 10 Σεπτεμβρίου ἔφυγεν ἡ οἰκογένεια Δημήτρη Ντελῆ εἰς Καζακλάριον Θεσσαλίας.

Εἰς τὰς 19 Σεπτεμβρίου ἀπέρασαν τρεῖς ὅπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα καὶ τοὺς ἐπῆγεν διὰ Βάσος γύφτος εἰς Μαέρην.

Εἰς τὰς 20 Σεπτεμβρίου ἦλθον ὁ ἀρχηγὸς Γ. Τζάρας μὲ 4 ἄνδρας καὶ ἐκάθισεν εἰς Σμούρδα ὥρας 48· οἱ 24 ὥρας ἐτροφοδοτήθη ἀπὸ ήμᾶς καὶ οἱ 24 ὥρας ἀπὸ Μαέρην καὶ ἔπειτα ἔφυγε διὰ Λούντζι.

Εἰς τὰς 1 Ὀκτωβρίου ἀπέρασεν εἰς ὅπλίτης τοῦ ἀρχηγοῦ Γ. Τζάρα· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔπειτα τὸν ἐπῆγεν εἰς Μαέρην ὁ Βαγγέλης Τζιμοτζέλας, ντραγάτης.

Εἰς τὰς 2 Ὀκτωβρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Νικ. Λαχτάρας μὲ εἴκοσιν δπαδούς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ Σιόποτο ὥρας 24 καὶ ἔπειτα ἐπῆγεν εἰς Σμούρδα καὶ ἀπὸ κεῖ εἰς Ζβόλιανη.

---

1. Φυτόκ· Φυτώκιον· χωριό ἄγνωστο.

1907.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦλθεν καὶ ἡ καταγραφὴ καὶ ἐκανόνισεν τὰ μπιτίλια, δηλ. τὸν στρατιωτικὸν φόρον.

Εἰς τὰς 28 Ὁκτωβρίου πρωΐ ἦλθον δύο ἀρχηγοί, ὁ Γ. Τζάρας καὶ Εὐάγγελος Κουρουπούλης, μὲ 34 ἄνδρας. Ἐκάθισαν ὥρας 14 καὶ ὁ μὲν ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης ἔφυγεν διὰ Ντόλον μὲ ἄνδρας 20 καὶ ὁδηγὸν ἐκ Ζουπάν Ιω. Βαμπακιά, ὁ δὲ Γ. Τζάρας μὲ 14 ἄνδρας ἔφυγεν διὰ Μιραλή μὲ ὁδηγὸν Κωστ. Κομπορέλαν.

1907.

Εἰς τὰς 28 Ὁκτωβρίου ἐκτύπησαν καὶ τὸν Νικ. Λότζον, χωριανόν μας, μὲ τὸ ξίφος εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς Χαλκίδα· ἔζησεν ἡμέρας 11 καὶ ἀπέθανεν.

Εἰς τὰς 18 Νοεμβρίου ἦλθον οἱ ὄπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα, Καλόγηρος καὶ Ἡλίας Μαλτέζος, μὲ 3 φορτώματα ὅπλα καὶ δύο φορτώματα φυσίγγια καὶ ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ντόλον. ἦλθεν καὶ ὁ Παναγιώτης ἐκ Βραβόνιστας¹ μὲ 2 φορτώματα πυρίτιδα. Ἐκάθισεν μίαν ἑβδομάδα καὶ ἔφυγεν διὰ Ζουπάνιον.

1907.

Εἰς τὰς 24 Νοεμβρίου ἦλθον τρεῖς ὄπλιται ἀπὸ Τρίκαλα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Σβόλιανη.

Εἰς τὰς 29 Νοεμβρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Νικ. Λαχτάρας μὲ 15 ὄπλιτας καὶ ἐκανεν κατάλογον νὰ πληρώνουμε γρόσια 300 κατὰ μῆνα. Ἐκάθισεν ὥρας 36 καὶ ἔφυγεν διὰ Μπόρσια. Τὸν ἐπῆγεν ὁ Γεώργιος Τζούβαλης.

Εἰς τὰς 9 Ὁκτωβρίου ἀπέρασεν εἰς ὄπλιτης τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα· ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην· ὁδηγὸς Χρήστος Ντρούγκας.

Εἰς τὰς 10 Ὁκτωβρίου ἀπέρασεν ὁ ὄπλιτης Καλόγηρος· ἐκάθισεν ὥρας 4 καὶ ἔφυγεν διὰ Λούντζι.

1908.

Ιανουαρίου 1 ἦλθον τρεῖς ὄπλιται τοῦ ἀρχηγοῦ Ν. Λαχτάρα καὶ ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον.

Εἰς τὰς 20 Ιανουαρίου ἀπέρασεν ὁ ὄπλιτης Τ. Καλόγηρος, ἐκάθισεν ὥρας 2 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζουπάνιον.

1908.

Εἰς τὰς 30 Ιανουαρίου ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς Ν. Λαχτάρας μὲ 15 δπαδούς· ἐκάθισεν ὥρας 48, ἐξυλοκόπησεν τὸν Κυριαζή Ντελή καὶ Ζῆσον Κάβουραν, ἐπειδὴ παρήκουσαν τὰς διαταγάς του καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγιέρην. ἦλθον καὶ δύο ἔτεροι ὄπλιται ἀπὸ Ζβόλιανη.

99

100

101

1. Βραβόνιστα· Καλή Ράχη (Γρεβενᾶν).

Εἰς τὰς 1 Φεβρουαρίου ἥλθεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρόπουλος μὲ 15 δπαδούς· ἐκάθισεν ὥρας δυὸς καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

5 Φεβρουαρίου ἀπέρασεν εἰς ὁπλίτης τοῦ ἀρχηγοῦ Λαχτάρα καὶ ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαέρην.

16 Φεβρουαρίου ἥλθεν ὁ καπιτάνιος Ἰω. Φλώρος· ἐκάθισεν ἡμέρας 4 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζβόλιανη.

Μαρτίου 13 ἀπέρασαν δυὸς ὁπλίται τοῦ ἀρχηγοῦ Λαχτάρα· ἐκάθισαν ὥρας 4 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

1908.

102

Μαρτίου 15 ἥλθεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης μὲ δυὸς ὁπλαρχηγούς, Σούλιον καὶ Δέρπελην, καὶ 18 ὁπλίτας.

Εἰς τὰς 16 ἥλθεν ὁ ὁπλαρχηγὸς Λαχτάρας μὲ δύο ὁπλαρχηγούς Μπελον καὶ Μανόλην, καὶ 15 ὁπλίτας. Ἐφωτογραφήθησαν ἐδῶ καὶ ἔφυγον εἰς τὰς 17 ὅλοι μαζὶ διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 23 ἀπέρασεν ὁ ὁπλαρχηγὸς Ἡλίας Δεληγιαννάκης μὲ 4 δπαδούς καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην· ὁδηγὸς Ν. Γούσιας. [Ἐφονεύθη ὁ Ἡλίας στὸ Σκρᾶ τὸ 1918 Μάϊον· ἥτον ἀνθυπολοχαγός]¹.

Εἰς τὰς 30 ἥλθεν ὁ ὁπλαρχηγὸς Ἰω. Δέρμπελης μὲ 8 ἄνδρας· ἐκάθισεν ὥρας 10 καὶ τὴν ἡμέραν ἐβγῆκεν εἰς Σμούρδα.

Εἰς τὰς 1 Ἀπριλίου ἥλθον οἱ δύο ἀρχηγοί, Εὐάγγελος Κουρουπούλης καὶ Λουκᾶς Ρουμελιώτης, μὲ 42 δπαδούς καὶ ἐκάθισαν ὥρας 12 εἰς τὸ χωρίον καὶ 12 εἰς Σμούρδα. Εἰς τὸ λημέρι ἐπληρώσαμεν καὶ 4 μηναῖα πρὸς γρόσια 140 εἰς Ζουπάνιον, διότι / ἐκεὶ ἐκλέχθη τὸ ταμεῖον τῆς περιφερείας μας εἰς ταμίαν Μολοσσόν, ἥτοι ιατρὸν Μ. Π. Θεοδώρου. Ὁ ἀρχηγὸς Λαχτάρας μᾶς εἶχεν ρίξει νὰ πληρώνουμεν γρόσια 300 κατὰ μῆνα, ἀλλὰ ὁ Κουροπούλης τὰ ἐλάττωσεν εἰς ἑκατὸν σαράντα (140).

103

Εἰς τὰς 3 Ἀπριλίου ἥλθεν ὁ ὁπλίτης Δημ. Τζάρας ἐκ Μιραλῆς ἀσθενής· ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Ζιοπάνιον. Ὁ Κουρουπούλης ἀρχηγὸς μᾶς ἔθεσεν καὶ ψευδώνυμον τοῦ χωρίου μας· ἀρθ. 32.

Εἰς τὰς 13 Ἀπριλίου ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἥλθον δέκα ὁπλίτες τοῦ ἀρχηγοῦ Κουρουπούλη καὶ ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 16 ἥλθεν ὁ Δημ. Τζάρας ὁπλίτης ἀσθενής· ἐκάθισεν ἡμέρας 7 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 19 ἀπέρασεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης μὲ τέσσαρας ἄνδρας· ἐκάθισεν μίαν ὥραν καὶ ἔφυγεν διὰ Ζιοπάνιον.

1908.

104

Εἰς τὰς 21 Ἀπριλίου ἥλθεν πάλιν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγελος Κουρουπούλης· ἐκάθισεν ὥρας 24 μὲ τέσσαρες ὁπλίτας καὶ ἔφυγεν διὰ Μπόρσια.

1. Προσθήκη τοῦ παπα-Νικόλα κατοπινή.

Εἰς τὰς 28 Ἀπριλίου ἥλθον δύο ὁπλῖται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ καπετάνιου Μπέλιου. Ἐκάθισαν δύο ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάν.

Εἰς τὰς 30 ἥλθον οἱ ὁπλαρχηγοὶ Γ. Σούλιος καὶ Ἰωάννης Δέρμπελης ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ τὸ πρωῒ ἐπῆγαν εἰς Σμούρδας λημέρι· ἄνδρες ἥτον 22.

Μαΐου 1 ἥλθεν ὁ ἀρχηγὸς Εὐάγγ. Κουροπούλης καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ Γ. Σούλιος καὶ Ἰω. Δέρμπελης, τὸ ὄλον ἄνδρες 32· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔγινε πληρωμὴ καὶ διάλυσεν τὸ σῶμα. Ὁ ἀρχηγὸς μὲ 8 ἄνδρες ἔφυγαν διὰ Μπόρσια. Ὁ Σούλιος μὲ 12 ὁπλίτας ἔφυγεν διὰ Ζβόλιανη καὶ 5 ὁπλῖται ἐπῆγαν εἰς Ἀρχηγὸν Λ. Ρουμελιώτην. Ὁ δὲ Ἰωάννης Δέρμπελης μὲ 7 ἄνδρας ἔφυγεν διὰ Λούντζι.

Εἰς τὰς 22 Μαΐου ἀπέρασεν εἰς ὁπλίτης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Ρουμελιώτου ἐκάθισεν ὥρας 24 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

1908.

105

Εἰς τὰς 23 ἀπέρασεν ἄλλος ὁπλίτης τοῦ ἰδίου σώματος, ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 24 ἥλθον δύο ὁπλῖται ἐκ Μαγέρη· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάν.

Εἰς τὰς 26 ἀπέρασεν ἔνας ὁπλίτης τοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν μάνδρα τοῦ Σιόλιου εἰς ποτάμι τρεῖς Ἀλβανοί Τοῦρκοι καὶ ἐπῆγαν εἰς Ντοσκὸν εἰς ἀρχηγὸν Λουκᾶν Ρουμελιώτην· τοὺς ἐπῆγεν δὲ Νικ. Γούστας, πιστῶς ὑπηρετῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σώματα.

Εἰς τὰς 26 Μαΐου ἀπέρασαν τρεῖς ὁπλῖται τοῦ ἀρχηγοῦ Λουκᾶ Ρουμελιώτη· ἐκάθισαν ὥραι 24 καὶ ἔφυγον διὰ Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 28 Μαΐου ἀπέρασεν ὁ ἀρχηγὸς Λ. Ρουμελιώτης μὲ 30 ἄνδρας· ἐκάθισεν ὥρας 12 εἰς Σμούρδα λημέρι καὶ ἔφυγεν διὰ τὴν μονὴν τῆς Ἀγ. Τριάδος.

1908.

106

Εἰς τὰς 2 Ιουνίου ἀπέρασαν 4 ὁπλῖται· ὁ εἰς πληγωμένος, τὸν συνώδευον· ἐκάθισαν δύο ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην. Ἡτον ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ Λ. Ρουμελιώτη.

Εἰς τὰς 8 Ιουνίου ἥλθεν δὲ ἀρχηγὸς Λουκᾶς Ρουμελιώτης μὲ 17 ὁπλίτας· ἐκάθισεν ὥρας 12 εἰς Σιόπουτον καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 19 Ιουνίου ἀπέρασεν δὲ Ἰω. Καλόγηρος μὲ 4 ὁπλίτας· ἐκάθισαν ὥρας 2 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 29 Ιουνίου ἀπέρασεν εἰς ὁπλίτης Ζουπανιώτης Στέργιος Σύρου. Ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 8 Ιουλίου ἀπέρασεν εἰς ὁπλίτης Κώτζος Δημάκης ἐκ Μπούρας,

χωρίον τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ Λουκᾶ Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Ἰουλίου 14· ἀπέρασαν δύο ὁπλῖται τοῦ ἀρχηγοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον

1908.

Εἰς τὰς 17 Ἰουλίου ἀπέρασαν τρεῖς ὁπλῖται τοῦ ἀρχηγοῦ Λ. Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 24 καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 18 Ἰουλίου μᾶς ἤλθεν χαροποιὸς ἀγγελία, διότι ἐκηρύχθη τὸ σύνταγμα ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Μοναστήριον τῇ ἐνδεκάτῃ Ἰουλίου, Τουρκιστὶ ἐστίσι κανὸν (σύνταγμα) Ἀδαλέτι, Χουριγέτι, Μουσαβαάτ (δικαιοσύνη, ἐλευθερία, ἴσοτης). Ἐτυχον καὶ ἔξ ὁπλῖται τοῦ ἀρχηγοῦ Ρουμελιώτου· ἐκάθισαν ὥρας 24, ἐπυροβολοῦσαν ἀδιακόπως μᾶς μὲ τοὺς χωριανούς· ἐχόρευσαν, ἐδιασκέδασαν, ἔπεσαν χίλια ὅπλα χάριν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἔφυγον ἐπῆγαν νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ ἡσυχάσουν· ἐδόθη ἀμνηστία γενικῇ.

1908.

Εἰς τὰς 21 Ἰουλίου ἀπέρασαν 7 ἀντάρται τοῦ ἀρχηγοῦ Λ. Ρουμελιώτου, ἐντόπιοι, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν καὶ ἐπῆγαν εἰς Γρεβενὰ νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα.

1908.

Εἰς τὰς 21 μᾶς ἤλθαν καὶ 5 διαταγαί, δύο ἐκ τοῦ Καϊμακάμ, μία τοῦ Ἀρχιερέως καὶ δύο ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὁθωμανικῆς Προοδευτικῆς Ἐνώσεως. Διατάζουν νὰ ὑπάγουν οἱ ἀντάρται νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα, καθὼς φαίνονται αἱ διαταγαί.

Εἰς τὰς 22 Ἰουλίου ἤλθεν ἀγγελία ἐκ τῆς Ὁθωμανικῆς Προοδευτικῆς Ἐνώσεως καὶ ἐτελέσαμεν δοξολογίαν εἰς τὸν "Ὑψιστὸν τὸ ἐσπέρας, ἡ ὥρα δύο τῆς νυκτός, καὶ ἐπυροβολήσαμεν καὶ ἐχαιρετίσαμεν τὴν νέαν Κυβέρνησιν.

Ἄρχιμανδρίτης παπα-Νικόλαος
γράφω διὰ ἐνθύμιον.

[Ἄλλὰ τὸ Σύνταγμα εἶναι καθαρῶς Τουρκικὸν - Γιανιτσαρικόν, θέλουν νὰ ἐκτουρκίσουν τοὺς Χριστιανοὺς - 1910 γράφω]¹

1908 εἰς τὰς 25 Ἰουλίου ἀπέρασαν δύο ὁπλῖται τοῦ ἀρχηγοῦ Ρουμελιώτου φανερά· ἐκάθισαν 12 ὥρας καὶ ἔφυγον διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 26 ἀπέρασαν ὁ Ἀρχηγὸς Ρουμελιώτης μὲ 16 ἄνδρας φανερά· ἔρχονταν ἀπὸ Ζουπάν· / ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸ χουκιμάτι καὶ τοῦ ἐδανεί-

107

108

109

1. Προσθήκη τοῦ παπα-Νικόλα κατοπινή.

σαμεν λίρας 5 διὰ ὁδοιπορικά· ἐκάθισεν ἔως μία ὥρα καὶ ἔφυγεν διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 29 ἀπέρασεν ἔνας ὀπλίτης τοῦ καπιτάν Λούκα Κόκκινου· ἐκάθισεν ὥρας 12 καὶ ἔφυγε διὰ Μαγέρην.

Εἰς τὰς 6 Αὐγούστου ἀπέρασεν ὁ καπιτάν Λούκας Κόκκινος μὲν ἔναν ὀπλίτην, ἐκάθισεν ὥρας 32 καὶ ἔφυγε διὰ Ζβόλιανη.

Εἰς τὰς 11 Αὐγούστου ἦλθεν ὁ Μουδίρης ἐκ Ζουπάν καὶ Κ. Κοσμᾶς Τσακνάκης καὶ δύο ἀξιωματικοὶ καὶ μᾶς ὥρκισαν εἰς τὸ Σύνταγμα. Ἐκάναμι καὶ κατάλογον τὰ ὀνόματα διὰ νὰ γενῆ ἡ ψηφοφορία τῆς Βουλῆς.

Εἰς τὰς 28 Σεπτεμβρίου ἐπήγαμεν εἰς Ζιοπάνιον ἄνδρες 35 ἄνω τῶν 25 ἐτῶν ἡλικίας καὶ ἐψηφίσαμεν ἐκλέκτορα τὸν κυρ-Κοσμὰ Τσακνάκην ὡς ἀντιπρόσωπον ἐκ μέρους 4 χωρίων: Ζουπάν, Ντόλος, Κωνστάντζικον καὶ Λιμπόχιον καὶ αὐτὸς ἔδωσε ψῆφον διὰ βουλευτὴν τὸν κ. Γεώργιον Μπούσιον ἐκ Γρεβενῶν / καὶ Κωνσταντίνον Δρίζην, ἐκ Κοζάνης. Αὐτοὶ οἱ δύο βουλευταὶ ἔξελεξαν οἱ ἐκλέκτορες διὰ τὸ Μουτισαριφλίκιον Σερβίων. Ὁ Κωνσταντίνος Δρίζης ἀπαραιτήθη καὶ ἔξελεξαν τὸν Χαρίσιον Βαμβακάν.
110

Εἰς τὰς 4 Δεκεμβρίου συνήλθεν ἡ Βουλὴ καὶ ἔξελεξεν Πρόεδρον τὸν Ἀχμέτ Ριζᾶ βέην, χριστιανομάχον.

1909.

Εἰς τὰς 31 Μαρτίου ἐπανεστάτησαν οἱ ἀντιδραστικοὶ καὶ ἐσυνάχθησαν τὰ Μακεδονικὰ τάγματα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κων/πολιν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατάρχου Σεφκέτ Μαμούτ πασᾶ καὶ τοὺς ὑπόταξεν.

Καὶ εἰς τὰς 14 Ἀπριλίου, ἡμέρα Τρίτη, ἔξεθρόνισαν τὸν Σουλτάν Χαμίτ καὶ ἔθρόνισαν τὸν Σουλτάν Μεμέτ Ἐφένδην Ε' (Πέμπτον).

1909.
111

Εἰς τὰς 15 Μαΐου ἔφυγεν ὁ Μητροπολίτης, ἐπῆγεν Γάνου καὶ Χώρας καὶ Σισανίου ἔξελέγη ὁ Παραμυθίας Ἱερόθεος.

Εἰς τὰς 2 Σεπτεμβρίου ἦλθεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Νικόλ. Μπέλιος μὲ 5 ἄνδρας μὲ σκοπόν νὰ κτυπήσῃ ἔναν Ρουμάνον Ζῆσον εἰς Ζιοπάνιον καὶ ἐφιλοξενήθη ἡμέρας 8 (δικτὼ) καὶ ἔφυγεν.

Εἰς τὰς 5 Ὁκτωβρίου πάλιν ἦλθεν καὶ ἐκάθισεν ἔνα ἑσπέρας ἐδῶ καὶ πάλιν ἔφυγεν.

Εἰς τὰς 7 Ὁκτωβρίου τὸν ἐπερίμεναν εἰς τὸ φυλάχτη τὴν γέφυραν καὶ τὸν ἐπυροβόλησαν, ἀλλὰ δὲν ἡμπόρεσαν νὰ τὸν φονεύσουν καὶ ἔφυγεν διὰ Τρίκαλα.

Τὸ 1910 Φεβρουαρίου 11 ἐπήγαμεν εἰς Λιαψίστι καὶ ἔγινε ἡ καταγραφὴ διὰ τὴν στρατολογία ἀπὸ 21 ἐτῶν μέχρι 26, τὸ ὅλον παιδιά (36) τριάντα - ἔξι τὸν ἀριθμόν.

Τὸ 1910 Μαρτίου 9 ἔως 13 ἔγινεν ἡ κλήρωσις τῶν στρατευσίμων.

112

Τὸ 1910 Ἰουλίου 13 ἥλθον καὶ ζητοῦν τρεῖς νέους τοῦ 21, ἀλλὰ οἱ νέοι εὑρίσκονται ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ.

Τὸ 1911 Μαρτίου 25 ἑτέθη ὁ θεμέλιος λίθος εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἅγίου Νικολάου εἰς ποτάμι. Τὰ ἔξοδα ἐσυνάχθησαν εἰς Ἀμερικὴν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ εὑρισκομένου χωριανοῦ μας· ἐδαπανήθησαν γρόσια τουρκικὰ 2.600 (ἥτοι δύο χιλιάδες καὶ ἑξακόσια).

Τὸ 1911 Μαρτίου 29 ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἐν κοράσιον τριετὲς, τοῦ Τούλια Καραθάνου, Σαρμανιώτου, ἐξ ἀπροσεξίας.

Ἄρχιμανδρίτης Νικόλαος.

1911 ἐπέστρεψεν ἡ θυγάτηρ Πούλιου Φίκα ἐκ τοῦ Ἐλληνικοῦ, ὅπου εἶχεν φύγει τὸ 1906, καὶ μάλιστα ἥλθεν ὑπανδρευμένη μὲ ἔνα Δολάτικον νέον Γεώργιον.

113

1911 Ἰουνίου 6 ἀπέρασαν δύο ὄπλαρχηγοί, Ν. Μπέλιος καὶ Γεώργης Σούλιος, μὲ 13 δπαδοὺς ὑπὸ τὸ πρόσχημα ληστάς· ἐκάθισαν εἰς ποτάμι ὥρας 12 καὶ ἔφυγον διὰ Ζουπάνιον. Τοὺς ἐπῆγεν ὁ Ν. Διαμαντῆς.

Εἰς τὰς 30 Ἰουλίου ἀπέρασαν δύο ἀντάρται καὶ ἐπῆραν ψωμὶ καὶ καπνά.

Εἰς τὰς 1 Αὐγούστου ἀπέρασεν ὁ ὄπλαρχηγὸς Θωμᾶς Βίτζ καὶ Κώστας Κρούντας Κωνσταντζιώτης μὲ 17 δπαδούς· ἐφιλοξενήθησαν ὥρας 24, μᾶς ἐφορολόγησαν καὶ ἔξ λίρας Τουρκικάς καὶ καπνὰ καὶ ἄλλα ψώνια γρόσια 50.

Ἄρχιμανδρίτης Νικόλαος.

Τὸ 1911 Σεπτεμβρίου 21 ἐπῆραν ἀγγάρεια ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ζῶα πέντε καὶ τὰ ἐβάσταξεν καὶ τὰ ἐργάσθηκαν ἔως 12 Ὁκτωβρίου καὶ πάλιν τὰ ἐπέστρεψεν ἐλεεινά, τοῦ δὲ Γεώργη Καπζέ τὸ μουλάρι τὸ ἐβάσταξεν καὶ τὸ ἐπλήρωσεν γρόσια χίλια ἑκατόν (1.100).

114

Τὸ 1912 πάλιν ἔγινε ψηφοφορία εἰς Ζουπάν διὰ ἐκλέκτορας δύο καὶ ἔξελέξαμεν Σεραφείμ, Ἡγούμενον τῆς Ἅγ. Τριάδος, καὶ Κοσμάν Γάρον.

Τὸ 1912 Μαρτίου 27 ἐπληρώσαμεν λίρας Τουρκικάς (ἀρ. 6) ἔξ ἡ Κοινότης διὰ τηλέφωνον καὶ οὕτε ἔκαναν τὰ κατεχράσθη τὸ Κομιτάτον "Ἐνωσίσις" καὶ Πρόοδος.

Τὸ 1912 Αὐγούστου 8 οἱ λησταὶ ἐπῆραν αἰχμάλωτον τὸν Ἅθανάσιον Κουλοσάκην καὶ ἐπλήρωσεν ἡ Μάνδρα τοῦ Γεωργίου Πούλιου ἡ Σιόλου λίρας δύωμ. τριάκοντα (30). Τοιουτοτρόπως τὸ ἔκανόνισαν οἱ λησταὶ καὶ τὸν ἔξυλοκόπησαν καὶ δυνατὰ τὸν Ἅθ. Κουλοσάκην.

115

Γράφω δι' ἐνθύμιον Ἅρχιμανδρίτης Νικόλ. Δ. Κοκόλης.

Τὸ 1912 Σεπτεμβρίου 16 οἱ ὄπλαρχηγοί Κ. Κρούντας καὶ Γεώρ. Σούλιος μᾶς ἐφορολόγησαν καὶ ἐδώσαμεν λίρας τεσσαράκοντα (40) καὶ φανέλλας τέσσαρας καὶ ἐσώβρακα τέσσαρα.

Εἰς τὰς 23 τοῦ ἵδιου ἐζήτησαν ἀγγάρεια ζῶα ἀπὸ τὸ χωρίον μας. Ἐδώσαμεν 100 γρόσια δῶρον εἰς τοὺς ζαπτιέδες καὶ ἀπηλλάχθημεν.

1912 Ὁκτωβρίου εἰς τὰς ἀρχάς ἐκηρύχθη πόλεμος μεταξὺ Τουρκίας 116 καὶ Μαυροβουνίου. Μετὰ δύο ἡμέρας ἐκηρύχθη πόλεμος Σερβίας καὶ Τουρκίας.

Εἰς τὰς 5 τοῦ Ὁκτωβρίου ἐκηρύχθη πόλεμος Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας ἐναντίον τῆς Τουρκίας.

Εἰς τὰς 7 Ὁκτωβρίου ἥλθον Ζαπτιέδες διαταγὴ φρικτή. Ζητοῦσαν ἄλογα, μουλάρια, βόιδια. Ἐδώσαμεν γρόσια 200 εἰς τοὺς ζαπτιέδες καὶ ἀπηλλάχθημεν.

Εἰς τὰς 13 τοῦ ἵδιου κατελήφθησαν τὰ Γρεβενά ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν.

Εἰς τὰς 19 τοῦ ἵδιου ἀπέρασεν ὁ ὀπλαρχηγὸς Ν. Μπέλιος μὲ / 25 ὀπαδοὺς 117 καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ χωρίου μας. Ἐτελέσαμεν δοξολογίαν καὶ ἐζητωκραυγάσαμεν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α' καὶ ἀπ' ἐδῶ ἐμετέβη εἰς Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς 20 τοῦ ἵδιου κατελήφθη καὶ τὸ Λιαψίστι, ἔδρα τῆς ἐπαρχίας μας, ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων.

Μετὰ 10 ἡμέρας ἐπέστρεψεν ὁ περιβόητος Μπεκίρ ἀγᾶ μὲ 150 ὀπαδούς καὶ ἐκατέλαβεν τὰ Λιαψίστι καὶ Γρεβενά, ἐπειδὴ ἦτον εὔκαιρα ἀπὸ Ἑλληνικὰ στρατεύματα: ἐκάθισεν ἐν ἐσπέρας εἰς Γρεβενά καὶ ἀνεχώρησεν καὶ πάλιν κατελήφθησαν ἀπὸ Ἑλληνικὸν στρατόν. Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα / ἐπυρπολήθησαν πολλὰ χωρία Ἑλληνικὰ καὶ Τουρκικά. Ἐκ τοῦ 118 χωρίου μας ἔκαναν λάφυρα Κώστας Τζούφας, Ν. Γούστιας, Κώστας Κομπουρέλας, Δημ. Κωσταβέλης, Ἡλίας Μαλτέσας, Νικόλ. Μπολογιάν καὶ Κώστας Σακαλῆς, δηλαδὴ σιτάρι, καλαμπόκι καὶ βόιδια καὶ ἄλογα.

30 Νοεμβρίου ἥλθεν ἡ ἀστυνομία εἰς Ζιοπάνιον.

1913.

Ιανουαρίου 1 ἥλθεν εῖς ἐνωματάρχης καὶ μὲ τέσσαρας χωροφύλακας καὶ εἰσέπραξαν ἀπὸ τὰ λάφυρα :

·Απὸ Κώσταν Τζούφαν γρόσια	216
·Απὸ Ἡλίαν Μαλτέσον »	150
·Απὸ Νικόλ. Μπολογιάν »	150
·Απὸ Σακαλῆν Κώσταν »	108

καὶ ἔτερες λίρ. δύωμ. πέντε, γρόσια 540 / δύο εἶχεν πάρει ἀπὸ ἔνα Τούρκον Πλαζομίτη, ὁ ὁποῖος ἔκανε ἀγωγὴ εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὸν Ἡλίαν Μαλτέσον καὶ Νικόλ. Μπολογιάν, τοὺς ἔδεσαν ἔως μισὴ ὥρα δύο ἐναντιώθησαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Ἐπῆραν καὶ ἀπὸ Κώστα Κομπουρέλ. ἀγελάδα	1
καὶ ἀπὸ Νικόλ. Γούσιαν ἀγελάδια	3
καὶ ἀπὸ Δ. Κωσταβέλη ἀγελάδια	2

Τὸ 1913 Ἱανουαρίου 18, ἐσπέρας μᾶς ἥλθον ἀπὸ χωρίον Κεράσοβον¹ τῆς ἐπαρχίας Κονίτζης 40 οἰκογένειες πρόσφυγες, ψυχαὶ ἔως 165 μὲ μοσχάρια, βοῦδια, γίδια καὶ πρόβατα καὶ τοὺς ἐφιλοξενήσαμεν ὥρας 36 καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησαν διὰ Γρεβενά. Στὸ χωρίον τους ἐμβῆκεν στρατὸς Τουρκικὸς καὶ πολῖται βασιβοζούκηδες καὶ τὸ ἐλαφυραγώγησαν.

1913 Ἱανουαρίου 20 ἐφεραν ἀπὸ Γρεβενὰ ὅπλα καὶ φυσίγγια καὶ τὰ 120 διεμοίρασαν ως ἔξῆς :

Ὀνόματα	"Οπλα	Φυσ.	Ὀνόματα	"Οπλα	Φυσ.
1. Γεώργ. Καπζές	1	150	14. Στέργ. Μπίγκας	1	150
2. Γεώργ. Σαμαράς	1	150	15. Κοσμᾶς Τζουμάκος	1	150
3. Στέργιος Μπίμπος	1	150	16. Στέργ. Κωσταβέλης	1	150
4. Ἄθαν. Νούλας	1	150	17. Κοσμᾶς Δραγατσούλης	1	150
5. Βασ. Καραγιῶργος	1	150	18. Γρηγ. Τασούλας	1	150
6. Θωμᾶς Σπανός	1	150	19. Χρ. Συλιτζῆς	1	150
7. Δημ. Μπαρμπαγιάν	1	150	20. Στ. Ντάλας	1	150
8. Δημ. Σπανός	1	150	21. Κλ. Κολουσάκης	1	150
9. Ἀπόσ. Ν. Βλάχος	1	150	22. Γεώργ. Δελῆς	1	150
10. Ἄθαν. Τρίσκος	1	150	23. Φίλιπ. Μαλτέσος	1	150
11. Δημ. Λότζος	1	150	24. Γεώργ. Κούρναβος	1	150
12. Στέρ. Καραγιῶργος	1	150	25. Ζῆσος Μπολογιάννης	1	150
13. Βασ. Τζάϊκας	1	150			

Ἐδόθησαν καὶ εἰς τὰ ἄλλα ὅπλα ὅπου εἶχαμεν ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας ἀπὸ 150 φυσίγγια τὸ ἐν καὶ συνεπληρώθησαν τὸ ὅλον φυσίγγια δικτὼ χιλιάδες.

1913.

Ιανουαρίου 28 ἐδώσαμεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν ἀλεύρι δκ. 350 πρὸς 5 δκ. ἡ οἰκία καὶ 20 δκ. φασόλια, διότι δὲν ἡμποροῦσαν νὰ φέρουν ἔνεκα τοῦ χειμῶνος καὶ τὸ ἐπήγαμεν εἰς Βορβοσκόν.

Τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου ἐσυνάξαμεν πρὸς 5 δκ. χορτάρι διὰ τὰ ζῶα τὰ κυβερνητικὰ καὶ τὸ ἐπήγαμεν εἰς Βορβοσκὸν δκ. 400 καὶ δύο φοράς ἐπῆγαν ἀγγαρεία ἀπὸ 7 ζῶα· ἐφόρτωναν εἰς Δοσκὸν² καὶ τὰ ἐπήγαιναν εἰς Φούρκα.

Εἰς τὰς 25 Φεβρουαρίου ἐσυνάξαμεν βοήθειαν διὰ τοὺς παθόντας ἐκ τοῦ πολέμου κατὰ διαταγὴν τοῦ διοικητοῦ ἐπιτρόπου γρόσια 400 καὶ τὰ

1. Κεράσοβο· Κερασών χωριό τῆς Ἡπείρου.

2. Δοσκό· ή Ντοτσκό· Δοτσικόν.

έμβάσαμεν εἰς τὸν Ἀστυνομικὸν Σταθμάρχην Ζουπανίου καὶ ἐστάλησαν.
’Αρχιμανδρίτης Νικόλαος Κοκόλης.

Τὸ 1913, Ἰουλίου 14 ἥλθεν ὁ διερμηνεὺς τοῦ διοικητικοῦ ἐπιτρόπου 122
Κυρ. Πρόδρομος καὶ ἐκάναμεν ἔρανον διὰ τοὺς πληγωμένους ἀδελφούς μας
στρατιώτας καὶ διὰ τὰ ὄφρανά, τὰ ὅποια ἔμειναν ἄνευ προστασίας· δραχμὰς
χίλιας τετρακοσίας ὀγδοήκοντα-έπτα (1487).

Εἰς τὰς 18 Αὐγούστου ἥλθεν διαταγὴ καὶ ἐσύναξαν ὅπλα τὰ δημόσια
γκρά καὶ ἐκεῖνα ὅποι μᾶς ἔδωσεν ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐκεῖνα ὅποι εἴχαμεν
ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας. “Εως 40 τὸν ἀριθμόν.

Τὸ 1914. Φεβρουαρίου 5.

Πρώτη φορὰ ἐπῆγαν κληρωτοὶ οἱ γεννηθέντες 1892 καὶ 1893: Δ. Ντρού-
γκας, Φίλιππος Μαλτέσος, Βασ. Τζούφας, Βασ. Καραβαγγέλης, Γρηγόρ.
Διαμαντής, Κων/νος Τζούβαλης, Ἀπόστ. Ν. Γιολτάς· ὁ Γρηγ. Α. Φίκας
ἥτον κουλὸς ἀπὸ τὸ χέρι τὸ ἀριστερὸν καὶ ἐπλήρωσεν δρ. 350, ὁ Σωτήριος 123
Δ. Μηλιόπουλος ἔκανεν ἀναβολὴν νὰ τελειώσῃ τὰς σπουδὰς εἰς Λύκειον
Θεσσαλονίκης καὶ οἱ δύο εἶναι ἀνυπότακτοι εἰς Ἀμερικὴν Νικ. Κούρνα-
βος καὶ Δημ. Λότζανος.

Μαῖου 5 ἕφεδροι ἐκατατάχθησαν τὸ 1890 καὶ 91: Εὐάγγελος Ἰω. Κατζό-
γιαννος, Στέργιος Β. Μηλιόπουλος, Ἀντώνιος Κ. Κεχαγιᾶς, Κων. Στέργ.
Κούπης, Ἰω. Χ. Γιάνκου καὶ ὁ Στέργ. Διαμαντῆς εύρισκονταν εἰς Ἀμερι-
κήν.

1915 Ἰανουαρίου 8.

Ἐκατατάχθησαν τὸ 1889 καὶ 1888: Νικόλαος Π. Κατζόγιαννος, Γεώργι-
ος Ἰω. Σαμαράς, Κοσμάς Κων. Ντραγατούλης, Θωμᾶς Γ. Μαλτέσος. Ὁ
Δημήτριος Ε. Κούρναβος καὶ Κων/νος Μπίγκας ἀπόντες εἰς Ἀμερικήν, ὁ
Στέργιος Β. Κωσταβέλης εἰς Σέρρας ἀπών.

Τὸ 1914 ἐκλήθη καὶ ἡ ἡλικία οἱ γεννηθέντες τὸ 1894.

Σεπτεμβρίου 8 ἔφυγον Χριστόδουλος Κατζόγιαννος, Βασίλειος Ντά-
λας καὶ Εὐάγγελος Γκούπης.

Τὸ 1915, Σεπτεμβρίου 8 ἐκλήθησαν αἱ ἡλικίαι οἱ γεννηθέντες τὸ 1886
καὶ 1887 διὰ Γυμνάσια: Στέργιος Μπίμπος, Γεώργ. Νουλόπουλος, Χρῆ-
στος Φήκας, Δ. Τζούβαλης, Εὐάγγελος Τσουμάκος καὶ ίατρὸς Ζάχου.

Τὸ 1915, Σεπτεμβρίου 12 ἐκηρύχθη Γενικὴ Ἐπιστράτευσις καὶ ἐπῆγαν
αἱ ἡλικίαι ἀπὸ 1886 ἕως 1893 τὸ ὄλον 26 παιδιὰ ἀπὸ τὸ χωρίον μας. Ἐπῆραν
καὶ 7 ζῶα καὶ τὰ δύο τὰ ἐπῆραν δπίσω.

Τὸ 1916, Ἰούνιος, ἔγινεν ἀποστράτευσις καὶ ἀπελύθησαν καὶ ἔμειναν
ὑπὸ τὰ ὅπλα δύο ἡλικίαι.

Τὸν Σεπτέμβριον ἥλθον Βενιζελικοὶ εἰς Ζιοπάνιον καὶ ἔψαλλαν ἀγια- 125

σμόν, κήρυξαν ἐπανάστασιν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς κυβερνήσεώς του.

Τὸ 1916, Αὐγούστου 20.

Ἐπῆγαν οἱ γεννηθέντες τῷ 1895 Ἀλέξανδρος Τσουμάκος, Βασίλ. Παπαδόπουλος καὶ Δημοσθένης Φήκας.

Τῇ 23ῃ Αὐγούστου ἀπέρασεν ἐν ἀερόπλανον ἐκ τοῦ χωρίου μας καὶ ἔθαύμασαν οἱ ἄνθωποι πρώτη φορὰν ὅπον εἶδον.

28 Ὁκτωβρίου 1916 ἥλθεν ἀπόσπασμα ὁ καπιτάν ¹ Ἀνδρέας ἐκ Κλεισούρας μὲ 12 ἄτομα καὶ ἐβάδισαν διὰ Μαέρην καὶ ἐκεῖ ἦτον Γουναρικὸς στρατὸς ἔως 35 ἄτομα καὶ ἐπολέμησαν ἔως 10 λεπτὰ τῆς ὡρας καὶ ἔφυγον ἔπειτα διὰ Ζιοπάνιον καὶ εἰς τὰ Κουτσομίλια τοὺς ἐπυροβόλησαν οἱ ἐπίστρατοι Ζουπανίου καὶ ἔφυγον διὰ Ζβόλιανη, ἐσύλλαβον καὶ ἐν αἰχμάλωτον οἱ Γουναρικοί.

Τὸ 1916, Δεκέμβριον, ἥλθον εἰς Ζουπάνη ἀποικιακὰ Γαλλικὰ στρατεύματα 126 ¹²⁶ Ἀραβες, Ἀλγερινοὶ καὶ ἔγινεν οὐδετέρα ζώνη.

1917, Ιανουαρίου 15, ἐπῆγαν ἀγγάρεια εἰς Πρασόγιαννη ¹, τοὺς ἐπῆραν οἱ Ἀραβες ζῶα 8, 6 γαιδούρια καὶ δύο μουλάρια· ἐπῆγαν δὲ Νικόλ. Γούσιας, Θωμᾶς Μαλτέσιος, Εὐάγγελος Κούρναβος καὶ Στέργιος Ντάλας καὶ μὲν μία ἐβδομάδα ἐπέστρεψαν.

Φεβρουαρίου 10 ἐπῆγεν καὶ ὁ Κώστας Τσούφας ἀγγάρεια εἰς Βορβοσκὸν μὲν ἐν ζῶον,

Ιανουαρίου 25 ἥλθεν ἀπόσπασμα Ἀραβες καὶ ἐπῆραν τὸν Βασίλειον Τσούφα καὶ ἐκάθισεν 12 ἡμέρας κράτησιν ἀνεκρίθη καὶ ἀθωώθη.

Ἐνθύμιον τῆς Πείνης.

127

Τὸ 1915 Σεπτέμβριον καὶ Ὁκτώβριον τὸ σιτάρι εἶχεν ἡ ὁκά λεπτά 75 ἔως 80, τὸ καλαμπόκι εἶχεν 40 ἔως 50 τὴν ἄνοιξιν, Ἀπρίλιον καὶ Μάιον. Τὸ 1916 ἔφθασεν ἔως 1 δραχμὴ καὶ 10 λεπτὰ ἡ ὁκά καὶ ὁ ἀραβόσιτος λεπτά 70. Τὸ 1916 Αὐγούστου, Σεπτέμβριον εἶχεν τὸ σιτάρι 1 δρχ. ἔως 20 λεπτά, ὁ ἀραβόσιτος 80 ἔως 90 λεπτὰ ἡ ὁκά. Τὸ 1917 ἀπὸ Ιανουάριον, Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον τὸ σιτάρι ἔφθασεν 3 δρχ. καὶ 4 ἡ ὁκά, ὁ ἀραβόσιτος 3 δρχ. ἡ ὁκά ἔπειτα ἀνέλαβεν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις καὶ ἐπρομήθευεν ἄλευρα ἀπὸ Κοζάνη καὶ Βέροιαν καὶ τὸ ἐπουλοῦσεν 1 δρχ. καὶ 60 λεπτὰ καὶ κάθε ἐβδομάδα ἐπήγαιναν ἀπὸ τὸ χωρίον μας ἀπὸ 10 ἔως 20 ζῶα καὶ ἔφερναν καὶ διεμοιράζονταν κάθε ἄτομον ἀπὸ μία μία ἔως μία καὶ μισή ὁκά καθ' ἐβδομάδα.

27 Μαρτίου 1917. Γράφω δι' ἐνθύμιον Ἀρχιμ. Νικόλαος

1. Πρασόγιαννη· Ηυρσόγιαννη.

°Η ζάχαρη ἔφθασεν δρχ. 8 χρυσᾶς, ὁ καφὲς δρχ. 8, τὸ ἔλαιον δρχ. 4 καὶ 128 δλα ἐν γένει τὰ εῖδη.

1917 Φεβρουαρίου 28.

°Ηλθεν ὁ Γαλλικὸς στρατὸς καὶ ἔκανε ἔρευνα διὰ ὅπλα· εἰχον δώσει αὐτηράς διαταγάς νὰ τὰ παρουσιάσωμεν καὶ εὑρῆκαν εἰς Ἀθανάσιον Νούλα ἐν ὅπλον καὶ φυσίγγια καὶ ἥθελαν τουφεκισθῆ, ὅλλα ἀπεδείχθη δὲν ἦτο ἴδικόν του τὸ ὅπλο καὶ ἀθωάθη. [Τοῦ ὅπλον τοῦ Λάμπρου, γύφτου ἀπόντος].

Τὰ στεῖρα γιδοπρόβατα τὰ ἐπίταξαν δλα εἰς τὸ χωρίον μας, ἔως 30, καὶ τὰ ἐπλήρωσαν ἀπὸ 9 δρχ. τὸ ἐν· ἐπίταξαν καὶ 3 ἀγελάδας καὶ ἐπλήρωσαν τὸ κρέας πρ. 1,30 δρχ. γαλλικές.

Τὸ 1917 Μάϊον. Πεῖνα. Τὸ σιτάρι τὸ κιλὸ 75 ἔως 80 δραχμὰς [χρυσᾶς]. Τὸ καλαμπόκι τὸ κιλὸ 50 ἔως 60 δραχμὰς [χρυσᾶς]. Εἰς τὴν ἀγορὰν Τσοτυλίου :

1917.

129

Μαΐου 1η ἐπῆραν σφάγια δέκα ἀπὸ Ἀθ. Κουλοσακὴν καὶ Τούλαν Καραθάνου καὶ τὰ ἐπλήρωσαν τὴν δκὰ πρ. 14,50 Ἑλληνικάς.

1917.

°Απριλίου 7 — ἐπήραμεν ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἐκ Ζουπανίου ἀλεύρι 200 πρὸς μισὴ δκὰ τὸ ἄτομον πρὸς δρχ. 1,60. Διοικητὴς ἦτον ὁ λοχαγὸς Μανγκώ.

Τῇ 18ῃ °Απριλίου ἐπήραμεν ἔτερες δκάδες 400 καλαμποκίου πρὸς 2 καὶ 20 τὴν δκὰ ἐστοίχισεν· λοχαγὸς Κοσέν.

Τῇ 11ῃ Μαΐου ἐπήραμεν δκάδες 450 πρὸς 2,25 λεπτὰ σιτάρι καὶ καλαμπόκι ἀναμεμειγμένα καὶ ἐτρέχαμεν δλοὶ μὲ τὰς σακκούλας καὶ ἐπήραμεν τὴν δκὰ· Δυστυχία! Φρίκη!

1917. °Ιουνίου 10 εἰς τὴν ἀγορὰν Τσοτυλίου τὸ σιτάρι ἔφθασε τὸ κιλὸ δρχ. 100, δηλ. ἡ δκὰ δρχ. 5 [χρυσᾶ], τὸ καλαμπόκι δρχ. 80, ἡ δκὰ δρχ. 4.

Μαΐου 25 ἀπέρασεν ἔτερον ἀερόπλανον ἐκ τοῦ χωρίου μας.

Τῇ 14 °Ιουλίου ἐσηκώθησαν τὰ ἀποικιακὰ Γαλλικὰ στρατεύματα καὶ ἔγινεν οὐδετέρα ζώνη πέραν τοῦ Κωνσταντζίου καὶ ἦλθεν ἡ Ἑλληνικὴ ἀστυνομία εἰς Ζιοπάνιον.

Εἰς τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου τὰ γεννήματα τὰ ἐπιτάξει ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐπήγαιναν εἰς Κοζάνην καὶ ἔπαιρναν τὸ σιτάρι πρὸς 1 δρχ. καὶ 5 λεπτὰ τὴν δκὰ καὶ τὸ κριθάρι λεπτὰ 85 καὶ ἐστοίχιζεν ἔως ἐδῶ 1,53 δρχ. καὶ παραχωροῦν τὸ κάθε ἄτομον 150 δράμια τὴν ἥμέραν· τὸν μῆνα δκάδες 11 καὶ 100 καὶ παίρνουν οἱ ἄνθρωποι νὰ διαχειμάσουν.

°Ο ἀραβόσιτος ἐστοίχιζεν ἔως 1 δρχ. καὶ 0,43 λεπτά.

131

Τὸ 1918, Ἱανουάριον.

Τὸ κρέας τὸ χοιρινὸν ἔφθασεν δρχ. 10 - 12,

Τὸ κρέας τὸ πρόβειον καὶ γίδειον δρχ. 7,

Τὸ βούτυρον δρχ. 15 - 18,

Ἡ λίγδα χοίρινη δρχ. 12 - 15,

Τὸ ἐλαιόλαδον δρχ. 7 - 10,

Τὸ τυρὶ δρχ. 8,

Τὸ τυρὶ μπάτζος δρχ. 6,

Ζάχαρι ἀπὸ 8 - 15 - 18,

ρύζι 8 - 10.

Καὶ ἔλλειψις μεγάλῃ.

Γίδα καὶ κατσίκι δρχ. 100 - 120,

Προβατό μὲ ἄρνι 95 - 105.

Ἄπριλίου 27, ὁ Ἡλίας Ἀθ. Μαλτέσος ἔπεσε εἰς δυσμένεια τῶν Γάλλων καὶ ἐφυλακίσθη ἥως δέκα ἡμέρες εἰς Τσοτύλιον καὶ ἔπειτα ἐδραπέτευσεν καὶ ἔφυγεν διὸ Ἡπειρον.

1918, Ἰουνίου 17, ἀπέρασαν δύο ἀερόπλανα καὶ εἰς τὰς 28 ἀπέρασεν ἔτε- 132
ρον ἀερόπλανον.

Τὸ 1922 Αὔγουστος.

Ἐγινε μεγάλη ἡττα εἰς τὸν στρατόν μας ἀπὸ τὸν Μουσταφὰ Κεμάλη.

Αἰχμάλωτοι χιλιάδες 55,

Τραυματίαι » 40,

Νεκροὶ » 10.

Ἄπὸ τὸ χωρίον μας δύο αἰχμάλωτοι: Χρῆστος Κομπορέλας καὶ Β.
Παπαδόπουλος. [Ο Χρῆστος ἀπέθανεν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ].

Τὸ 1925 πείνα μεγάλῃ

Τὸ σιτάρι ἡ ὁκὰ δρχ. 8 ἕως 10,

Τὸ βούτυρον ἡ ὁκὰ δρχ. 40,

Τὸ ἔλαιον ἡ ὁκὰ δρχ. 30,

Τὸ λίπος χοιρινὸν ἡ ὁκὰ 40,

Ζάχαρη 30,

φασούλια 14.

Γράφω διὰ ἐνθύμιον Ἀρχιμ. Νικόλ. Κοκόλης.

Δι' ἐνθύμιον.

1923 Μάρτιος· Λίρα Ἀγγλίας δρχ. 415,

Τουρκίας δρχ. 370,

Δολλάριον Ἀμερικῆς δρχ. 100.

[Τὸ 1923 κατὰ μῆνα.

Ανηγέρθη τὸ κωδωνοστάσιον δοθὲν κατ' ἀποκοπὴν 12 χιλ. δραχμῶν διὰ τὴν κτιστικὴν μόνον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Τασιούλα Φήκα καὶ Ν. Γκαπζέν τὸ ὅλον ἐστοίχισεν ἔως 17.000 δι' ἑράνων τῶν ἐν τῷ χωρίῳ διαμενόντων καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ, Κωνσταντινουπόλει, Θεσσαλονίκῃ, Ἀδριανουπόλει, Λαρίσῃ, Χαλκίδι καὶ λοιπῇ ἀλλοδαπῇ Λιμποχοβιτῶν καὶ τινῶν ξενοχωριτῶν.

Κατάλογος τῶν συνδραμόντων εἰς δραχμάς (45 τὸ δολλάριον)

Δημ. Τζούβαλης	(833,30 + 100)	933,30
Γεώργ. Τζότζολας		833,30
Δημ. Λότσιος		833,30
Ἄδελφοι Νικολαΐδη		500
Βασίλ. Κουρναβίδης	(279 + 100)	379
Κων. Κατζόγιαννος	(174,40 + 100)	274,40
Ἄδελφοι Κ. Κεχαγιᾶ	(277 + 50)	329
Νικ. Μπουλογιάννης		250
		<hr/>
		α. 4.332,30

Παναγιώτης Τζούφας		174,40	134
Κωνσταντίνος Τζούφας		75	
Εὐάγγ. Τσομάκος		104,65	
Στέργιος Μπίμπος		104,65	
Θεόδωρος Μπίμπος		50	
Νικόλ. Κατσαρὸς		100	
Ίωάν. Ζάχος (ἰατρὸς)		100	
Δημ. Κοκόλης		100	
παπα - Νικόλαος		75	
Στέργιος Καραγιᾶργος		100	
Νικόλ. Γκαπζές		100	
Ζάχος Μπαρμπαγιάννης		200	
Νικόλ. Σαμαρόπουλος		200	
Ἄθαν. Λότσιος		200	
Στέργιος Κομπορέλας	(174,40 + 25)	199,40	
Ἄλεξ. Παπαδόπουλος	}	(174,40 + 25)	199,40
Ἄθαν. Παπᾶ			
Δημ. Κουρναβίδης		174,40	
Εὐάγγελος Κουρναβίδης	50	224,40	
		<hr/>	
		β . 1.223,20	

Νικόλ. Γούσιας	100
΄Ηλίας Μαλτέσιος	100
Βασίλ. Τζιμοτζέλας	100
΄Ανδρέας Κυρατζῆς (Μιραλῆ)	100
Βασίλειος Καραγιώργος	100
Δημ. Σπανός	100
Κωνστ. Σακαλῆς	100
Δημ. Σαμαρινίδης	100
Δημ. Ζ. Τζούφας	100
Κων. Τσούβαλης	100
	<hr/>
	γ. 2.083,70.

Γρηγόριος Διαμαντῆς	(69,75 + 50)	119,75
Δημ. Άλεξόπουλος	75	
Νικόλ. Καραθάνος	62,50	
Τζήμας Καραθάνος	50	
Γιάνινα Άλεξόνυμφη	50	
Νούλας Κυρατζῆ (Μιραλῆ)	50	
Στέργιος Δρούγκας	50	
΄Αθαν. Νούλας	50	
΄Αντών. Τζιμοτζέλας	50	
Κοσμάς Δραγατούλης	50	
Γρηγ. Φήκας	50	
΄Ιωάννης Βράμπας	50	
Γεώργ. Κατσόγιαννας	50	
Γεώργ. Τζούφας	50	
Κων. Κολοσάκης	50	
Θωμάς Σπανός	50	
Γεώργ. Σαμαράς	50	
Γεώργ. Τσαρνός	50	
Στέργ. Κωσταβέλης	40	
Δῆμος Νικολαΐδης	50	
΄Ηλίας Στεργιάδης	30	
	<hr/>	
	δ. 1.127,25.	

Βασίλ. Τσάϊκας	30	135
Χριστόδ. Ζήκου	30	
΄Ιωάν. Στεργ. Τζούφας	30	
Χρίστος Φήκας	30	

Δημ. Μπαρμπαγιάννης	25
Γεώργ. Μπουλογιάννης	25
Ζήσης Τζούφας	25
Κώτσινα Ζαχαριάδου	25
Γλυκερία Κουριαβίδου	25
Νικόλαος Κατζόγιαννης	25
Όλγα Κατσόγιαννη	25
Κοσμᾶς Τσομάκος	25
Χρίστος Καραβαγγέλης	25
Ζήσης Μπουλογιάννης	25
Φίλιππος Μαλτέσιος	25
Νικ. Γιάγκος	25
Ήλιας Παπανικολάου (Μαγέρι)	25
Δημοσθ. Φήκας	25
Γεώργ. Φήκας	25
Χρῆστος Συλιτζῆς	25
Γεώργ. Δελῆς	25
	<hr/>
ε.	505
Νικ. Τσαρνδός	25
Άθαν. Φήκας	25
Γεώργ. Καρανίκος	20
Στέργιος Δάλας	15,50
Ζήσινα Τριανταφύλλου	7
Πανάγιο Νουλοπούλου	5
	<hr/>
στ.	97,50

Μεταφορὰ τῶν ἄνω ποσῶν :

α	4331,30
β	1223,20
γ	2083,70
δ	1127,25
ε	505
στ	<hr/> 97,50
	9368,95 δρχ.
	<hr/> 10868,95].

*Εκ Κ/λεως σταλεῖσαι 1500

[Ἐτος 1925 τῇ 22 Ὁκτωβρίου, ἡμέραν Πέμπτην, δ συγχωριανός μας 136
 Κώστας Κατσόγιαννης ἐξῆλθεν ἀπὸ πρωῖας εἰς κυνήγιον μὲ τὸ σκυλὶ τοῦ Γ. Τζότζολα μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ μεσημέρι στὸ σπίτι του. Τῇ 8ῃ ὥρᾳ τὸν εἶδεν ὁ Ἀθανάσιος Σαμαράς εἰς τῆς Κωστάκως τὰ κάστανα κυνηγῶντα καὶ διευθυνόμενον ἄνω πρὸς τὸν Σμόλικαν. Τῇ 11ῃ ὥρᾳ τὸ σκυλὶ ἐπέστρεψεν στὸ χωρίο (ἀπὸ τὸν δρόμον ἄνω Μπλαντόρως) μόνον, μὲ τὴν ἄλυσον στὸν λαιμὸν του. Ὁ Κώστας δὲν ἐπέστρεψεν καὶ τὸ βράδυ ἀκόμη. Διὸ ἀνησύχησεν ἡ οἰκογένειά του καὶ ἐπῆγεν ὁ Βαγγέλης γαμβρός του (Καραθάνος) εἰς τὴν Μαέρην μήπως ἐπῆγεν ἐκεῖ ἢ μήπως τὸν εἶδεν τις εἰς τὸ Σιντούκι ἀπὸ τοὺς τσολνῶντας τὰς καστανέας Μαγειριώτας. Ἐπέστρεψεν ἄπρακτος· καὶ μετά, ὁ Βαγγέλης μὲ Κώσταν Μπίγγαν καὶ Ἰωάννην Σακαλῆν ἐπῆγαν κατὰ τὸν μύλον, τῆς Γκάτσινας τὰ δένδρα καὶ Παλιόκαστρον ἐρευνῶντες καὶ καλοῦντες μήπως ἵτο πεσμένος που καὶ δὲν ἡμποροῦσε νὰ σηκωθῇ, ἀλλὰ ματαίως, καὶ τῇ 11ῃ ἐπέστρεψαν. Τὸ πρωΐ τῆς ἐπιούσης Παρακευῆς πάλιν ἐξῆλθον εἰς ἔρευναν περὶ τοὺς δέκα διερευνήσαντες μέχρι τῆς μεσημβρίας ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ τῆς Κωστάκως τὰ κάστανα μέχρι τοῦ Παλιοκάστρου ἄνω, κάτω, δεξιά, ἀριστερά, ἀλλὰ πάλιν ματαίως. Ἡλθεν ἐκ Ζουπανίου καὶ ὁ ἀστυνόμος, δστις ἄφησεν ἐδῶ ἔνα χωροφύλακα συστήσας νὰ ἐρευνήσουν πάλιν. / Διὸ μετὰ μεσημβρίαν ὅμας ἐκ 10 ἀτόμων (Βασιλ. Τζιμοτζέλας, Γ. Τζότζολας, ὁ χωροφύλακας, Β. Κουρναβίδης, Χριστοδ. Ζῆκος, Δημ. Τζάμας, Εὐάγγ. Καραθάνος, Δημ. Σακαλῆς καὶ 2 ἄλλοι) ἐκίνησαν πρὸς τοῦτο. Οἱ 4 τελευταῖοι ἐχώρησαν ἀπὸ τὸ Κάλφα πηγάδι πρὸς τὰ κάτω. Οἱ 6 πρῶτοι ἀπὸ τὸ Μαυραδάκι ἐβάδισαν (εἰς μέτωπον 40 - 50 μέτρων) πρὸς τὴν Σμούρδαν, ἔγυραν πρὸς Σεντούκι, διῆλθον τὸ δάσος τὸ Μαγειριώτικον καὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παλιοκάστρου, οὐδὲν ὅμως ἔχνος ἀνεῦρον καὶ κατῆλθον εἰς τὸ Πηγάδι τοῦ Καρακώστα. Ἐκεῖ ἐκάθησαν περὶ τὰ 20 - 30 λεπτά, συνομιλοῦντες καὶ γνωματεύοντες καὶ καταλήξαντες εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐνέπεσαν εἰς ἐνέδρα ληστῶν τυχαίως, οἵτινες, κρατήσαντες αὐτὸν τὴν ἡμέραν, τὴν νύκτα τὸν ἐσυμπαρέλαβον μεθ' ἔαυτῶν, ἢ διὰ νὰ τοῖς δεῖξῃ τὸν δρόμον ἢ ἐκ φόβου μὴ τοὺς προδώσῃ, καὶ βεβαίως ἀπόψε ἢ αὔριον τὸ πρωΐ ἢ αὐτὸς θὰ ἐπέστρεψεν ἢ εἰδησις θὰ ἥρχετο. Ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ταύτη ἀναπαυθέντες καὶ μὲ ἐλαφρυνθεῖσαν καρδίαν ἐστηκάθησαν, ἵνα ἐπιστρέψωσι στὸ χωρίο. Πρῶτος ὁ Β. Τζιμοτζέλας, μόλις ὅμως ἐπροχώρησε 2 - 3 βήματα, βλέπων πρὸς τὰ κάτω ἥρχισε κραυγάζων: Νά τος! ὁ μπάρμπας μου! ἐδῶ εἶναι! νά τος! καὶ ὥριησε πρὸς τὸ 4 - 5 μέτρα ἀπέχον ἐκ τῆς βρύσεως κάτωθι μέρος κλαίων: "Αχ! μπάρμπα μου! μπάρμπα μ?! μπάρμπα! / Κατήλθομεν καὶ οἱ 4 ἄλλοι (τοῦ Δ. Τζάρου χωρισθέντος ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ Παλιοκάστρου). Ἐκεῖ εὑρέθημεν πρὸ φρικαλέου θεάματος. Ὁ Κ. Κατζόγιαν-

137

138

νης ἔκειτο ἀκίνητος, πλαγιασμένος εἰς τὸ ἔδαφος (πράσινον καὶ δλίγον κατωφερές), τὴν δεξιὰν πλευράν, τὸν δεξιὸν πόδα τεντωμένον, τὸν ἄριστερὸν δλίγον ἀνασηκωμένον (τὴν ἄκραν τοῦ ὑποδήματός του τσακισμένην δλίγον, ώς ἀκούμβησαν εἰς ἐξέχον δλίγον χῶμα) τὴν δεξιὰν χεῖρα τεντωμένην δριζοντίως καὶ μεταξὺ τῶν δακτύλων κρατῶσαν τὸ μικρὸν τσιγαρέττου του (καὶ παρ' αὐτὸ πεσμένον τὸ τσιγάρον σῶν κατὰ τὰ 3/4), τὴν ἄριστερὰν χεῖρα ἐναγκαλιζομένην τὸ δίκανόν του (ἔχον σηκωμένους καὶ τοὺς δύο πετεινοὺς καὶ σῶα τὰ ἐντὸς φυσίγγια), τὴν δὲ κεφαλὴν ὑπτίαν (μπρούμυτα, χωμένην) εἰς τὸ ἔδαφος. Ἀφελόντες τὸ τουφέκιον ἐγυρίσαμεν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. "Ητο πτῶμα! Τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ὅψιν φρικτὴν καὶ ἀγρίαν! "Ενεκα τοῦ βάρους τοῦ σώματος εἰς τὸ ἐπικλινές ἔδαφος ὥθουντος αὐτὸ πρὸς τὰ κάτω) καὶ τοῦ προσώπου χωμένου εἰς τὰ χόρτα τοῦ ἐδάφους (περισσότερον τοῦ ἄριστεροῦ μέρους), τοῦ ἄριστεροῦ προσώπου τὸ ἄνω χεῖλος ἥτο συμπεπιεσμένον πρὸς τὰ ἄνω, ὡστε ἐφαίνοντο οἱ δδόντες, τὸ ἄκρον τῆς μύτης ἥτο συμπεπιεσμένον καὶ λευκόν, τὸ ἄνω βλέφαρον καὶ τὰ φρύδια ἀνασηκωμένα πρὸς τὸ μέτωπον καὶ ἀνοικτὸν τὸν δφθαλμὸν (προβλέποντα ἀγρίως)! / Εἰς ὅλον δὲ τὸ πρόσωπον ἦσαν τὰ ἀποτυπώματα τῶν χόρτων. Ἐμείναμεν ἄναυδοι καὶ τρέμοντες ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, οὐδεὶς ἔξ ήμδων εἶχεν εὑρεθῆ πρὸ τοιούτου θανάτου. Ός φαίνεται, ἀφοῦ ἐκυνήγησεν μέχρι τῆς 10ης ὥρας ἥλθεν ἐκεῖ (ἐπιστρέφων διὰ τὸ σπίτι καὶ ἐκάθισεν διὰ νὰ ἀναπαυθῇ καὶ ἐπειτα ν' ἀρχίσῃ καταβαίνων πρὸς τὴν Μπλαδόρην. "Εδεσε τὸν ἄλυσον στὸ σκυλί, καὶ ἐκάπνισε 3-4 ἐκεῖ τσιγάρα καὶ παρεδόθη εἰς σκέψεις καὶ στενοχωρίας, (εἶχε τοιαύτας ἔνεκα ἐπιταγῶν τινων σταματηθεισῶν καὶ ἐπιστρεφομένων ἔνεκα ἀπωλείας 4 ἐν τῷ ταχυδρομείῳ καὶ λάθους τινὸς γινομένου) καὶ ἐκεῖ τῷ ἥλθεν ἐγκεφαλικὴ συμφόρησις (ώς εἶπεν ὁ τὴν ἐπαύριον ἐλθὼν ἰατρὸς) καὶ στρέψας τὴν κεφαλὴν ἐξεψύχησεν. — Μολονότι δὲ εἶχον περάσει 30 ὥραι ἀπὸ τοῦ θανάτου οὐδεμίαν δσμὴν εἶχεν. — Τότε ὁ Δ. Τζιμοτζέλας ἔφυγε δρομαίως στὸ χωριό (ήμεις δὲ ἐκαλέσαμε καὶ τοὺς ἄλλους 4) καὶ μετ' δλίγον ἐλθόντων ἀπὸ τὸ χωριό καὶ πολλῶν ἄλλων μετεφέραμε στὸ σάΐσμα τὸν νεκρόν, τὴν δὲ αὔριον Σάββατον ἔγινεν ἡ κηδεία του.

1925 Δεκεμβρίου 24. Ἐκρεμάσθη εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ναοῦ μας ἡ νέα μεγάλη καμπάνα, δωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν Λαρίσῃ μενόντων συγχωριανῶν μας Στεφάνου καὶ Γεωργίου (Γούλα) Κων. Γκιουκαίων (στοιχίσασα αὐτοῖς περὶ τὰς 6 χιλ. δραχμὰς χαρτίνας). Χρυσᾶς περὶ 360. Τὸ δολλάριον 70 - 75].

Τὸ 1925 καὶ 1926 ἔως Ιούλιον ἡ λίρα Ἀγγλικὴ ὑψώθη δρχ. ἔως 395,
Τουρκικὴ ὑψώθη δρχ. ἔως 360,
εἰκοσόφραγκον ὑψώθη δρχ. ἔως 300.

139

140

Ἐνεκα τῆς ὑψώσεως τοῦ συναλλάγματος τὸ σιτάρι ἡ δκὰ δρχ,	10,
ἀραβόσιτος	7,
ζάχαρι	22,
καφὲς	85,
ἄλαιον	36,
ὄρυζα	18.

Καὶ ὅλα τὰ εἴδη ὑψωμένα.

Γράφω δι' ἐνθύμιον Ἀρχ. Νικόλαος.

Θεσσαλονίκη

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τὸ Πάσχα τοῦ 1966 ἡ νέα διαλεχτὴ φιλόλογος δ. Δέσποινα Κουκόλη, ἔγγονὴ τοῦ παπα-Νικόλα Κοκόλη, πῆγε νὰ μείνῃ γιὰ λίγες μέρες στὸ Διλιόφο. Ἐκεῖ, καθὼς ἐρευνοῦσε ὅ, τι ἔμεινε ἀπ' τὸ ἀρχεῖο τοῦ παποῦ της παπα - Νικόλα, ποὺ βρίσκεται τώρα στὸ σπίτι τῆς θείας της κ. Βασιλικῆς Κεχαγιᾶ, κόρης τοῦ παπα - Νικόλα, βρῆκε καὶ τὸ παρακάτω ἔγγραφο. Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ σὲ δίφυλλο χαρτὶ πόστας μὲ ὑψος 0,26 καὶ πλάτ. 0,205, μὲ ὥραῖα γράμματα, ἀλλὰ καὶ μερικὲς ἀνορθογραφίες, πιάνει δυὸ περίπου σελίδες. Ἀπ' τις πληροφορίες ποὺ μπόρεσε νὰ συγκεντρώσῃ ἡ δ. Κουκόλη μαθαίνουμε πώς τόχει γράψει ἔνας ἀπ' τοὺς τρεῖς ὁπλαρχηγοὺς ποὺ ὑπογράφουν. Αὐτοὺς οἱ Λιμποχοβίτες τοὺς ἦξεραν, ἀλλὰ μὲ τὰ ψευδώνυμά τους, δσοι εἶχαν, δπως τὰ σημειώνω δίπλα στ' ὄνομά τους μέσα σὲ παρένθεση κι δπως τάχουμε συναντήσει καὶ στὸ Ἡμερολόγιο.

Ἡ ἱστορικὴ ἀξία τοῦ ἔγγραφου αὐτοῦ εἶναι αὐτονόητη, ἀλλὰ ἐμᾶς ἔδω, μᾶς ἐνδιαφέρει γιατὶ ἔρχεται νὰ τονίσῃ τὴν τόσο μεγάλη προσφορὰ στὸ Μακεδονικὸ Ἀγώνα τοῦ μικροῦ χωριοῦ Λιμπόχοβου καὶ νὰ συμπληρώσῃ τὴν προσωπικότητα καὶ τῶν ἄλλων Λιμποχοβιτῶν βέβαια, ποὺ βλέπουμε στὸ Ἡμερολόγιο, ἀλλὰ προπάντων τοῦ ἴδιου τοῦ παπα - Νικόλα

ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Ἐν Ὁνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πατρίδος

Οἱ ὑποφαινόμενοι ὁπλαρχηγοὶ τοῦ σώματος τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Ἀλιάκμονος Ἑλληνικῶν Μακεδονικῶν σωμάτων τοῦ Ἀρχηγοῦ Κυρίου

Στεφάνου Μάλλιου συνελθόντες σήμερον τῇ 3ῃ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1905 ἐν τῷ χωρίῳ Λιμποχόβῳ καὶ ἐν τῷ Σχολείῳ διωρίσαμεν Ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐκ τῶν Κυρίων ἵερέως Παπα - Νικολάου, Κυριαζῆς Κώστα, Κώστα Τζιούφα, Ἀθ. Τζιούφα, Κώστα Τέγου, Γεωργίου Νικολάου, Κώστα Νίκου, κατοίκων τοῦ ἀνωτέρω χωρίου, ἵνα ἡ εἰρημένη Ἐπιτροπὴ χάριν τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ αἰσθήματος συντρέξωσιν καὶ προστατεύσωσιν ἐκ συμφώνου μέχρι ράνιδος αἴματος τὰ Ἑλληνικὰ Μακεδονικὰ Σώματα ἀπὸ πᾶσαν προδοσίαν, μυστικὴν ἐχθρικὴν συμμορίαν καὶ ἀπὸ πᾶν τυχαῖον παρουσιαζόμενον δυσάρεστον συμβὰν εἰδοποιοῦντες ἡμᾶς ἡ καὶ πᾶν Ἑλληνικὸν Μακεδονικὸν Σῶμα περιφερόμενον πλησίον τῆς περιφερείας μας, εἰδοποιοῦντες ὡσαύτως ἡμᾶς, ἐὰν ἀνακαλύψωσιν προδότην τινὰ μυστικῶς, ἵνα ἐκτελέσωμεν τὰ διατασσόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου Ἑλληνικοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου, παρέχοντες εἰς ἡμᾶς πᾶσαν εὐκολίαν τροφῶν κλπ., ἔχοντες ἐπίτηδες ἄνθρωπον διοριζόμενον παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μεταβίβασιν πληροφοριῶν ἐπειγουσῶν καὶ ἐγγράφων.

Διὸ συνετάχθη τὸ παρόν, ὅπερ ἀναγνωσθὲν μεγαλοφάνως ὑπεγράφη παρ' ἡμῶν καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπιτροπὴ

Οἱ ὁπλαρχηγοὶ

Παπα - Νικόλας Δ.

Θωμᾶς Μπέλλας

Κυριαζῆς Κώστας (Κυριαζῆς Δελῆς Μουχτάρης)

Λούκας Κόκκινος (Καπετάν Λούκας)

Κώστας Τζιούφας

Διαμάντης Τσιάπρας (Καπετάν Διαμάντης)

Ἀθανάσιος Τζιούφας (ὁ Δάσκαλος)

Κώστας Τέγος (Κώστας Σπανός ἢ Γκουνταής)

Γεώργιος Νικολάου (Γεώργιος Μαλτέσιος ἢ Μακρῆς)

Κώστας Νίκου (Κώστας Καρανίκος)

Ἡλίας Ἄγγελιοφόρος (Ἡλίας Μαλτέσιος)

Π Ι Ν Α Κ Α Σ
ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

A.

Ἀβδήπασας :
 Ἀβδοὺλ Χαμίτ : 281
 Ἀγγαρεία : 263, 266, 267, 270, 272, 273,
     279, 299, 300, 301
 Ἀγγαρεία Βασιλική : 270
 Ἀπτοὺλ Ἀξίζ : 269, 271
 Ἀπτοὺλ Μετέζιτ (Σουλτάν) : 265, 268
 Ἀγιος Ἀθανάσιος : 279
 Ἀγίου Νικολάου παρεκκλήσιον : 299
 Ἀγίας Τριάδος μονή : 269
 Ἀγύρται : 283
 Ἀδάμος : 264, 267
 Ἀδριανούπολις : 262, 263, 264, 279
 ἀερόπλανον : 304
 Ἀθανασιάδινα : 273
 Ἀθανάσιος ὁ ἀπό Κώου : 261, 262
 Ἀθῆναι : 273, 287
 ἀκαρέκα : 271
 ἀκρίβεια : 276
 ἀλαττάς : 266
 ἀλβανικός : 262
 Ἀλβανός : 263, 266, 267, 272, 273, 274
 Ἀλβανός Χρίστος : 291
 Ἀλέξανδρος μητροπολίτης : 270
 ἀλεύρι : 301
 Ἀλήμβηες μαμούρης : 272
 ἀμάθεια : 279
 Ἀμβρόσιος : 271
 Ἀμερική : 293, 299
 Ἀμελικόν : 283
 Ἀμπιτήν Βέης : 272
 Ἀναγνώστου Γεωργ. : 291
 Ἀναγνώστου Νικ. : 274
 Ἀντάρας Κώστας : 275
 ἀντάρτες ἀπειθεῖς : 291
 ἀντάρτης : 275, 287
 ἀνταρτικὰ γρόσια : 291

ἀντιδραστικοί : 298
 ἀποικιακά στρατεύματα : 303
 Ἀπτοὺλ Χαμίτ Χαν : 271
 Ἀραβες : 303
 Ἀρβανιτόβλαχος : 277
 Ἀργυρόκαστρον : 266
 Ἀργυροπούλι : 275
 Ἀρκούδας : 285
 ἀρματολίκι : 263
 ἀρματολοί : 264
 Ἀσλάν Βέης : 263
 ἀστυνομία : 300
 Ἀχμέτ Ρεζά Βέης : 298.

B.

Βαγγέλης ὄπλαρχηγός : 289
 Βάγια : 287
 Βακάλης Παπακωνσταντίνος : 289
 Βακαλόπουλος Ἀπόστ. : 260
 Βαλή πασάς : 264
 Βαμβακάς Χαρίσιος : 298
 βασιθουζούκηδες : 301
 βαρβαρότης : 279
 Βέργα σῶμα : 285
 Βάρδας Γεωργ. : 284, 289
 βάση : 266
 Βασίλειος Παπαδημήτρης : 284
 Βέηδες : 263, 266
 Βέροια : 288
 βήχας : 269
 Βιβίστι : 287, 288, 291, 292
 Βίτζ Θωμᾶς : 299
 Βιτόλια : 263, 264, 268, 272, 286
 Βλαχόπουλος Ἀντων. (Λίτζας) : 287
 Βλαχοστέργιος : 264
 βλαχοχώρια : 267
 Βοῖου ἐπαρχία : 257
 Βορβοσκό : 273, 285, 293

Βόσνα : 272
 Βοχορίνα : 273, 291
 Βουλγαρία : 274, 281
 βουλευτής : 298
 Βουλή : 298
 Βράμπας Πούλιος : 268
 Βράμπας Νικ. : 276
 Βράμπας Γεωργ. : 284
 Βραχοπλαγιά : 257
 Βρόστανη : 274

Γ.

Γάνου και Χώρας : 298
 Γάρος Κοσμάς : 229
 Γάτζος Γεώργιος : 289
 Γενή Παζάρ : 290
 γέννημα (τὸ) δημητριακό : 304
 Γεώργιος Α : 300
 Γιαγιάμπετης : 266
 Γιάνκος Ἰωάννης : 302
 Γιάτζος Βελίκο : 263
 Γιολτάς Νικ. : 302
 γιούσμπασης : 275
 Γκάρας Νικ. : 292
 Γκέκηδες : 267
 Γκούπης Κώστας : 279
 Γουναρίκοι : 303
 Γούσιας Νικ. : 285, 286, 295, 296, 301
 Γρεβενά : 275, 292, 298, 300, 301
 γυμνάζω : 263
 γύφτος : 276, 293

Δ.

Δεληγιαννάκης Ἡλ. : 295
 Δέλνο(v) : 287
 Δεμενίτζα : 267
 δένω : 266
 Δέρμπελης Ἰω. : 295, 296
 Δημακάδικα : 280
 Δημάκης Κάτζος : 296
 Διαμάντης : 285
 Διαμαντής Γρηγ. : 302
 Διαμαντής Νικ. : 286, 299
 Διαμαντής Στέργιος : 302
 διδάσκαλος : 276
 Διονύσιος : 280

Δόβραινα (Θηβῶν) : 292
 Δοσκός : 301
 Δούβαλης Μήλιος : 265
 Δούβαλης Νικ. : 286
 Δούκας :
 Δρίζης Κων. : 298
 δᾶρα : 273
 δωροδοκία : 276

Ε.

ἐγκύκλιος διαταγή : 290
 ἐκατόνταρχος : 288
 ἐκλέκτωρ : 298, 299
 ἐκστρατεία : 279
 Ἐλλάς : 300
 Ἐλασσόν : 265
 Ἐλευσίνα : 273
 Ἐλληνικό [Βασίλειο] : 267, 269, 273,
 278, 281, 289, 290, 299
 Ἐλληνικὴ Ἐπανάστασις : 262, 263
 Ἐλληνοτουρκικὸς πόλεμος : 281
 ἐπαναστάται : 281, 285
 ἐπιστρατία (πόλεμος) : 278
 ἐπίστρατοι : 303
 ἐπιτίμιον : 271
 ἔρανος : 302
 Ἐρζεγοβίνη : 272
 Εύβοια : 280

Ζ.

ζαπτιές : 300
 Ζβάρναρης : 277
 Ζβόλιανη : 285, 286, κ.ἄ.
 Ζήκου Ἄθ. : 278, 279
 Ζιάκας : 267, 289, 290, 291
 Ζιμνάτζι : 267
 Ζιουπάνι ἡ Ζουπάνι : 280, 281, 284, κ.ἄ.

Η.

ἡμιχόλερα : 270

Θ.

Θεοδόσης : 290
 Θεοδόσια : 290
 Θεοφάνεια : 262

Θεραπειά (τά) : 262
 Θεσσαλία : 272, 277, 278
 Θεσσαλονίκη : 279
 Θῆβαι : 269, 278, 287

I.

ἱεροδίκης (κατήσ) : 268, 270
 Ἱερόθεος Παραμυθίας : 293
 Ἱεροπραξία : 280
 Ἰλάμι (ἀπόφαση δικαστική) : 268
 ἵραδες (διάταγμα) : 269
 Ἰσούφι βέης : 264

K.

Καβακλὶ (ἐπαρχία) : 274
 Κούβαρας Ζῆσος : 244
 Καζακλάριον (Ἀμπελών) : 277, 279, 293
 καιμακάμης : 278, 279, 297
 Καλαμπάκα : 281
 Καλιάρι (Πτολεμαΐς) : 270, 278
 Καλλίνικος : 262
 Καλόγηρος : 291
 Καλόγηρος Ἰω. : 287, 288, 292 κ.ἄ.
 Καλύβας : 291
 Καλύβας Ἀν. : 291, 292
 Κάλυμνος : 282
 Κάλφας Ἰω. : 284
 κανόνι : 262
 κανονισμός : 291
 Καπτζές Γεώργιος : 299
 Καπτζές Κοσμάς : 274
 καπετάν Γιωργάκης : 264
 καπετανλίκι : 263, 264
 Καπλάν βέης : 263
 Καραβαγγέλης : 275, 302
 Καραγάτς : 263
 Καραγιάννης : 263
 Καραγιαννούλης : 269
 Καραγιώργος : 273, 289, 290
 Καραγιώργος Δημάκης : 280
 Καραγιώργου Ἀλεξάνδρα : 280
 Καραθάνος Τούλιας : 299
 Καρακίτσος : 273
 Καραμῆτζος : 273, 274, 275
 Καρανίκας Ζαχ. : 286
 Κάρας Νικ. : 287, 288

Κάρας Φλώρος : 291
 καρδιά : 270
 Καστανοχώρια : 289
 καταγραφή : 271, 272, 293, 294
 κατάλυμα : 263, 272, 273, 274, 275, 276
 καταχρήσεις : 262, 264
 Κατζέσοι : 262
 Κατζίκας : 277, 281
 Κατζογιάννης : 269
 Κατζόγιαννος : 265, 279
 Κατζόγιαννος Βασ. : 287
 Κατζόγιαννος Εὐσ. : 276, 302
 Κατζόγιαννος Νικ. : 302
 Κατζόγιαννος Παν. : 230
 Κατζόγιαννος Στέρ. : 271,
 Κάτζος Κώστας : 267
 Καφτάναγας : 264
 Κεράσοβο : 301
 Κεχαγιάς Ἀντ. :
 κιατίπης (γραμματέας) : 276
 κίνημα : 276
 Κιφιζές : 266
 Κλάδιο : 288
 κλέφτες : 264
 κλέφτικα ἔξοδα : 274
 κλήρωσις στρατευμάτων : 293
 Κοζάνης νομός : 275
 Κοιμήσις τῆς Θεοτόκου : 265
 κόκκινη μπιστεριά : 283
 Κόκκινος Λουκᾶς (Λούκας) : 287, 290,
 293
 κοκκύτης (κοκίτης) : 283
 Κολίκας : 267
 κομάρικα : 271, 279
 Κομιτάτο : 288
 Κομιτάτο Κέντρου : 290
 Κομπορέλας : 263
 Κομπορέλας Κων. : 290, 291, 294, 300
 301.
 Κομπορέλας Νικ. : 267, 298
 κονάκια : 268, 269, 277
 Κοντόπουλος Παπακώστας : 265
 Κορέστια : 289
 Κορυτσά : 266
 Κοσέρα ἀδελφοί : 277
 Κοσέρας Θωμᾶς : 277
 Κοτενούλης : 272

- Κουκόλη Ἀθηνᾶ : 257
 Κουκόλη Δέσποινα : 311
 Κουκόλης παπα - Νικόλας : 261, 262,
     267, 283, 281, κ.ά.
 Κουλουσάκης ἀδελφοί : 278
 Κουλουσάκης Ἀθ. : 299
 Κούπη ἀδελφοί : 288
 Κούπης Κων. : 286, 302
 Κούρναβος Ἀναστ. : 287, 288
 Κούρναβος Δημ. : 302
 Κούρναβος Θωμᾶς : 280
 Κούρναβος Ἰω. : 284, 288
 Κούρναβος Νικ. : 302
 Κούρναβος Στέργ. : 288
 Κούρναβος (βρύση) : 264
 Κουροπούλης : 295
 Κουροπούλης Εὐθ. : 295
 Κουτζούκης Ἀλήθεης : 260
 Κρητικός : 285
 Κριμίνιον : 266, 291
 Κριμινιώτες : 291
 Κρούτας Γούλας : 281
 Κρούτας Ζῆκος : 275
 Κρούτας Κ. : 299
 Κύναμη (Πολύλακκο) : 264
 Κωνσταντζιώτης : 273, 275, 276, 299
 Κωνσταντινούπολις : 262, 265, 269, 271,
     276, 279, 280, 288, 293
 Κωσταβέλη Κονδύλω : 283
 Κωσταβέλης Ἀντ. : 265
 Κωσταβέλης Βασ. : 276, 283
 Κωσταβέλης Δημ. : 286, 287, 289, 290 κ.ά.
 Κωσταβέλης Ζαχαρίας : 265
 Κωσταβέλης Κώστας : 267, 277
 Κωσταβέλης Λάμπρος : 284, 287
 Κωσταβέλης Στέργιος : 302
 Κωστάντζικο : 263
 Κωτρότζιος : 263, 267
 Κωτρότζιος Νικ. : 271
- Λ.
- Λάρισα : 279, 288
 Λάσκαρης : 270
 λατομεῖα : 272
 λάφυρα : 263, 265
 Λαχτάρας : 293, 294, 295
- Λαχτάρας Νικ. : 292
 Λεόντιος : 265, 266
 Λέρος : 282
 Λέσσος : 277
 λευκός δύκος : 283
 ληξιαρχικό κατάστιχο : 276
 λησταί : 265, 267, 268, 273 κ.ά.
 λησταντάρτες : 281, 292
 λησταποδόχος : 276
 ληστής : 275, 276, 277, 278, 299
 Λιαψίστι (Νεάπολις) : 264, 270, 279,
     285 κ.ά.
 Λιμπόχοβο 281, 293
 Λίτεας : 286, 288
 Λίτεας Ἀντωνάκης : 286
 Λότζανης Νικ. : 294
 Λούκας (Κόκκινος) : 285, 286, 289,
     290 κ.ά.
 Λούντζι : 275, 284, 286, 287 κ.ά.
 λοφές : 268
 λύνω και δένω (ἀποδένω) : 266.
- Μ
- Μάγγος : 272
 Μαγέρη ή Μαέρη : 284, 286, 289, 292
     κ.ά.
 Μαεριώτες : 270
 «Μακεδονία» (ἐφημ.) : 260
 Μακεδονικά τάγματα : 293
 Μακρυγιάννη βρύση : 274
 Μακρυγιάννης : 262
 Μάλιος Στέφ. : 285
 Μαλτέσος : 273
 Μαλτέσος Γεώργ. : 285
 Μαλτέσος Ἡλίας : 284, 285, 286, 294
 Μαλτέσος Κοσμάς : 302
 Μαλτέσος Φιλ. : 302
 μαμιουζάδες : 266
 μαμιουράδες : 272
 μαμιούρης : 276
 Μανόλης : 296
 μαντίλι : 266
 Μαυροβούνιον : 268, 300
 Μαυρομάτης Κων. : 286, 293
 Μαχμούτ Σουλτάν : 263, 265
 μαχμουντρές : 265
 Μεγάλη Ἐπανάσταση : 269

- Μεγάλη Πέμπτη : 275
 Μέγας Ἀγιασμός : 262
 μελαζίμης : 277
 Μελέτη Βεκίλ : 268
 Μελίστα Κονίτζης : 287
 Μεχμέτ Ρεσάτ Σουλτάν : 298
 μεμονώρας : 270
 Μερίχοβο : 286, 290
 μεταλλίκι : 265
 μετέζιτι : 265
 Μηλιόπουλος Στέργ. : 302
 Μηλιόπουλος Σωτήρ. : 302
 Μήλιος : 271
 Μήλιος Ἀπ. : 286
 Μήλιος Βασ. : 286
 Μήλιος Στ. : 277
 μηναῖο : 263
 μικερές : 272
 Μιραλή : 275, 284, 285, 292 κ.ἄ.
 Μιραλιώτης : 275
 Μιρασάνη : 277, 284, 286
 Μολοσσός : 295
 Μοναστήριον : 289, 297
 Μονόφθαλμος Μιχ. : 291, 292
 μουδίρης : 278, 287, 288, 298
 μουδιρλίκι : 276
 Μουλογιάννης : 278
 Μουράτ : 271, 272
 Μουτισαφιρλίκιον Σερβίων : 298
 Μπαρμπαγιάννης : 271, 276
 Μπαρμπαγιάννης Ζαχ. : 281
 Μπαρμπαγιάννης Πέτρ. : 293
 μπαρούτι : 262
 Μπεκιάρης παπα - Ζῆσος : 280
 Μπεκίρ Ἀγάς : 300
 μπασὶ μπουζούκ : 262, 263
 Μπέλος Ζῆσος : 278
 Μπέλος : 286, 287, 289, 290 κ.ἄ.
 Μπέλος Ν. : 285, 298, 299, 300
 Μπίγκας : 269
 Μπίγκας Δημ. : 280
 Μπίγκας Κων. : 302
 μπίμπαστης (χιλίαρχος) : 276
 μπισοβίτης : 265
 μπιτίλια (φόρος στρατιωτικός) : 294
 Μπλαχάβας : 287
 Μπολογιάννης Ζῆσος : 291
 Μπολογιάννης Νικ. : 290, 300, 301
 Μόρσια : 285, 294, 295
 Μπούρα (Γρεβενῶν) : 296
 Μπουρσιανιώτης Κώτζος : 285
 Μπούσιος Γεώργιος : 298
 Μπρίκας : 264
 Μπρούφας Ἀθ. : 281
- N
- Νάκας : 292
 Νεότουρκοι : 297
 νεφρῖτις : 283
 Νίκου Κώστας : 285
 Νιτρούζι : 281
 νιφούζι (τὸ στέφανο) : 272
 Νούλας Γεώργιος : 267
 Νούλας Ζήσης : 275
 Νούλας Θεοδόσιος : 285
 Νούλας Κώτας : 266
 Νούλας Στέργιος : 267
 Νταβέλης : 276
 Ντάλας : 263
 Ντελή Θωμαῖς : 274
 Ντελής : 263, 264, 272
 Ντελής Βασίλ. : 279
 Ντελής Δημ. : 293
 Ντελής Κοσμάς : 270, 276
 Ντελής Κυριτζής : 285, 286, 294
 Ντελής Κώστας : 273
 ντερβέναγας : 270, 273, 274, 275
 ντερβεγανλίκι : 263
 ντερβένι : 269
 ντερβεντζής : 269
 Ντόκος : 272, 273
 Ντόλος (Βυθός) : 286, 289, 291, 294, 298
 Ντοσκός : 287, 288, 289, 291, 294, 298
 Ντούβαλης : 269
 ντραγάτης : 289
 Ντραγατσός Κοσμάς : 301
 Ντρούγκας : 262, 263, 265, 271, 274
 Ντρούγκας Ἀθαν. : 280
 Ντρούγκας Δημ. : 301
 Ντρούγκας Ἰω. : 277, 278
 Ντρούγκας Κων. : 274
 Ντρούγκας παπα - Ιωάννης : 277
 Ντρούγκας Χρ. : 294

Ξ.

- ξεκλεμές : 272
 Ξηρολίβαδο : 281
 ξυλιάζω (δέρνω) : 276
 ξύλο : 276

Ο.

- όδοποιά : 280
 'Οθωμανική Προοδευτική Ἔνωσις : 297
 'Οσνιτζά (Καστανόφυτο) : 288
 'Οστροβό (Άρνισσα) : 270

Π.

- Παλαιόκαστρον : 265, 292
 Παλαιομάγειρον : 276, 281
 Παλαιοχώριον (Γρεβενῶν) : 292
 πανάλης : 265
 Παπαγάκος : 272
 Παπαγιάννης : 277
 Παπαδημητρίου Βασ. : 286
 Παπαδήμος Θεόδ. : 262
 Παπαθεοδώρου Μ. : 295
 Παπαζαχαρής : 275
 Παπαϊωάννης : 274
 Παπαϊωάννου : 284
 Παπαϊωάννου 'Α. : 286
 Παπακώστας Ζήκος : 262
 Παπαμήλιος Εὐάγγ. : 289, 290, 291, 292
 Παπαστεργίου : 284
 Παπαχατζῆς Βασ. : 262
 Πάπος : 285
 Πάπου πηγάδι : 264
 Πάσχα : 262
 πειθαρχία : 262, 263
 πείνα : 303, 304
 Πετροπούλακης Λεων. : 288
 Πλάζομη : 282, 288
 Πλαζομίτες : 289, 300
 πλήρωμα : 263
 Πόρτης Κοσμάς : 277
 Πούλιος ἢ Σιόλιος Γεώργ. : 299
 Πούλιος Δημ. : 269, 270
 Πρί(ν)τζουν 'Αγόρω : 278
 πρόκριτοι : 265

- προνομιακόν : 280
 πρόσθιμον : 280
 Προφήτης Ἡλίας : 270

Ρ.

- Ραδοβίνιστα : 284
 Ραιδεστός : 275
 Ράφτης Νικ. : 289
 Ρίγκλαβον : 287
 Ρουμελιώτης : 296, 297
 Ρουμελιώτης 'Αθ. : 275
 Ρουμελιώτης Λουκάς : 295, 296, 297
 Ρωσοτουρκικός πόλεμος : 267, 272

Σ.

- Σάββας : 289
 Σακαλής Κώστας : 277, 279, 300
 Σαμαράς Γεώργιος : 302
 Σαμαράς 'Ιω. : 284
 Σαμαρέας Λεων. : 275
 σατραζάμης : 263
 Σαφεντίν μπέης : 275, 278
 Σεραφείμ (ήγονός) : 299
 Σερβία : 272, 300
 Σέρβια : 284
 σεισμός : 280
 σειρήτι : 266
 Σεφκέτ Μαμούτ πασάς (στρατάρχης) : 298
 Τζιάκας Γιάννης : 265, 270
 Σιάτιστα : 264
 Σιγάλας 'Αντ. : 260
 Σιόλιος : 296
 Σιόποτο : 282, 293, 296
 Σιρέτ : 269
 Σισάνιον : 266, 270
 Σιώπης Στέργιος : 286
 Σμούρδα : 267, 289, 293 κ.ά.
 Σούλιος Γεώργ. : 286, 288, 289 κ.ά.
 Σούμλα (Βουλγαρίας) : 266
 Σούτας Ζήσος : 279
 Σουφαρίδης : 272
 Σπανός Κωστ. : 282, 289, 290
 Σπανός Χαρ. : 278
 Σπήλαιον : 267, 291, 292
 Σπύρος : 289, 290

- στέφανο (ἢ οἰκογένεια) : 274, 277, 280,
286, 291
συμμορία : 264
συμπόσιο : 263
Σύνταγμα : 297, 298
σύντεκνος : 273, 275
Σπύρου Στέργιος : 296
σχολεῖον : 271
- T.
- τακτικὸς στρατός : 263
τάλαρα αὐστριακά : 268
Τατάουλα (Τατάβλα) : 279
ταχυδρόμος : 280
Τζάικας Βασ : 292
Τζακνάκης Κοσμάς : 270, 298
Τζαπουρνιά (τοποθεσία) : 270
Τζάρας : 292
Τζάρας Γεώργιος : 293, 294
Τζάρας Δημ. : 295
τζαρούχια : 273
Τζατζαρογιάννης : 265
Τζάτζος Ἀντών. : 284
Τζέπος Ἰω. : 284
τζερεμετίζω (προστιμέρω) : 273
Τζέρμας : 275
Τζέρο : 264, 268
Τζεσμές : 281
Τζικολός : 263, 266
Τζιακούρας : 287
Τζημοτζέλας : 289
Τζημοτζέλας Ἀντ. : 287
Τζημοτζέλας Βαγγ. (δραγάτης) : 293
τζιολίκα : 271
Τζιώρτζης : 264
Τζιώρτζιος (ἀρχιληστής) : 263
Τζιράκι : 291
τζιράτια : 278
τζιρεμές : 266
Τζιούφας Ἀχιλλ. : 257
Τζότζολας : 271
Τζότζολας Στ. : 276
Τζοτύλιον : 277, 284
Τζούβαλης Ἀθ. : 302
Τζούβαλης Γεώργ. (ντραγάτης) : 278,
292
- τζούκα Σμόλικα : 265
τζουμάδικο : 264
Τζούφας Ἀθαν. : 285, 286
Τζούφας Βασ. : 267, 302
Τζούφας Γεώργ. : 277
Τζούφας Εὐάγγ. : 284
Τζούφας Κώστας : 279, 281, 283, 284
κ.ά.
Τζούφας Παν. : 285
τηλέφωνον : 299
Τίστα (ἡ) : 291
Τουμπελίδης Μαργαρίτης : 262
Τουρκίας πόλεμος : 300
Τρίκκαλα : 288, 290, 292, 294
Τρισκός : 284, 286
τυραννία : 265, 269
Τύρναβος : 277
- Y
- ‘Υπουργεῖον στρατιωτικῶν : 276
- Φ
- Φανάρι (Θεσσαλίας) : 263
«Φάρος Βορείου Ελλάδος» περ. : 270
Φάρσαλα : 272
φασόλια : 301
Φίκας Γούλας : 279
Φίκας Γρηγ. : 302
Φίκας Νικ. : 263
Φίκας Πούλιος : 283, 287, 299
φθίσις : 283
Φιλιππούπολις : 271, 274
Φλάρος : 290, 291, 295
φόρος : 269
Φούρκα : 301
φουστανέλλα : 273
φυσίγγι : 263
Φωτιάδης : 276
- X.
- χάλαζα : 269
Χαλκίδα : 278, 283, 289, 293.
Χαμὶτ Σουλτάν : 298
χαματιές : 276
χαράτσι : 263

χαρκάδες : 278	χωριανικά ἔξοδα : 273
χάρτζι : 270	χωρίον : 263
Χατζούλη Ἀναστασία : 269	
Χίος : 281	Ψ.
χοκιμάτι : 279, 280, 285	
χολέρα : 269	ψηφοφορία : 298, 299
χριστιανομάχος : 298	ψυχογιός : 275
χώρα : 261, 263, 271	ψυχή (ἄτομο) : 276
χωριανικό (τό) : 266	

RÉSUMÉ

Le Journal du Père-Nicolas Kokolis - lui-même le dénomme Table Chronologique - se compose de 140 pages.

Dans les 66 premières pages il a recueilli des souvenirs trouvés et copiés dans divers livres ecclésiastiques ou autres et dans des registres communaux de son village, Limbochovo (aujourd'hui Dilophon) dans la sous-préfecture Voïon, de la préfecture de Kozani, en Macédoine de l'Ouest; ces pages nous fournissent des renseignements précieux sur la vie dans ce village et ses alentours au XIXème siècle.

Ces renseignements commencent en 1817 et se terminent en 1895, date à laquelle il fut sacré prêtre. Depuis cette date et jusqu'en 1925, où s'arrêtent ses notes, les faits qu'il inserit il les a vécus lui-même. Dans les pages 77-110 il parle de la lutte Macédonienne (1904-1908) et il nous donne des renseignements sur l'activité de Limbochovo durant cette lutte. Ensuite, il nous parle de la Constitution Turque de 1909, de la libération de la Macédoine en 1912 - 1913, des années difficiles de la Ière Guerre Mondiale (1914 - 1918) et de la catastrophe de l'armée grecque en Asie Mineure en 1922, et il termine par quelques autres renseignements datant de 1926.

Αρχιμανδρίτης Νικόλαος Κουκόλης ἐκ Διλόφου (πρώην Αιμποχόβον)
Βοΐου - Νομοῦ Κοζάνης

Χρονογράμμιος Τίτλος
Συγγραφεών της Συγκεκριτικής Σύντομης
Θεωρίας επικείμενων (της σύννοιας)
της Χωρας Ιανουαρίου.
Εννοιολογικός πίνακας της
Εγκύρως Λέξεως Κίνησης ή Υ.
Ημερομηνία 1895 ολαρ Εγκρί-
ψεων από τον Γ. Ανδρου. κ.κ

Αδανοίς Συντομή Λέξης μεταδεδομένων
επειγόντων Αερίων λέξεις βιβλικές
της Επιγραφής της Αρχαιογνωστικής
και άλλων γλωσσών που
της θεωρείται προγόνος
και οι Μελαγχνίσεροι. της περιναλτήσκεν
της οι μεταγενέτων Σταθόχιμεν
της της φρεγώντων Ιανουαρίου.